

ROMULUS GUGA
NEBUNUL ȘI FLOAREA

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
GUGA, ROMULUS
Nebunul și floarea/ Romulus Guga. - Târgu-Mureș :
Editura Nico, 2011
ISBN 978-606-546-047-8
I. Băciuț, Nicolae (Postf.)
821.135.1-31

Coperta de Nicolae Băciuț
*Coperta I :Moment final din „Nebunul și floarea”, spectacol
după romanul omonim al lui Romulus Guga (Teatrul
Național din Târgu-Mureș, 14 mai 2008)*

EDITURA NICO
TÂRGU-MUREȘ, str. Ilie Munteanu nr. 29
Apărut 2011

Copyright © Romulus Guga 2011
Toate drepturile rezervate
Lector Nicolae Băciuț
Tehnoredactare: Sergiu Paul Băciuț
Format 16/61x86, Coli tipu 10

Tiparul executat la S.C. INTERMEDIA GROUP S.A.
Târgu-Mureș, str. Cuza Vodă nr.57
România

Romulus Guga

NEBUNUL ȘI FLOAREA

Roman

Ediție îngrijită și Postfață de Nicolae Băciuț

EDITURA NICO

„Apoi am văzut un cer nou și un pământ nou, pentru că cerul dintâi și pământul dintâi pieriseră și marea nu mai era”
Apocalipsa 21.1.

PARTEA I

I. Chelul m-a condus pe un coridor lung, strâmt, întunecat. A doua ușă, pe stânga, purta inscripția BAIE. Mi s-au luat hainele, mi s-a dat o pijama, un halat și papuci. Chelul s-a așezat pe un taburet, și-a aprins o țigară și începu să se scarpine cu vădită deznădejde în cap. După baie, complet echipat cu noua mea ținută, am fost condus prin același coridor lung. Mă conducea Chelul, ce-și mișca agale șoldurile plesnind de grăsime, ca o femeie însărcinată.

Din când în când coridorul era întrerupt în curgerea lui fantastică, parcă în adâncul pământului, de uși închise, la care era de reținut lipsa clanțelor. Mă șoca faptul că sanitarul avea o uriașă legătură de chei. Apoi am cotit la dreapta într-o cameră mică, goală atunci, și am intrat într-o încăpere asemănătoare.

Chelul nu mi-a spus nimic, mi-a arătat doar patul printr-o înclinare a capului, apoi a ieșit trântind ușa.

Am rămas astfel, incapabil să mă întorc din mine însumi, un timp nedefinit. Ce rost ar mai avea?...

Simțeam că se naște în mine un gol râvnit de atâta vreme, un spațiu etern ferit de chinuitoarea problemă a dispariției, un spațiu capabil să regenereze totul din esența nimicului a cărei desăvârșire devenisem. Eram liber prin acest gol etern, pustiitor de rece, un vid ce tindea să devină infinit, ferit de dezgustul morții. Trecusem peste tot, dar mai ales peste chinuitoarea memorie. Stăteam acum încremenit în fața conștiinței ce-o simțeam că se naște în golul ce-l purtam în

mine. În cameră erau două paturi de fier așezate paralele, de o parte și alta a zidurilor, la o distanță de o noptieră între ele, pe geam o ramă de fier înspre afară, mai bine zis un grilaj. Un dulap cu două uși, o masă mică între patul vecin și dulap, o chiuveță și un cuier completau restul. Pe celălalt pat, stătea ghemuit un om și, deși părea tânăr, avea părul alb, alb-roșcat, o față prelungă cu fire răzlețe de păr roșcat în bărbie, iar deasupra, mult deasupra, niște ochi mari albaștri, decolorați, imobili. Privea fixând prin mine un punct de pe zid. Trăiam cu impresia că sub pielea mată și galbenă, într-un delir dionisiac, oasele prelungi își caută cu deznădejde părțile să se potrivească.

Târziu a rostit ca pentru sine: - Să-mi spui Isus! Așa mi se zice aici în batjocură. Dar să știi că sunt cu adevărat Isus.

Derutat, m-am întins pe patul meu cu intenția de a-mi cerceta degrabă cunoștințele religioase. Golul era însă intact, devenise ființă. În definitiv putea fi botezat Isus, câți nu poartă nume de zei și apostoli dintr-un capriciu. În sinea mea nu trezea nici un ecou faptul că se numea Isus.

M-am regăsit privindu-mă în oglindă: când? Era atâta liniște încât mi se părea că aud venind din oglindă un răcnet sălbatic, un răcnet deznădăjduit provocat parcă de așezarea chipului meu în sticla lucioasă. Din când în când luciul oglinzii se despărțea ca o apă în care se înecase soarele și chipul meu se strecura afară din tragedia aceea, însângerat, semănând cu gâtul de pasăre după ce capul a fost retezat.

Liniștea durează.

Isus nu e în cameră.

Întins pe patul alb mă aud mucegăind, și simt cum mâinile, fața, picioarele se contorsionează de parcă aş fi o bucată de pâine aruncată de mult de la marea masă a ospățului.

Afară începuse să plouă.

Toată după masa a plouat.

Noaptea, Isus sforăia, nu puteam să dorm. Cerul era un vâsc negru, purulent, necrozat în uitarea lui. Numai stelele apărute târziu mă priveau ca niște ochi fără pleoape.

Dimineța ploaia continua.

II. Nu mă trezisem niciodată până acum într-o clinică cu gratii la ferestre și cu uși zăvorâte. Deși trăiam o senzație de siguranță, gratiile solide fuseseră lucrate încă de pe vremea vestitului împărat reformator Iosif al doilea – în schimb ușile au avut parte de o modernizare recentă. Cu toate acestea, siguranța se risipea cu cât mă acomodam mai mult universului în care nimerisem. Treptat mă inunda o neliniște vecină cu un râs sardonice eliberator, generând în sufletul meu o satisfacție fără margini, că nu mai aparțin de nimeni, că nu mai sunt nevoit să întreb de sănătatea nimănu, să salut demnitatea nimănu și nici să mă tem de vreun duh ce m-ar putea pândi din acei mulți semeni ai mei, cu învelișul lor de minciună și miere.

Surâd în oglindă.

Nimicul în față cu nimic.

Mângâi cu mâna luciul oglinzii și, întrucât mă găsesc integrat perfect în corpul solid, trăiesc, vibrând în toate profunzimile, golul ce mă sălășluiește. Oglinda mă posedă ca un simbol al existenței eterne, celulele ce mă alcătuiesc s-au integrat perfect între celulele solide ale oglinzii întâmplătoare.

Am senzația posibilă a continuității.

Isus lipsește.

Un gândac negru, obișnuiam să-l știu de bucătărie, urcă încet, rătăcit, zidul alb – spre o pânză de păianjen. „Alea jacta est!” Mă țin de grilaj cu amândouă mâinile și străbătut de o amintire (ciudad! în asemenea momente amintirile par guvernate de legile stelelor căzătoare...) plâng, plâng puțin, suficient să mă dezgust și mai mult de promptitudinea funcțiilor mele fizice.

Ploaia stă.

Vântul iritat, barele reci...

Măinile îmi rămân pe gratii ca un strigăt. Gura mi-e amară. Liniște fantastică, atât de materială, încât aud zgomotul intestinelor mele ce se redespind cu poziția mea bipedă.

Am avut impresia, pentru moment, că am fost închis, contrar voinței mele, într-un sicriu alb și înmormântat pe ascuns.

Undeva, deasupra casei (încerc să mă uit printre gratii și nu pot, nu pot!), se găsește desigur o cruce mare de lemn, cioplită în grabă, pe care îmi stă scris anul nașterii și anul morții. Brusc, simt că mă cuprinde un necunoscut sentiment de fericire: am depășit moartea!

Vânt, barele reci, neputință, de milioane de ori neputință!

Am avut desigur ghinion cu ploaia năprasnică de ieri. Mă gândesc că acum literele ce-mi consemnau prezența pe lumea planetară s-au șters, s-au diluat, au curs pe ziduri, pe burlane, întreaga clădire arătând groaznic de mutilată din cauza vopselii.

Mă înfior la ideea că sunt conștiința unei răni, că trăiesc în ea, și cicatricea ce se va forma mă va închide pentru totdeauna.

Respir, respir!

Râd în oglindă.

Celulele ființei mele s-au integrat în corpul lucios, nu-mi pasă dacă rana se va închide, nu-mi pasă de cicatricea unei clipe, nu-mi pasă de ploaie, de vânt, de vopseaua unei clădiri menită să fie acoperită cu iarbă. Ființa mea, golul devenit ființă, continuitatea sunt ale mele, am depășit moartea ce și-o sortesc oamenii unii altora, sunt liber!

Râd în oglindă.

Un răcnet se revarsă din ea, fără nici o semnificație, ca marea nepăsare a timpului.

Sunt liber!

Târziu o vagă senzație de tristețe mă cuprinde la gândul că nu mai pot să o deosebesc pe mama dintre celelalte schelete aflate într-o groapă comună, din marele cimitir al Victoriei.

III. Sora Natalia m-a vizitat pe la ora 10. Ora mi-a spus-o chiar ea, destul de indiferentă; de altfel, nu prezenta pentru mine absolut nici o importanță în ce sens curgea timpul și cât măsurau adâncurile lui. Mi-a produs însă o deosebită satisfacție estetică modul în care sora Natalia a știut să îngrămădească medicamentele pe noptiera albă de la capătul patului. Vorbind nazal (delicioși polipi trebuia să aibă sora Natalia!), mi-a atras atenția să nu mă ating de ele până ce nu va reveni. Am stat mult, foarte mult, sprijinit de gratii. Vântul părea violet, de parcă se înecase undeva într-un fluviu și acum rătăcea dus de curenți, vânat și umflat de apă.

Chinuit de ideea mea veche, că s-ar putea să nu mă fi integrat perfect, am dat cu mâna din nou, a câta oară?, pe luciul oglinzii, să verific, totuși, dacă nu e vreo crăpătură pe undeva. Cum întreaga suprafață se dovedi a fi perfect netedă, mă felicitai cu bucurie pentru excelenta mea integrare.

IV. Doctorița păru puțin încurcată, probabil pentru că încă nu ne cunoșteam, dar se așeză destul de degajată pe marginea patului ridicându-și halatul impecabil călcat. Știu că mi-a devenit nesuferită după ce i-am zărit picioarele rotunde, energic închegate în coapse, de parcă niște coloane dorice se depreciaseră și au fost date spre folosință. Toate aceste îmi deveniră posibile grație halatului, bănuiam, menit să rămână impecabil.

Conform dorinței sale, i-am înșirat toate datele personale, inclusiv anul morții mele. M-a întrebat, apoi, de ce boli suferisem în copilărie. Avea un scris ce-mi amintea de cuburi. Bolile copilăriei? Le purtam o amintire plăcută, așa că, bine dispus, de îndată am început să-i povestesc, dornic în

special să-i explic efectul pe care mi l-a provocat o scarlatină târzie. Cu vădită părere de rău remarcam că n-o prea interesează, așa că am lăsat-o baltă cu scarlatina și am trecut la pojar, o altă suferință preferată.

Pojar? aveam cinci sau șase ani? Bănuiesc totuși că cinci... Era într-o după amiază de vară, căldură... Doctorița a notat: Pojar. Eram dezamăgit. Simțeam că îmi pierd tot cheful, oamenii sunt atât de puțin înțelegători unii față de alții, atât de interesați, de mitocani și inculți!

I-am răspuns la următoarea întrebare: boli de la femei? Când și unde le-am tratat și dacă pot să-i spun cu câte femei m-am culcat? Mi-a trebuit destul de mult timp până am recapitulat toată onomastica ce o purtam în memorie. Impacientată, doctorița a notat: „mult, fără boli”. Când am început să-i înșir că mă culcasem cu douăsprezece Marii, cinci Ilene, douăzeci Anițe și câteva nume răzlețe, doctorița m-a întrerupt, spunând că toate astea nu o interesează. Eram revoltat! Atunci de ce întrebare? Așa suntem, consemnăm că am pus întrebarea și nu ne mai interesează răspunsurile, iar un răspuns poate fi, în definitiv, o viață de om, pe când o întrebare rămâne veșnic o cursă, o nălucă, un cuțit ce-ți ocolește inima, îți străbate măduva osului îmbătrânit acolo în adâncul tău, unde putrezesc, îngenuncheați, totdeauna, temerarii, nevinovații mânji ai tinereții.

Faptul că nu o interesează m-a întristat și, ca să fiu sincer, m-am indispus. Doctorița și-a notat în schimb cu o precizie care m-a scandalizat, toate bolile întâmplătoare ce le-am avut. I le-am înșirat de parcă mă aflam deasupra unui W.C., silit să vomz. Am trăit efectiv senzația aceasta, întrucât, atunci când întrebările s-au terminat, i-am solicitat un pahar cu apă. Apa mirosea a iod. M-a rugat, ridicându-și capul, să-i descriu cazul meu. I-am răspuns că nu știu despre ce poate fi vorba, doar că, mi-amintesc precis, doream să scap de povara celor două mii de ani anteriori, că nu mai puteam căra atâta cenușă,

că n-are nici un rost să trăiești nici ca urnă, nici ca soclu pentru o statuie numită timp, că doream să fiu liber, și, în sfârșit, intervenise moartea mea întâmplătoare, despre care nu știu nimic. A notat pe foaia plină de cuburi, de data aceasta cu niște cuburi mai mari, cuvântul: liber și a pus semnul întrebării.

Sora Natalia mi-a făcut o injecție. Ce mâini grăsuțe avea sora Natalia! Pe urmă doctorița mi-a luat tensiunea, eram atât de plictisit!, m-a dezbrăcat, mi-a ciocănit toate oasele, încât privind-o mă cuprindea râsul, ca în copilărie, când ne distram de bătrâna țigancă Deznădejde, menajera mamei, ce ieșea duminica la plimbare încărcată doldora de funde roșii și albe.

Amiralul mi-a adus masa fără să mă întrebe nimic. Aflai numele lui întâmplător, când îl rosti Isus. Mi-ar fi făcut mai mare plăcere să-i spun, ca și până acum, Chelul. Faptul că nu mă întrebasese nimic, ci lăsase doar tava cu mâncare pe noptieră, mi se păru cu atât mai surprinzător, cu cât mă îndoiam în unele clipe, că devenisem într-adevăr liber. Altfel de ce doctorița a scris cuvântul liber și l-a însoțit cu un semn de întrebare?

Mâncarea era cum nu se poate mai proastă. Am lăsat-o neatinsă. Ploaia începu din nou, vântul violet umflat cu apă se înecă, dus definitiv de propriul său șuvoi spre pământ, undeva spre pământ. Mă uitam la mâinile-mi mari, ce strângeau barele lungi, roase de rugină, ale gratiilor și mi-a trecut așa, ca un gând, prin cap, că urmele ce stăruiau acolo ar fi putut fi ale mâinilor mele.

Isus a revenit nu mult după aceea. Am reținut că avea cheie. Plictisit, dar binevoitor, s-a urcat în patul său. Patul a scârțâit lung, ca un câine. A stat câteva clipe așa, apoi și-a aruncat papucii, nu înainte să-i șteargă de praf, în colțul opus al camerei. Aceștia au zburat prin aer, au căzut cu zgomot, cu burțile în jos. Acolo, de lovitură, liniștea a rămas vânătă. Mă

șoca figura nobilă, cu trăsăturile de mare finețe, distincție și meditație, căreia firele roșii din barbă și ochii albaștri, ca florile din colțul pergamentelor, îi dădeau o alură stranie, romantică, așa zice paradoxală, pentru secolul XX.

Își privea concentrat punctul său fix.

Vântul n-avea nimic omenesc, iar ploaia o auzeam viermuind fantastic pe geamurile aburite.

Târziu, mă privi cu bunăvoință și începurăm să conversăm de parcă ne-am fi cunoscut de când lumea.

- Cum îți place?

- Excelent!

- E o lume interesantă aici... Te plictisești la început...

- Nu, nicidecum...

- ...până cunoști lumea. Și moartea, vezi dumneata, în cazul de față, e necesară.

Golul din mine adormi frânt, ca un mânz într-un pântec, cu copitele fuselor delicate ascunse sub el.

- Ești de mult aici?

- De trei ani.

- Așa mult?

- Ce te miră?

- Mi se pare mult.

- Mult? Zise el, deloc! Aici viața mea își așteaptă, e drept, chinuitor, împlinirea. Pe urmă oamenii – fața-i câștigă în luminozitate – sunt admirabili, crede-mă; unii... și în definitiv toți merită să le răscumperi dreptul la paradisul pierdut.

- Și personalul? am întrebat.

- Și el, dar mai întâi ceilalți. Unii sunt aici de cinci, de zece ani, alții nu pot, până când eu nu îmi voi împlini menirea.

- De ce nu pot?

- Cum să-ți explic – ochii străbăteau zidul alb și priveau fascinați gândacul negru ce se zbătea în plasa păianjenului – există limite. Eu am fost, dumneata ești. Ai depășit moartea.

Total e în urmă... O carte ce o citisem mai demult, cea mai veche din câte are omenirea...

- Täblițele de lut? am întrebat.

- Nu, acelea n-au nici o importanță pentru că nu le-am găsit în lumea noastră nici un corespondent. Mă refeream la Biblie.

- Nu e totuși, mi se pare, cea mai veche.

- Dar cea mai adevărată, te asigur!

- N-am citit-o.

- Păcat, ai fi cunoscut viața mea. De altfel a povestit-o și Matei Vameșul, stângaci, dar cu suflet.

- Mi-ar face plăcere s-o ascult.

- E destul de greu. Mi-amintesc destul de puțin din ceea ce a fost viața mea. Ce rost ar avea din moment ce ea e sortită credinței? Total a fost prevăzut cu mult înainte să mă nasc, de aceea când am citit-o îmi plăcea că viața mea a putut fi atât de frumos povestită.

- Îmi stârnești curiozitatea...

- De exemplu: „Cina cea de taină” sau „Împărțirea pâinilor și a peștilor” admirabil! Poate că titlurile sunt, cum să-ți spun, cam bombastice, dar crede-mă, scenele sunt splendid descrise. Pe urmă „Răstignirea” – apoteoza umanității – este mirifică! Să știi, poate e numai părerea mea, dar uneori am impresia, că cei vechi n-au fost proști deloc, ba dimpotrivă!

- Indiscutabil, e și părerea mea, de mult.

Păianjenul își părăsi în sfârșit ascunzătoarea și se năpusti cu foame peste gândacul negru ce zvâcnea rar din membrele subțiri, ca niște fire arse de păr.

Mult timp Isus se ocupă exclusiv de punctul său fix, apoi ca și cum și-ar fi amintit de ceva spus:

- E atât de trist că întotdeauna ne-am încadrat valorile cu rebuturi, mă gândesc la propria mea răstignire, care a devenit după aceea etalon. Se însufleți. Pe vremuri, în tinerețe,

eram casier la o casă de toleranță: e mult, foarte mult de atunci...

S-a ridicat sprinten, și-a adunat papucii din colțul în care îi aruncase, a deschis fereastra. Vântul nu mai era nicăieri, doar văzduhul, prăbușit în băltoacele rămase în urma ploii, se dezgusta de propria sa condiție...

-... Să fie zece ani de atunci...! Veneam din pustiu și mă îndreptam spre Ierusalim. Era o tavernă. Îi zicea IERTAREA PĂCATELOR. Periferie uricioasă și murdară, în schimb taverna era fala ei. Totul era la doi metri sub pământ, încât semăna cu un subsol. Femeile erau goale. Pe vremea aceea o femeie costa foarte puțin, aproximativ cât un braț de fân. Matroana, cam cât un cal într-o zi bună de târg..., avea peste o sută de kilograme și, legat de încheietura mâinii drepte, un fel de baston de cauciuc, pe care-l folosea la menținerea ordinii.

Dacă deschideai ușa, rămâneai. Matroana era singura care umbla în ciorapi negri și în pantofi cu tocuri. Se spunea despre ea că e lesbiană și că multe din lucrătoarele acelei taverne, ziua, erau obligate să-i împartă dragostea. Noaptea era ziua lor. Femeile purtau nume plăcute și își cunoșteau meseria. Nu te plictisești?

- Nici vorbă, continuă!

Începuse seara.

- În ziua aceea am nimerit acolo din întâmplare, eram destul de tânăr, războiul încă nu se sfârșise, iar mama era moartă din toamna trecută. Fie vorba între noi, e o eroare că s-ar fi numit Maria – omenirea este de altfel înșelată cu atâtea mituri, încât unul în plus sau în minus... Am nimerit acolo crezând că-i o crăsmă. Bărbații intrau și ieșeau, uneori și femeii. Am plătit taxa Matroanei, care m-a cercetat îndelung, apoi m-a dus în fața femeilor ei, ce fumau plictisite, și le-a întrebat ironic: „Care-l vreți? E pui!” Simțeam nevoia să le spun că mâine voi intra în Ierusalim și ar putea fi mai cuviincioase, dar

n-am reușit să rostesc nici un cuvânt. Ardeam. Femeile au râs și numai Matroana m-a privit serios, apoi m-a întrebat cu jumătate de gură: „Vii cu mine, puiule?” Mie îmi era indiferent, trebuia să aflu totul despre oameni, spre a-i înțelege, din moment ce eram menit să fiu eliberatorul lor, speranța lor. Nu avea, deci, nici o importanță, cum și prin cine voi înțelege, ceea ce oamenii înțeleg prin existență. Mai târziu mi-am dat seama că această greșală a mea a costat omenirea mii de ani, timp în care a fost aservită unor escroci cărora li se spunea zei. Dar asta, acum, nu mai are absolut nici o importanță...

Agitat, Isus, și-a aprins o țigară.

- Pe urmă? am întrebat.

A tăcut un timp, apoi mi-a răspuns iritat.

- Februarie mă supără cel mai mult; cerul cenușiu, ploile acestea purulente, păsările gonind, înnebunite, fără rost, în jurul planetei și veșnicul iz de înviere... (continuă aproape strigând). Eu n-am voie să mă gândesc la înviere, încă nu am voie, până atunci mai este puțin, dar mai este!

Conversația părea terminată. Golul din mine, treaz, sublim, rătacea fără sens.

Isus ieși trântind ușa.

Nu mai înțelegeam nimic; în fond, îmi spuneam, ce rost are să înțeleg? Îmi plăcea Isus și mă bucuram c-am nimerit în aceeași groapă cu el, iar, dacă totul era adevărat, învierea devenise posibilă.

VI. Judecătorul: Scrie! (către grefier) Un ucigaș blond... Ce ochi ai, mă?

Ucigașul: Buni, excelență!

Judecătorul: Culoarea, dobitocule!

Ucigașul: (fâstâcit) Iertați! Albaștri.

Judecătorul: (către grefier) Ai scris?

Grefierul: Scris, excelență!

Judecătorul: (vădit satisfăcut) Bun! Mai departe...Deci, un ucigaș blond, cu ochi albaștri... (către ucigaș). Bă, da frumos te-au mai copt ai bătrâni!

Ucigașul: Mulțumesc lui Dumnezeu, frumos!

Judecătorul: Ha! Ha! Dumnezeuul tău? Ha! Taci? (serios) Așa... Un ucigaș blond de (dictează) 1,53 înălțime, 50 kg greutate....Ai scris?

Grefierul: Un ucigaș blond, cu ochi albaștri, de 1,53 înălțime și 50 kg greutate....

Judecătorul: (satisfăcut) Bun! Până aici e bine. Copii ai?

Ucigașul: (derutat) N-am, să trăiți!

Judecătorul: N-are...Da, tata ce a fost?

Ucigașul: Bețiv, să trăiți, de profesie – lăptar!

Judecătorul: (către grefier) Ai scris: „bețiv-lăptar”?

Grefierul: Da, excelență!

Judecătorul: Mama?

Ucigașul: Mamă n-am avut.

Judecătorul: (îndobitocit) Cum n-ai avut?

Ucigașul: Tata zice că bunica m-a adunat de pe drumuri, că n-avea treabă și-a apucat-o frica lui Dumnezeu, știți...

Judecătorul: (către grefier) Ce facem, bătrâne?

Grefierul: (inspirat) Mamă adunată de pe drumuri din frica lui Dumnezeu.

Judecătorul: Excelent, bătrâne! (către Ucigaș) Frați?

Ucigașul: Ucisul...

Judecătorul: Cum mă?

Ucigașul: Frate de cruce, excelență.

Judecătorul: „Frate de cruce”. Tot adunat?

Ucigașul: Tot.

Grefierul: Minte, excelență!

Judecătorul: Minți?

Grefierul: Minte, excelență. Frate de cruce, însă nu adunat, ci pescuit....

Judecătorul: Așa...

Ucigașul: Nu știu nimic, nimic. Eu, pe Dumnezeuul meu, l-am lăsat cu capul în tocană...

Judecătorul: Să ne oprim aici. Ia să vedem, ce ai scris, bătrâne Ciorap?

Grefierul: (își potrivește ochelarii pe vârful nasului, care aproape nu există) „Un ucigaș blond, cu ochi albaștri, de 1,53 înălțime, 50 kg greutate, din tată bețiv-lăptar, din mamă adunată de pe drumuri din frica lui Dumnezeu; frate; frate de cruce; Ucisul minte, tot adunat, exact: pescuit mort din tocană”. Atât.

Judecătorul: Mai ai ceva de adăugat?

Ucigașul: Nu, excelență, dacă permiteți, eu nu i-am vrut decât binele, că toată viața tocană a visat.

Judecătorul: Bun. Să vină Ucisul!

Ucigașul: E mort, excelență!

Judecătorul: Nu-i nimic, să așteptăm până vine! (către grefier foarte prietenește) Ai zarurile?

Grefierul: Se poate să le uit când suntem pe rol?!...

.....

.....

Omul nu depășea, după părerea mea, 40 de ani, era mic de statură, ca un vâsc cu chiu cu vai fixat în trunchiul timpului. Te urmărea continuu cu ochii-i negri, prăfoși ca niște muște ce reveneau fără încetare la punctul lor inițial. Pe alocuri, părul îi căzuse de timpuriu, iar restul de fire și le pieptăna lipite să acopere golurile. Toate mi l-au făcut simpatic, atunci când l-am cunoscut, cu prilejul primei mele ieșiri la W.C., unde aveam să constat că se poate fuma o țigară și schimba o impresie de cea mai bună calitate. Omul, luat în totalitate, nu putea fi uitat, și după cum aveam să remarc mai târziu, avea totdeauna unghii netăiate și negre. Isus mi l-a prezentat ca pe o figură scârboasă,

pierdută pe vecii vecilor. El, în schimb, îmi era simpatic și, din spusele lui, aflai că a fost reporter sau așa ceva, la un ziar din provincie. Isus se îndoia că i-au fost tipărite două cărți. Ba dimpotrivă, încearcă să mă convingă și pe mine că n-a produs niciodată nimic și că pe dinăuntru e un uriaș mușuroi de furnici. Isus susținea sus și tare că el a văzut, nu o dată, roiul lor neliniștit răzbind pe fața omului, în căutarea luminii.

În dimineața când l-am cunoscut ieșeam tocmai din W.C.-ul oribil, plin de niște desene ce aparțineau parcă de mitologie; nu-mi amintesc exact cum li se spunea acelor împerecheri ciudate dintre animale și oameni. De cum mă văzu, Reporterul (așa i se zicea aici) mă trase spre el: „Hai să-ți citesc ceva”. Nu m-a surprins deloc, eram nepăsător și prevenit. Isus mi-a atras doar atenția: „E un imbecil, dar ascultă-l din milă”.

.....
.....
- Ei...? Mai departe! Am cerut.

- Vezi, aici e nenorocirea, trebuie să aștept Ucisul. Trebuie să vorbească Ucisul, altfel Judecătorul nu va judeca și adevărul nu se va naște. Înțelege?... Adevărul!

Mă privi cu mare seriozitate, muște neastâmpărate – ochii lui îmi furnicară întreaga piele a feței. Am dat instinctiv cu mâna, dar ele reveneau mereu, neobosite. Uf, cât puteau fi de lipicioase!

- Acum joacă zaruri! Înțelege? Toți îmbătrânesc și joacă zaruri și eu și toți și adevărul. Părea tare abătut.

- Ce s-ar putea face? l-am întrebat.

- Nu știu. Isus e de vină....

- Isus?

- Desigur, numai el. El e moartea, el are puteri supranaturale; un gest al lui și Ucisul ar vorbi. Un singur gest, atât.

- I-ai spus?

- Da nu vrea! Zice că nu poate.
- De ce?
- Prorocii... nebunii ăia i-au luat mințile. Susține că nu e încă timpul.

Muștele se odihniră, în fine, pe albul murdar al zidului. Zid înnegrit, zdrobit, mărturie inutilă, zid putrezit ce odată strălucea de imaculata creație.

- Îl urăsc, îl urăsc pe Isus. E cel mai mare ticălos dintre toți! Zise omul, ce-mi devenise atât de simpatic... Dacă Ucisul ar vorbi...

VII. Matroana m-a luat de mână, m-a mângâiat pe creștet și mi-a spus niște cuvinte ce îmi păzură în clipa aceea că plutesc înecate în miere de albine: „Hai să mergem, puiule, aici nu e nimic de făcut”. Am străbătut întreaga tavernă, una din femei a râs cu hohot pișcându-mă de fund. Râsul acela s-a spart în țândări, râs ascuțit ca de ceară uscată, ce mi-a astupat urechile. N-am mai auzit nimic, multă vreme, nici chiar pașii mei urcând scările de metal în urma Matroanei.

Mai târziu despre femeia aceea care a râs atunci, am auzit că era pe punctul de a fi concediată; nu mai avea clienți. Matroana mi-a spus într-o zi: „s-a împuțit singură” și că e „o troacă infectă cu mâncare”. Atunci, își aprinse o țigară și rosti emfatic: „Ce rost are omul? Am s-o dau afară, nu mai e om, din moment ce n-are întrebuințare!”

Erau douăsprezece sau treisprezece trepte. Mi-am pus în gând să le număr odată. Sus, la capătul acestui morman de fierărie veche, strălucea o ușă vopsită într-un alb strident. Albul purta urme de degete negre, de parcă cineva ar fi zvârlit în scârbă un pumn de monede vechi în vopseaua proaspătă. Clanța era plină de ornamente, simțeam sub palmă o întregă pleiadă florală, într-un amestec ciudat de capete de animale fin sculptate. Degetele au atins-o ușor, au alunecat, clanța a sărit în urmă speriată, zgomotul m-a făcut să-l asociez cu cel produs de

un scaun ce cade de sub picioarele unui condamnat la moarte. Așteptam, din clipă în clipă, să zăresc în dosul ușii, trupul peste măsură de alungit al spânzuratului, cu o limbă uscată și vânăță pe piept. Respirația mi se acceleră; o clipă mai târziu, zvârleam din mine aburii de căldură, de parcă m-aș fi aprins pe dinăuntru. În închipuirea mea puteam fi, pentru moment, un țărnam ce se mistuie îngenunchiat și neputincios în fața mării. Simțeam ceva lasciv, ce mă moleșea. În ochi îmi ardeau culori între roșu și alb, ca un spectru ce se descompune. Brusc m-a trezit la realitate zgomotul sec ce-l lasă ușa când se închide. O mare oboseală mă stăpânea. Ochiul băjbâiau sufocați de întuneric. Străluci o lumină ca de fulger. Eram salvat! Îmi venea să strig. Matroana mă privea zâmbind. Avea dinții mici și ochii păreau răi.

Camera era spațioasă, înțesată de mărunțișuri. Patul avea aproximativ trei metri lățime, părea un pat solid. Un covor tot atât de lung se întindea peste întregul spațiu. Două oglinzi mari captușeau zidul din cele două părți ale ușii. În colțul din stânga, un papagal, evident bătrân, culorile începuseră să cadă de pe el – stătea lungit pe fundul coliviei. Perdelele lungi și întreaga cameră se voia orientală, ceea ce însă lipsea cu desăvârșire era elementul oriental, întrucât Matroana habar nu avea de Orient, deși stătea în inima Orientului.

Mă servi cu dulceață.

Dulceața era de trandafiri.

Petalele de trandafiri pluteau într-un sos de zahăr topit. Farfurioara era ornată grosolan.

Trandafirii aveau o aromă dumnezeiască.

Papagalul dormind aiura în somn: sunete misterioase.

Aveam impresia că se săvârșește un ritual.

Covorul s-ar fi voit de Buhara, dar era al unui plastograf...De jos răzbea un strigăt ca din gură de șarpe. Matroana zise: „E Venera, îi place să zbiere, acesta e stilul ei!”

Trandafirii erau pe terminate.

- Nu bei un pahar de rom?
- Mulțumesc, nu prea obișnuiesc.

.....

.....

Isus își turnă într-un păhărel mic. „Ce simpatic păhărel! mi-am spus. De unde l-o fi având?” Mi-am amânat întrebarea, nevoind să-i tulbur gândurile. Ghicind parcă, Isus zise: „Îți place, mi l-a adus Albastru; nu-l știi? Infirmierul de seară. Întotdeauna îmi aduce pe ascuns o sticlă de rom, zice că-i place lui când mă bucur eu”. Isus mai sorbi două păhărele cu rom, apoi fixă îndelung cerul întunecat de februarie. Începuse așa, fără să-l rog, fără să-i cer, să-mi povestească; mă obișnuisem să las totul cum va voi să fie. Cuvintele lui mă fascinau, mă făceau să uit senzația aceea acerbă de secetă interioară, ce mi-o lăsase tratamentul din ziua aceea.

... - „Mai vrei puțină dulceață?” „Nu, mulțumesc”. Adună totul de pe masă și-mi dădu un halat de baie.

- „Vezi sunt niște papuci acolo!” Era cald, pustiu, nisip încins. Mi se făcu sete. Papagalul, ce între timp se urcase, pentru o clipă, sus pe bara lui, acum căzuse din nou în mijlocul coliviei și părea mort.

- „Așa doarme el, nu te speria”, a zis Matroana.

Deschise radioul, un Philips.

Tangou argentinian.

Dulceața din gură mi se usca pe dinți, aveam impresia că buchete întregi mi se ofilesc în gură. Baia era albă, insuportabil de albă. Numai în mijloc o dără roșcat-gălbuie strica armonia.

Multe oglinzi, peste tot oglinzi.

Matroana mi-a explicat că, de multe ori, în decursul vieții, ai impresia că nu mai ești tu însuși, trebuie să te verifici mereu, e atât de necesar, altfel de unde am mai avea conștiința existenței noastre?

Halatul era moale, pielea mi se zbârcea sub atingerea lui.

Matroana fuma.

M-am așezat pe marginea patului.

- De unde vii?

- Din Bethleem. Între timp am fost în pustiu.

- Ce-ai făcut în pustiu?

Matroana m-a tras spre ea.

- M-am rugat pentru iertarea oamenilor!

- Prostule!

Matroana a început cu prefăcută stângăcie să mă dezbrace.

- Nu bei totuși un păhărel? E un rom bun. În definitiv, ce dracu ne-am face dacă n-am avea din când în când un păhărel de rom...

Insula aceea trebuie să fie o țară fericită...

Jamaica, așa-i spune. Păcat, n-am s-o văd niciodată!

- Beau totuși, să-ți fac plăcere.

Isus turnă din nou în păhărelul cât o unghie și mi-l întinse.

.....

.....

- Mai bine în fesa stângă, soră!

- Și eu, vă rog, la fel.

Sora Natalia era vădit indiferentă, totuși, cu mare plictiseală, ne satisfăcu dorința. Mă șoca faptul că nu spunea nimic văzându-ne bând rom. În definitiv ce era rău în asta, eram doar oameni?!

Trânti ușa infernal.

- Sora Natalia e de mult aici?

- Nu știu, unii spun că s-ar fi născut aici. De altfel, nenorocitul acela de Reporter o divinizează. E un cretin, stă de pomană aici. Opera... Ha! opera lui... N-are nici o șansă. Minuni nu se fac de dragul minunilor, au și ele un sens în istorie.

Turnă din nou un păhărel. păhărelul părea într-adevăr o unghie superbă, alungită, acoperită cu lac. În timp ce apropia păhărelul de buze, mâna lui Isus tremura, parcă obosită; numai buzele sorbeau cu sete, îndelung. Paharul golit rămase ceva urât, mizerabil, grosolan aș spune, între degetele lungi, subțiri, pe care un surplus de liniște a murit tihnit.

Afară începuse să ningă. Zăpada se amesteca cu ploaia. Era o uitare ce-ți strecura în suflet o neliniște, un amestec de sunete miraculoase de neconceput pentru un componist modern.

.....
.....

Matroana m-a dezbrăcat de tot, apoi s-a dezbrăcat și ea. M-a luat între brațele ei, avea o carne străbătută de o deltă întregă de vinișoare albastre și emana un miros de grăsime râncedă. Nici o urmă nu mai simțeam din aroma dumnezeiască a trandafirilor.

Ninsoarea cădea vertical pe geam și gratiile, roșii de rugină, albiră. Din camera vecină răzbi un răcnet de animal înjunghiat. Am tresărit. Isus n-a zis nimic. Tăcea. Târziu, a pus sticla de rom pe masă și, privind-o, a adăugat cu regret: „Insula aceea trebuie să fie o țară fericită, Jamaica! Păcat. N-am s-o văd niciodată”.

Strigățul acela înfricoșător răzbi a doua oară. Peste o zi aflarăm că în lumea noastră venise, cu o seară înainte, unul nou. Numele lui era Iosif.

VIII. Dimineața, Irina, infirmiera, aduna oalele de noapte din toate saloanele. Pe coridorul îngust se îngrămădeau astfel o mulțime de emailuri albe, plate sau prelungi.

N-a trebuit să bat mult. Irina a venit imediat. Simțeam că aș putea să mă îmbolnăvesc de curiozitate, de nu îl voi vedea pe acela al cărui răcnet m-a speriat cu o seară înainte.

Am pretextat o imagină ocupată de moment, ca Irina să se depărteze, apoi am ieșit.

Deasupra cuverturii, în patul de pe cealaltă parte a zidului ce despărțea camerele noastre, stătea întins, cu ochii închiși, un om pirpiriu cu o mustăcioară neagră sub despărțitura nărilor, cu niște sprâncene stufoase peste pleoapele violete căzute adânc în orbite. Pe cap nu avea pic de păr, fusese tuns, iar în unele părți dat cu iod. Măinile îi stăteau așezate ca la mort, iar fața depășea prin intensitate galbenul lumânării din bisericile umile de țară.

Mă oprisem în dreptul patului său, fără să pot să mă mișc de acolo. Simțeam că mă atrage o forță necunoscută lângă acest om. Îl parcurgeam neliniștit, avid de a-l pătrunde. Dură mult, până îmi obosi privirea. Omul acesta avea ceva de martir în el, ceva ce aparținea altei lumi, unei lumi pline de timiditate și umilință. Aveam impresia că e un sacrificat, că fusese înadins azvârlit în lumea noastră mâhnită pentru cine știe ce aparentă greșală a sa, sau a unui străbun de-al său.

Pesemne, observând că nu mai vin, Irina se neliniște și m-am trezit cu ea alături, privind omul ce abia respira întins pe cuvertura grosolană. „Respiră atât de încet de teamă să nu se trezească” mi-a spus Irina. „Hai, am atâta treabă!”.

M-am depărtat cu greu. Nici astăzi nu pot să-mi motivez starea aceea de magnetism pe care am simțit-o la întâia mea întâlnire cu Iosif.

Pe coridor, oalele erau aproape toate adunate. Nu reușeam să-mi golesc ochii de imaginea omului pirpiriu și mă luptam să mă trezesc din sentimentul ciudat ce nu voia să mă părăsească. „E un martir, am spus”. „Ar fi putut fi, dar acum nu mai e” răspunse Irina.

Imediat, în vecinătatea camerei lui Iosif, era intrarea în încăperea pricinilor. De cum pătrundeai înăuntru te izbea un miros greu, greșos. Urma o sală alungită la capătul căreia o ușă strălucea cu indicativul englezesc pe ea. Iată un popor ce și-a

asigurat celebritatea! În locul clantei atârna o sfoară cu o mulțime de noduri. Sfoara trebuia s-o ții în mână, cuiul lipsea. Înainte de a ajunge la ușa lustruită de mâini, era un fel de anticameră ce, în dreptul peretelui din dreapta, avea o vană galbenă ca filtrul unei țigări terminate. Pe marginea vanei stăteau doi oameni ce se pândeau reciproc: fumau aceeași țigară. Conform obiceiului, m-am îndreptat spre ușa cu indicativ. Zărindu-mă, unul din cei doi strigă:

- Aici!

Și se sculară amândoi. M-am executat vădit incomodat, dar îmi ziceam că e mai bine să nu-i supăr. Și, pe urmă, probabil, știau mai bine ce trebuie făcut. Presupunerea mi s-a adeverit când, mai pe urmă, a intrat Irina și a început să deșerte cupele tot acolo. N-am mai avut nici un dubiu că am procedat corect. Le-am mulțumit atunci cu o ușoară înclinare din cap celor doi pentru buna lor, evidenta lor bună intenție. Unul avea o statură impresionantă. De altfel, pijamaua neîncăpătoare i se crăpase pe spate; omul, însă, nu se simțea incomodat cu nimic, dimpotrivă mi se părea că se mișcă deosebit de lejer. Celălalt, în schimb, era construcția fizică a slugărniceii. Cel masiv mă chemă cu degetul arătător; apoi, când văzu cât sunt de nedumerit, făcu un semn scurt cu capul și se întoarse arogant cu spatele. Slugărnicul sări atunci de îndată și mă împinse în locul rămas gol între zid și cel masiv. Nu știam ce se întâmplă. Irina ieșise pe coridor. Masivul mă privi atent, aveam impresia că ochii i se așează într-o cătare pe vârful nasului și stau gata-gata să dea semnalul pornirii cine știe cărei forțe miraculoase. Vorbi accentuând cuvintele, cu o vădită conștiință a importanței sale:

- Ești nou?

- De câteva zile.

- Mă recunoști?

- Ce-ai cu el? De unde ai vrea să fi auzit de tine? se rățoi către cel masiv Irina. Domni o clipă de tăcere în care toți,

inclusiv Irina, păreau surprinși. Irina făcu atunci o plecăciune sau ceva asemănător în fața celui masiv și spuse:

- El este Majestatea Sa, iar dânsul Clucerul domniei sale.

Se ridică apoi și începuseră să clătească oalele. Cei doi zâmbeau cu satisfacție. Majestatea Sa, cu plăcere, o ciupi prietenește de fund, pentru care primi un „Dobitocule” și căruia îi răspunse cu un zâmbet până la urechi. Luă apoi o înfățișare solemnă și-mi spuse:

- Ei, acum știi?

În acest timp Clucerul se apleacă spre dânsul, stătea așa ca o acoladă sprijinită de umărul lui, dar, pentru mine, în clipa aceea, el era marea sa ureche.

- Știu, am îngăimat destul de fâstâcit.

- Atunci e bine.

Mirosea îngrozitor a urină, mi se făcu greață numai la auzul gălgâitului, ultimul transport al Irinei se scurgea din cada galbenă. Majestatea Sa privi îndelung o bucată de timp ușa cu însemnele englezești pe ea, apoi ochii săi mă cercetară cu luare aminte.

- Spune, părea șiret, deși fața sa exploda o prostie vecină cu delirul, n-ai auzit cumva un chițcăit de șoarece? Întoarse brusc capul și-l fixă pe Clucer. Am răspuns grăbit, fără să mă gândesc; în fața Majestății Sale nu mai puteai gândi:

- Nu.

- Dar urmă ai văzut?

- Nu.

La auzul răspunsului meu prompt, Majestatea Sa zâmbi cu mare fericire pe față, și bătu zdravăn cu palma dreaptă pe umărul stâng al Clucerului.

Clucerul, ce mă privise tot timpul cu gura întredeschisă, de i se prelingea subțire și miraculoasă saliva în bărbie, închise acum brusc buzele lui firave, ca doi șerpi de apă și două lacrimi

neașteptate îi picurară din ochi. Sărută mâna Majestății Sale. Roșisem.

Majestatea Sa mi se adresă apoi cu vădită satisfacție, probabil, pentru bunele răspunsuri ce i le-am dat:

- Să veghezi, de cum vei auzi chițcăit ori vei vedea urmă, de îndată, auzi, să te înfățișezi înaintea noastră cu veste!

- Înțeles, Majestatea Voastră. Nici astăzi nu pot să-mi dau seama ce-am pățit atunci. Cert e că stăteam în genunchi plin de smerenie în fața Majestății Sale.

- Lasă, lasă... a zis Majestatea Sa, mă prinse de un umăr și mă apropie familiar de persoana sa divină.

- Dar spune, ce ești tu, mă?

- Sunt mort, Excelența Voastră.

- Mort, ce mai e și asta?

- Înseamnă, Majestatea Voastră, că sunt mort.

Majestatea Sa, se pare, nu a înțeles ce profesiune nouă putea fi asta, dar cum, pesemne, avea de toate în împărăție, mirarea îi trecu treptat.

Muștele bâzâiau îngrozitor, zburând vertical și lin printre cuvintele noastre atât de pline de smerenie.

- Păi, să-ți spunem: Mortul! Apoi către Clucer: Așa-i, Clucere, din ăștia încă n-am prin împărăție?

Clucerul zbieră de mă asurzi:

- N-aveți, Majestatea Voastră!

- De cum vom avea alții, să-l pui pe ăsta mai mare peste ei, că îmi e simpatic!

- Da, Majestatea Voastră! zbieră iar Clucerul.

Irina se propti pe cadă, deschise robinetul și începu să spele mormanul de oale deșertate.

Majestatea Sa făcu un gest ca și cum ar fi vrut s-o ciupească din nou, își aminti parcă de ceva și abandonă gândul, pornind spre ușa ce dă în coridor.

- Să mergem, Clucere! Cu ăsta am terminat.

Nu știu cum, dar iar m-am trezit în genunchi. Majestatea Sa părea într-adevăr uns cu duhul lui Dumnezeu. Irina mă văzu cum stam așa și mă uitam ca la o icoană și se zborși, ca apucată, la mine:

- Ce-i, mă, nu ești întreg?

M-am făcut ca mazărea la culoare, și-am început cu mare hărnicie să-i ajut Irinei la clătitul oalelor. Odată treaba terminată, Irina mă privi o clipă cu seriozitate, apoi zise cu ironie:

- Dar ce mort mai ești și tu de stai în genunchi?!

Eram sigur în clipa aceea că întâlnisem pe adevăratul Dumnezeu din lumea în care intrasem.

IX. De cum am ieșit pe coridor, l-am zărit pe Amiral, în brațe cu o mulțime de jucării, intrând pe o ușă de pe cealaltă parte a coridorului. Irina mă văzu nedumerit, se înșenină și-mi spuse: „Poți să te duci și tu acolo, o să-ți placă. E un om blând, tare de treabă, stă acolo și se joacă”.

- Se joacă?

- Se joacă, ce să facă? N-a apucat omul să se joace la vremea lui și se joacă acum. Niciodată nu e prea târziu!

Când am deschis ușa, Amiralul ieșea.

- Ce-i fiule? Vrei să-l vezi pe dumnealui...

- Dacă se poate...

- Sigur, sigur.

Am închis ușa în urma mea sau s-a închis singură, nu mai știu; țin minte că atunci când am privit camera m-a cuprins uimirea. Cât vedeai cu ochii, pe jos, pe dulap, pretutindeni jucării, o împărăție de jucării de toate mărimile, de toate formele, din toate materialele. Între ele, un om foarte gras, ce părea o mașină de transpirat, stătea în patru labe și urmărea un tren electric ce alerga pe șinele înguste și subțiri. Din când în când, stropi mari de sudoare îi cădeau de pe frunte sau față pe

jos; pe cimentul curat stăruiau pete rotunde de apă, semn că omul umblase pe acolo.

- Bună ziua! am zis cu încredere. Mă iertați că vin așa...

- Ziua... nu face nimic.... răspunse monosilabic.

Îmi făcu semn, fără să mă privească, să mă așez unde pot și probabil să fac ce vreau.

Trenul electric alerga fără astâmpăr, ca un gând liber, sigur pe sine, pe libertatea și speranța sa. Șinele mici și subțiri făceau: pac! pac!.... ca două muște când se izbesc una de alta în aer. Omul privea fascinat, iar, atunci când trenul se opri, ridică ochii întâia oară în căutarea mea și spuse rugător:

- Îi mai dau drumul o dată.

Fără să mai aștepte presupusul meu răspuns, la care am și renunțat, trase mecanismul de pornire și trenul îi reîncepu virajele sale amețitoare; târziu, omul murmură ca pentru sine, pe când trenul pornea a nu știu a câta oară: „de altfel, mai e mult până la stația finală...”.

Nu puteam să-mi dau seama despre ce stație finală era vorba, am șovăit suficient ca să simt din nou cum golul din mine își ridică privirea sublimei mirări. Rostii:

- Despre ce stație finală e vorba? Am avut în clipa aceea senzația că-n omul acela cuvintele au pătruns ca niște lilieci, ce prin bătaia lor de aripă au răscolit praful unei civilizații ce-și găsisse pentru o clipă în trupul Savantului temporara eternitate.

- Ce stație finală?!

Mă cercetă întâia oară cu multă atenție. Privirea îi era severă, o ciudată ecuație cu plus și minus infinit, o privire îngălbenită timpuriu de o toamnă statornică de mult în niște strămoși ciudați. Când ochiul străluci, o clipă, de interes, am avut senzația că simt măreția și uimirea din ochii primului om ce reușise să ridice focul în bezna cosmică. Era acesta un semn de care mi-a fost întotdeauna frică și uneori, cu mult după aceea, ochii Savantului mi se păreau niște pereți de peșteri înnegrite de arderi ascunse și tainice.

- Știi, zise, există o stație finală îngrozitor de singură, undeva la capătul lumii. O stație inutilă, absolut inutilă, unde viața sfârșește, unde coboară toată lumea și nu mai urcă nimeni, absolut nimeni. O stație eternă, pentru fiecare viață de la fluturi la oameni, de la lumi la supralumi. Acolo cărbunii se sting, geamurile se întunecă și ochii orbesc. O stație finală absolut inutilă, repetă de câteva ori.

- De ce? am strigat, surprins eu însumi de tonalitatea vocii mele.

- Nu știu, crede-mă nu știu, răspuse cu bunăvoință. Vezi, continuă, milioane de ani au trebuit ca această „călătorie” să se scornească pe pământ, dar în acea clipă se zidi și stația finală. Călătorie inutilă, absolut inutilă, astfel....

Uite, cine ar crede că noi ne urcăm în trenul acesta mic, că într-o zi creștem acolo până la pervazul ferestrei, o deschidem, descoperim lumea de afară și din noi, și în trenul acesta mic, că într-o zi creștem acolo până la pervazul ferestrei, o deschidem, descoperim lumea de afară și din noi, și în trenul acesta mic, cât un scuipat pe cer, ridicăm lumea noastră, o simplă adunare de numere pare și impare, de credințe și idealuri, de frică și neputință. Suntem noi... (îmi arată geamul mic al unui vagon). Vezi?

- Văd, am răspuns.

- Și, în acest timp el se duce, se duce. Pe când noi, acolo, înăuntru, ne luptăm fiecare pentru un loc mai bun și invocăm spre folosul nostru pe cei care au stat mai înainte pe locurile noastre. Ne cuibărim acolo și ne închidem în micul nostru pătrățel de bunăstare, ca un fluture în gogoșa lui de mătase, fără să bănuim că, de acolo, nu se mai naște decât un vierme mic și alb, inelat ca istoria lui. Atât. Un simplu vierme. Iar trenul aleargă fără astâmpăr pe roțile mici, împins de o credință și o lege mai puternică decât viețile noastre...

Savantul privea fascinat trenul mic cu cele câteva vagoane ale sale, ce nu ostenea să parcurgă poduri, tuneluri și

linii, revenind mereu de unde a plecat, pe orbita sa bine stabilită.

Mi se părea să Savantul vorbește pentru lumea din acea jucărie ciudată, ce-și trăia neputincioasă destinul și măreția.

- Crezi că țărâna nu-i o ființă asemenea nouă? În adâncul pământului bate o inimă de vietate și foamea ei e mai mare, e unică. Uite, coboară ce vrei în pământ, după un număr de zile nu mai rămâne nimic, absolut nimic, decât cicatricea unde ai săpat. Și trenul se duce, se duce – spre foamea aceasta, spre stația finală. Noi, acolo, înăuntru, nici nu auzim că roțile aleargă sub bucuriile și tristețile noastre. Acolo e o altă lume: eu mai demult am încercat să schimb mersul acestui tren, voiam altă finalitate acestei călătorii, pentru că eu am auzit inima pământului bătând și am simțit acele roți sub mine. Nu poți zidi sau gândi ceva în lumea aceasta, dacă uiți că noi suntem călători, că pentru fiecare, cât și pentru lumea și zeii noștri, există undeva o stație finală, unde trebuie să cobori pentru totdeauna. Nimeni nu m-a crezut pentru că, aparent, totul e atât de stabil. Noi ne avem orașele noastre, morții orașele lor.

- Poate ar trebui încercat ceva?

- Nu se poate, e prea târziu; eu am vrut să le spun că nu e voie să facem oricum această călătorie, ei i-au invocat pe zei și m-au aruncat din lumea lor aici.

- Dar dacă altcineva ar încerca din nou?

- E drept, uneori cei dinăuntru se revoltă pentru proasta împărțire a locurilor, pentru că, vezi, unii fac călătoria aceasta dormind, alții privind pe fereastră impasibili, alții mâncând, cei mai mulți stau în picioare, înghesuiți unul în spatele celuilalt, fără un petic de pământ decât cel al morții lor, fără un spațiu pe care să-l respire ei, decât acela în care își mută unul de pe buzele celuilalt mângâierea răbdării și a speranței.

Uneori se revoltă, e drept, dar nu se întâmplă nimic deosebit, trenul gonește mai departe. Și atunci, când se face liniște pentru cei din picioare, e mai mult spațiu, dar e același.

N-am răspuns nimic, prea semăna totul a adevăr. Trenul alerga, alerga. Vedeam undeva, poate în inconștientul meu, o stație finală care era numai a mea. O stație pe care n-o bănuisem niciodată, tot atât de verosimilă ca întreaga poveste a Savantului. Mi se părea că zăresc mai departe o stație formidabilă ce stătea la capătul lumii, mai eternă ca a noastră. Nu puteam nicicum să mă împac cu acest gând și mi-a venit în clipa aceea să opresc această călătorie, să feresc lumea de această finalitate nedreaptă și atunci am strigat:

- Semnalul de alarmă! Savantul nu mi-a răspuns decât târziu.

- Nu există nici un semnal de alarmă, trenul nu poate fi oprit.

În clipa aceea ușița unuia din vagoane s-a deschis și din el au coborât mai întâi trei oameni cu viorile într-o mână și arcușul în cealaltă; s-au oprit și au spus ceva, au râs, probabil de cuvintele lor, și-au acordat strunele și, când sunetul păru cel adevărat, au dus viorile sub bărbie și au început să cânte o melodie funebră. În urma celor trei s-au încolonat două câte două femei cu câte o floare; veneau apoi câțiva copii ce-l înconjurau pe cel mai vârstnic dintre ei, ce purta sub braț un coșciug. Vârstnicul avea o șapcă cu cozoroc și-o purta hoștește pe ureche și un pai între dinți pe care îl muta de pe o parte pe alta a plictiseală.

Urmau apoi vreo șase bărbați ce fumau liniștiți. Șirul era încheiat de un bărbat cu o față îngrozitor de schimonosită, de nu puteai să-i deosebești ochii, buzele sau nasul. Ținea în mâna dreaptă o cazma și în mâna stângă o cruce. Alături de el călca rar un câine mare ciobănesc ce avea la gât un clopot mâncat de rugină. Tot șirul înainta calm, fără prea multă tristețe. Din când în când clopotul făcea bang-bang,

amestecându-se cu zgomotul surd ce-l scotea cazmaua izbită de piatră. Din când în când oamenii râdeau și făceau glume. Viorile se odihneau și atunci se auzea câinele cu clopotul lui și respirația grea, astmatică, a bătrânului, ce ți se părea că fluieră peste toată lumea. Șirul reapăru după câteva clipe, de data aceasta fără sicriu. Ajunși în dreptul trenului se îmbulziră, călcându-se unul pe altul în picioare, să se urce. Atârnavu așa, de toate balustradele, de toate ușile, cu o disperare nemaîntâlnită. Atunci mi-am dat seama că trenul aleargă, că pe ciment nu e nici o urmă de convoi și am trăit senzația că văzusem înăuntru, că totul se petrecuse înăuntru trenului ce alerga fără să șovăie spre capătul lumii.

Savantul privea și el. părea un creator ce-și contemplă opera și în clipa aceea mi s-a părut că e crud, dacă se poate juca atât de nemilos. Mi s-a părut inconștient de durerea ce a creat-o. Știam însă că acolo înăuntru există o tărie, o disperare de neînfrânt. Vedeam în memorie mâinile încleștate de bare, de uși, de viață.

Stropii de sudoare cădeau lent, fără oprire, de parcă întregul om era o clepsidră, din care boabele de nisip se scurgeau mecanic, fără cruțare, însemnând tot atâtea clipe.

Cimentul deveni astfel în ochii mei un uriaș cimitir al timpului, iar eu aveam impresia că sunt martorul vârstei omului, ce sub ochii mei se risipește. Numai arar, șinele pocneau la trecerea furtunoasă a roților mici, de mi se părea că zgomotul lor era un ecou al inimii omului cu fața transpusă, extaziată de călătoria ce singur și-o crea fără sfârșit. Apăru atunci, în geamul unui ceas de lemn, agățat într-un cui pe perete, o pasăre mică, tot de lemn, care se aplecă de trei ori înainte și tot de atâtea ori rosti: „Cu-cu! Cu-cu! Cu-cu!”.

Omul clipi neastâmpărat și cu vădită părere de rău păsări trenul în dreptul unui tunel de carton. Se ridică anevoie.
- E timpul, zise.

Luă apoi un album ce avea tipărite, pe foi, o mulțime de desene reprezentând oameni, plante, păsări etc. Dintr-o cutie plină de creioane colorate alese pe cele ascuțite și începu cu mare grijă, ca nu cumva să depășească liniile subțiri, să umple figurile cu vopsea. Din când în când, neascultătoare, creioanele depășeau totuși marginile și atunci omul, cu mare nemulțumire, spunea ca pentru sine:

Sunt bătrân! Uite, sunt bătrân! Ce păcat!...

Continuă însă cu și mai mare îndârjire. Mă retrăsesem în dreptul ușii și mă gândeam că ar trebui să plec. Era o liniște materială, devenită printr-un procedeu miraculos o liniște solidă, uscată, plină de fisuri, iar fisurile erau parcă provocate de picăturile mari de sudoare ce nu conteneau să cadă de pe fața omului. Blocul cu desene, cu flori și fluturi, cu păsări și copii înălțând castele de nisip se umplu astfel cu vopsea amestecată cu sudoare.

Îmi făcu impresia, dar numai pentru un moment, că omul acela își colora cu grijă, neștiutor, propriile sale lacrimi, propriul său destin, în fond lumea pe care creând-o o uitase.

X. Sfârșitul iernii părea iminent. Vântul venea cald, încălzit de un fior de bucurie. Ultimele resturi de zăpadă se topeau. Auzeam bușituri în fața geamului, cădea zăpada de pe acoperiș. Din când în când, așa, ca un inevitabil flux al memoriei, ploua câteva ore, apoi se reinstala încremenirea apatică, lipsită de sens. Crengile erau mai negre ca de obicei. Simțeam că toată iarna niște focuri tainice au ars zile și nopți, păstrând în trunchiurile contorsionate de vreme nădejdea reîntoarcerii la viață. Soarele apărea rar și strălucea printre nori hepatic. Părea că totul s-a îmbolnăvit graf de ficat, ireparabila boală înaintând spre deznodământul final. Timpul și spațiul emiteau niște sunete deznădăjduite – câinii ce lătrau zi și noapte dincolo de casa noastră la Institutul oncologic. În zilele acelea Isus tăcea, neputincios, indispus. Glasul lui Iosif se mai

auzea uneori, dar și el ca un ecou al unei vieți de odinioară. Urmau ceasurile de liniște, de uitare, de nesomn. Noapți în care ochii lui Isus străluceau în întuneric, ca cei de pisică, iar glasul lui Iosif se îneca în somn, ca într-o apă adâncă a lașității. Aerul era infectat de căldură și vântul rareori răzbea să ne răcorească. Cu toate că era atât de cald, zăpada nu se topise încă pe de-a-ntregul. Bușiturile ei punctau rar tresărirea și fuga speriată a păianjenilor mari, opriți o clipă în fasciculele unor lumini depărtate, ce zăceau răstignite pe câte o parte din pereții albi, pătați cu insecte uscate, ai odăii noastre.

În ceasurile acelea de liniște numai câinii urlau prelung, jertfiți, după cum spusese Irina, în căutare de leac pentru boala unei omeniri întregi. Uneori aveam impresia că îi aud cum se scufundă în pământ plini de plăgi de un roșu sinistru, cu ochii ficși, de pe globul cărora soarele cădea ca o tencuială de aur.

Albastru și sora Natalia ne făceau injecțiile cu schimbul. În sufletele noastre pașii lor aveau un ecou chinuitor, ei niciodată neamintindu-și că umblă prin inimi omenești. Începusem să cunosc câinii după glas. Cel alb, scoțian, nu se mai auzea de douăsprezece ore. Probabil murise.

De ce oare ne alegem martirii, spre a-i immortaliza în pietrele ce le cioplim, numai dintre ființele asemenea chipului nostru, când chipul și suferința pot fi aceleași și la celelalte ființe?

Scoțianul, ajunsese la această concluzie dimineața către ora 3, era indiscutabil uitat.

XI. - Ei, cum te simți?

- Binișor, binișor...

În dimineața aceea doctorița era bine dispusă. Același halat alb, scrobrit, așa zice chiar elegant. Pantofii negri, subțiri, cu tocuri înalte și, în ei, acele distinse coloane dorice...

- Cred că te-ai obișnuit?

- Oarecum....

- Nu e ușor, desigur, să mori, adăugă râzând și făcu amenințător cu degetul arătător al mâinii drepte spre mine.

- Da, e destul de greu să mori.

Nu vedeam rostul ironiei ce însoțea cuvintele ei. Mă enerva, în general, răutatea la oameni.

- Cunoști oameni noi, vă împrieteniți, nu?

- Desigur, ne împrietenim.

- Ei, dar ce ai de ești așa monosilabic?

N-am răspuns, ce rost avea să răspund? O priveam cum umblă de acolo-acolo, sprintenă și fericită. Halatul făcea: fâș, fâș... Părea dumnezeiască și, doamne iartă-mă, atât de comună.

- O să-ți facem niște întăritoare. Diminețile va trebui să stai în pat. Nu-i nimic rău în asta, o să dormi mai mult.

- Tot timpul? am zis.

- Ei, acolo, câteva ore.

Se așează apoi pe marginea patului și începu să scrie. Din când în când citea foile pline de cuburi și mă întreba câte ceva. Părea frumoasă, trebuia să-nsemne și ea pentru cineva întruchiparea frumuseții! Pe mine mă distrau relațiile dintre „noi” și „ei”. Era ceva straniu în relațiile noastre, așa cum anticii muritori conviețuiau fericiți cu zeii lor nemuritori.

- Sunt de mult aici?

- De trei săptămâni.

- Sunt nebun?

Luă o poză de copil răzgâiat și-mi răspunse:

- Vai de mine, aici nu e nimeni nebun! Aici sunt oameni deosebiți, atât.

- Ce am?

- Anemie.

- Toți sunt anemici?

- Fiecare în felul lui.

- Eu ce fel am?

- Ușor.

- Cât voi sta aici?

- Depinde, să zicem...
- O lună?
- O lună, două, depinde de anemie.

În mintea mea expresia „o lună, două” începu să se materializeze într-o succesiune rapidă de răsărituri și apusuri de soare. Când ultimul soare, al șaizeci și doilea, a apus, am zis:

- Totuși, o lună...
- Ce, ți se pare mult?

- Nu, totul mi se pare puțin, uneori prea puțin. Tăcurăm amândoi. Doctorița își întinse degetele subțiri, cu unghiile puțin pătate, le cercetă cu voce tare:

- Nu mai găsești azi nicăieri oă de calitate. Totu-i speculă. Ieri le-am dat și uite în ce hal sunt!

N-am apucat să văd „halul” în care se aflau, că le și vârî grăbită în buzunarele mari.

- Dar Isus ce are?
- Tot anemie.
- Dar Savantul, acela cu jucăriile?
- Tot.
- De ce se joacă?

Măinile reapărură din buzunare și, bucuroase că se reîntâlnesc, se îmbrățișară pe genunchi.

- Cum să-ți spun, el e un mare savant, un geniu al matematicii. Un precoce. Nici nu împlinise încă cinci ani când i s-a descoperit această aplicație. De altfel, treaba cea mai nesuferită pentru el. Avea niște părinți ce-au dus-o greu. Doctorița văzu probabil expresia mea de curiozitate și, fără să șovăie, continuă să pălăvrăgească.

- Surpriza a fost mare când copilul cercetat de câțiva specialiști, matematicieni reputați, dovedi calitatea lui fantastică de a rezolva probleme destul de complicate. Din aceea zi, copilului i s-a interzis totul în afară de matematică. Stătea ore în șir în fața problemelor numeroase și căuta să rezolve, pe cât posibil totul. Situația lui materială deveni extraordinară.

Copilul crescuse, părinții muriră împăcați, el deveni un mare profesor, un mare Savant, căruia nimic nu părea să-i poată opri ascensiunea. Se căsătorii și avu doi copii. Între timp, cercetările lui s-au dovedit a fi deosebit de importante. Pe baza calculelor sale s-au inventat mașini noi și arme noi. Totul îi era favorabil. Până într-o seară de Crăciun. Tocmai se întorcea acasă de la faimoasele lui laboratoare. Se opri în fața unei vitrine pline cu jucării. Se minună îndelung de parcă nu le mai văzuse până atunci și-i veni ideea să cumpere câteva din ele pentru copiii săi. Bucuria copiilor nu cunosc margini. În seara aceea, pentru întâia oară, renunță, spre stupoare întregii familii, la calculele și lucrările sale. Se așeză pe parchet și începu să se joace împreună cu ei. Dacă ar fi să ne luăm după cele povestite de soția sa, a fost o seară minunată. A doua zi, însă, nu mare le-a fost mirarea tuturor celor din casă când, în loc să-și vadă de lucrările lui, cum îi era obiceiul de atâția ani, începu din nou să se joace, ore în șir, chiar peste limita plictiselii.

Lua din când în când câte o jucărie, o cerceta îndelung și zâmbea plin de fericire, de parcă ar fi găsit ceea ce căutase o viață întregă. După câteva zile astfel petrecute, adună toate jucăriile în biroul său, spre marea tristețe a copiilor și acolo, închis înăuntru, începu să se joace la nesfârșit. Uneori diminețile ieșea grăbit în oraș unde își cumpăra altele noi. Nu mai voia să audă de lucrările sale. Într-una din zile, familia, alarmată, îl aduse aici. Nu înțelegeau pur și simplu că era firesc să te joci, că nu poți muri, totuși, fără să te joci o dată. Nu?

- Nici nu se poate trăi, am zis.

- Vezi, asta-i și părerea mea. Dar familia aceea nu a înțeles niciodată un asemenea lucru. Urâm întotdeauna statuile care îndrăznesc să coboare de pe soclu pentru a se odihni o clipă.

Povestea Savantului, spusă cu atâta plăcere de doctoriță, îmi dădu curaj.

- Eu de ce am venit?

- Dumneata ai murit subit printr-o întâmplare nefericită.

Desigur, ce mi-a venit s-o întreb? Știam doar, știam atât de bine că murisem.

Simții brusc golul din mine mișcând, de parcă tot corpul meu pe dinăuntru era un uter uriaș unde el se născuse „dintr-o întâmplare nefericită”. Acum trăia din sângele meu și nu avea să se nască niciodată, pentru că eram mort.

- Ce prostie să împarți oamenii în vii și morți! Ce păcat!

Doctorița mă urmări atentă, apoi mi se păru falsă:

- Crezi că se poate face ceva?

M-am gândit la piatra ce se ridicase de pe un mormânt în văzul speriat al unor soldați romani, de mult, în Palestina și am răspuns:

- Cred că da. Depinde câtă cinste există atât în morți cât și în vii. Cui îi este favorabilă balanța, viilor sau morților?

Doctorița nu răspunse, mă privi doar îndelung apoi notă ceva pe foile mari de pe genunchi.

- Și ce mai vrei să știi? glumi.

Era evidentă dorința ei de a continua discuția. „Ce mai vreau să știi? Ce mai vreau să știi?” Minteaa mea lucrează rapid, alege, sortează.

- De ce nu mi se dă o cheie?

- Ai cerut?

- Nu.

- Atunci cum vrei să ți se dea?

- Cer acum.

- O ai. Altceva?

Aceeași muncă fantastică, aleg, sortez, transmit:

- Spune-mi ceva despre Isus.

- Altă dată.

Sare în picioare și pleacă. De ce? Mi s-a părut că dorea să stăm de vorbă, sau m-am înșelat?

„Altă dată” mă străbate din cap până în picioare, Ce era „altă dată”, a fost sau va fi? Depinde cum o spui, depinde ce vrei să înțelegi prin viața ta. „Altă dată” am fost, „altă dată” voi fi, mereu „altă dată, „altă dată” până când nici rădăcinile ierbii nu ne mai găsesc în pământ. Ce stupid cuvânt „altă dată”, știam că un vierme necunoscut îmi pătrunde în suflet și începe acolo să-și țeară găoacea. M-a cuprins groaza că într-o zi viermele acela va transforma tot sufletul meu, conform legii sale, într-un fluture alb cu aripi moi și cu burta inelată și lipicioasă.

S-ar putea atunci ca fluturele acela să zboare fascinat din mine spre un punct miraculos de lumină, unicul în veșnicia întunericului și acolo să-și ardă mâhnit aripile în rotiri pline de fericire sau să piară strivit pe un perete alb și luminat întâmplător, sub talpa unui papuc zvârlit de o ființă enervată de zborul lui, de libertatea lui.

XII. Plouă câteva ore după amiază. Cerul se cutremură și un fulger trasă pentru o clipă drumul posibil al unei stele. Mă cuprinse brusc senzația că, după o iarnă lungă, un sânge proaspăt, tumultuos, inunda o arteră uitată și nefolosită pe cer.

Auzii din nou bătăile unei inimi demult cunoscute și imposibil de înlăturat din preajma vieții și morții noastre.

Mai devreme ca de obicei, Albastru își făcu apariția și ne înțepă pe rând. Isus a adormit de îndată, cu capul aproape lipit de zidul rece. Cerul se liniști, vântul încetă, mai picură câteva clipe, apoi totul păru mort. Numai arareori liniștea se făcea țândări de lătratul deznădăjduit al câinilor din vecinătatea noastră. Mi-am amintit de scoțianul alb, de faptul că ar fi putut muri. M-am ridicat, am ieșit pe fereastră printre gratii, am străbătut întreaga curte pustie. La capătul grădinii dintre pavilioane, am sărit gardul înalt și am coborât în vale tocmai când doi câini ciobănești plini de niște plăgi ciudate, din care se

prelingea o licoare galbenă, cărau pe scoțianul alb, de cele patru labe, spre o groapă anume făcută.

În dreptul gropii ne-am oprit cu toții.

Nu știu cum mi s-a părut atunci că ceea ce văd e tot ce mai rămăsese din șirul ce coborâse din trenul Savantului.

O umbră neverosimilă îl contura pe cel vârstnic într-un bulgăre de pământ pietrificat. M-am apropiat de marginea gropii și am văzut în pereții ei straturi de bărbați, femei și bătrâni, alternând cu straturi de pământ din care veneau glasuri ciudate. Câte un bulgăre cădea cu zgomot în fundul gropii, de aveam senzația că e o stea neagră ce năvălește din cer. Și acolo, la capătul gropii, auzeam parcă respirația grea, astmatică, a bătrânului ce încheiase atunci convoiul.

Îmi veni să-l strig pe Savant să-i spun, dar buzele mele n-au putut rosti nici un cuvânt. Mi se părea că eu însumi zac închis, ghemuit într-un bulgăre de pământ. Simțeam că văd întreaga planetă încărcată până în adâncul ei cu schelete, săvârșind fără întrerupere călătoria în jurul soarelui. Am strigat:

Planeta scheletelor!

Atunci unul din câini și-a ridicat capul, părea bătrân și enervat că-i tulburasem liniștea. Nu mare mi-a fost mirarea să recunosc în el câinele ce purtase clopotul atunci. Putea fi el sau altul, clopotul lipsea. Ceea ce rămăsese, ca și atunci, era cazmaua, semn al eternității și al puterii omenești.

Târziu apărură de nu știu unde un câine negru, care lătră scurt de câteva ori cu botul ridicat spre cer, făcu apoi un semn ciudat cu ghearele și, în sfârșit, cei doi câini ciobănești îl apucară pe scoțian și-l aruncară în fundul gropii. Se întoarseră apoi unul cu spatele la celălalt și cu ambele picioare dindărăt începură să arunce țărână și var în groapă. Când groapa se umplu, cei doi săriră cu labele pe pământul proaspăt și îl bătătoriră. Unul din ei luă o tablă pe care scrisese cu var: „Câine scoțian”; înpinse tabla cam unde trebuia să fie sub pământ capul

scoțianului, câinele negru lătră din nou de trei ori scurt cu botul ridicat spre cer, apoi, ridicând membrul inferior, se urină pe tabla proaspăt înfiptă în pământ.

M-am tot întrebat de ce au făcut așa, apoi am crezut de cuviință că așa se cere iertare morților la ei. Pentru că ținusem la scoțian, m-am urinat și eu.

Începu brusc să plouă, clăbucii aceia se umflară și mai tare de bătaia ritmică a văzduhului și întreg mormântul bietului scoțian se umplu cu o spumă albă, pufoasă, ca niște flori ale mulțumirii noastre...

Din spatele gratiilor biciuite de ploaie mă priveam cum rătăcesc prin curte, deznădăjduit, printre câini.

Când am deschis ochii, Amiralul răsă în hohot cu botul ridicat spre cer. Am închis ochii din nou, dar curtea era de acum pustie și plină de soare. Bietul scoțian, nu va mai ști nimeni, niciodată, nimic despre el!

XII. Platt, făcea parte mai mult dintre cei vii decât dintre noi, ceilalți.

Era de douăzeci și cinci de ani aici. Rămas singur după marele război, când o parte din familie i-a murit, iar cealaltă a plecat în Palestina, Platt a refuzat să se ducă, dar și să moară.

Despre Platt nu puteai spune că seamănă prin conformație fizică cu Amiralul sau cu Savantul, evident slabi pe lângă el. Pe el îl asemănai cu cercul perfect, așa cum îl desenase primul om, probabil, într-o peșteră. Fața avea buze groase și o gură enormă.

Sub ochi îi atârnav niște pungi vinete, străbătute de nervuri dese.

Cum mergea cu picioarele crăcănate (o hernie veche netratată), Platt părea o uriașă broască ce, spre deosebire de animalul căruia îi semăna, în loc să sară din loc în loc, mergea târându-și ambele picioare, de puteai auzi târșitul monoton toată ziua, dintr-un capăt la altul al coridoarelor.

Platt, conform spiritului său întreprinzător, se ocupa cu de toate. Nu îi plăcea să stea în pat și era departe de firea sa contemplația și meditația. Platt era un om practic, altfel spus, viața lui se desfășura pe pământ, numai pe pământ. Pentru el, enorm și greoi, viața însemna unica șansă: Platt trăia.

Repara de toate, de la conducta de apă până la siguranțele electrice. Raza lui de acțiune creștea o dată cu îmbogățirea atelierului său (la început un ciocan și un clește, apoi o cheie franceză, o pompă aspiratoare etc.), adunate cu trecerea anilor.

Au fost ani în care Platt nu s-a ales decât cu puțină sârmă, dar și aceasta era un semn că anul nu a trecut de pomană și, în zilele lui de sărbătoare, mulțumea cu ardoare pentru fiecare semn al reușitelor. S-a întâmplat ca, în urmă cu cinci ani, să ceară împrumut douăzeci și cinci de lei, de la medicul salonului. Surpriza a fost atât de mare și gestul părea atât de neverosimil încât medicul, luat ca din oală, i-a satisfăcut cererea.

Se făcură tot felul de supoziții pe motivul utilizării banilor. Cunoscut fiind faptul că felul său eminentamente terestru de a gândi nu putea să-l ducă pe Platt la erori, profesorul luă răspunderea cazului și îl felicita pe medicul în cauză pentru modul prompt prin care a răspuns inițiativei lui.

În acest timp, Platt habar nu avea de zarva pe care a trezit-o gestul său și, ca atare, își vedea liniștit de ale lui. Dădu banii împrumutați unui îngrijitor pe care-l rugă să cumpere zece pachete de țigări. Acesta, la îndemnul profesorului, îi satisfăcu cererea.

Platt, odată în posesia pachetelor și a restului de trei lei, ceru administratorului să-i aducă un dulăpior în salon, pentru că nu mai avea unde să-și țină sculele. Profesorul încuviință. Administratorul, bucuros să-l servească pe Platt, îi făcu la tâmplărie o minune de dulap, nou-nouț, cu două uși ce se deschideau în afară. Camera lui Platt, paralelă cu a noastră și

identică prin înfățișare, se îmbogăți astfel cu o piesă foarte estetic așezată între chiuvetă și dulap. După două zile de meșterală, Platt își vopsi noua piesă în alb-negru, adăugă de o parte și alta, pe cele două uși, două lacăte, pe care dumnezeu știe de unde și le-a procurat, apoi scrise pe o hârtie cu litere de o neprețuită infantilitate: „Țigări și plicuri”; deveni evident la ce întrebuințase cei trei lei. Hârtia o lipi pe ușa dulapului său și își văzu liniștit de treabă. După câteva zile, toate proviziile lui Platt (cinci țigări la leu, un plic de 2 lei) erau vândute. Platt, meticolos, socotea în fiecare seară banii și marfa, și completa stocurile epuizate.

După o lună și jumătate, restitui medicului cei douăzeci și cinci de lei, spunându-i că îi mulțumește, dar nu mai avea nevoie de ei.

Se zice că acestea a vrut să-i lase banii lui Platt, dar el a refuzat categoric și chiar multă vreme s-a simțit jignit. După un an și ceva, tot ce era suflet de om pe raza clinicii îl căuta de dimineața până seara pe Platt. Acestuia, administratorul îi mai făcu un dulap, ce se lăfăia acum într-un colț al coridorului.

Totul mergea minunat. Din banii astfel câștigați Platt își îmbogăți mereu atelierul în așa măsură, încât, din lipsă de spațiu pentru depozitarea lor, profesorul ordonă administratorului să-i amenajeze la subsolul clădirii o încăpere. Acolo, nu se știe cum, Platt începu să repare papucii bolnavilor. De la reparația aceasta rămâneau însă o mulțime de resturi; Platt le adună cu grijă. Apoi începu să confecționeze papuci. Calitatea întâi o oferea medicilor, a doua personalului divers, iar a treia bolnavilor; bineînțeles, prețurile erau astfel puse încât să fie evidentă deosebirea de calitate a papucilor. Munci astfel doi ani adăugând un nou sortiment la cele trei calități, papucii-souvenir, pentru cei ce, eventual, ar dori să aibă din lumea noastră o amintire. Fiind un articol de lux, Platt se ocupa mai mult de ei și, cum timpul nu-i permitea să se împartă la toate, solicită doi bolnavi să-l ajute.

Medicul încuviință. Din ziua aceea, Platt începu să-și treacă, în interiorul fiecărei perechi, numele; astfel se născu pe lume „Marca Platt”. Cei doi bolnavi învățară repede meseria și girau de acum singuri întregul atelier. Munca lor, Platt o retribuia cu țigări, papuci, plicuri. Într-una din zile, era spre sfârșitul toamnei, o nouă hârtie apăru peste cea veche și decolorată de pe ușa dulapului. Platt lipi cu grijă pe ambele uși noua inscripție ce, de data aceasta, era executată artistic: „Debit” și orele când puteai să-l găsești deschis. De acolo îți procurai țigări, plicuri, biscuiți, zahăr, lămâie, sirop, napolitane și tot felul de alte mărunțișuri ce nu erau de găsit nicăieri decât aici. Rămânea un mister de unde reușea Platt să le procure.

Numai sâmbăta și duminica Platt ținea închis. În zilele acelea putea să se strice orice, să ardă orice, pentru că Platt nu clintea nici un deget, chiar de ar fi fost vorba de propria sa viață. În schimb, de luni și până vineri în camera vecină era o forfoteală de nedescris. Poate din acest motiv patul în care actualmente era Iosif se ocupa foarte rar.

Debitul lui Platt prospera văzând cu ochii, iar sortimentele sale se îmbogățeau cu fiecare zi, după natura solicitărilor. Nu mai mira pe nimeni că de la venirea Reporterului găseai și hârtie. După ce sosi Savantul, apărură jucăriile. Nu mă miră deloc, deci, când țigările mele, destul de scumpe atunci, le-am găsit, a doua zi după sosirea mea, în debitul lui Platt. Ceea ce a rămas multă vreme pentru mine o enigmă era la ce puteau fi folosite și de cine, îngrășămintele și insecticidele pentru flori, pe care Platt le ținea într-unul din sertare. Astfel, Platt, mereu pe drumurile nesfârșitelor coridoare, era un sprijin de neînlocuit în viața noastră și, de aceea, iubit.

Numai în după-amiezile lungi de duminică el se așeza în dreptul ferestrei și privea, cu ochii lui mari, bulbucați, cerul nesfârșit sau mișcarea abia perceptibilă a copacilor. Doar câteva secunde sau o singură secundă, după care se ridica

anevoie și începea din nou să meșterească la dulapurile lui sau la plasa patului de fier ce întotdeauna oferea ceva neodihnei și neliniștii sale. Când apunea soarele, se dezbrăca încet, meticulos, aranjând totul pe noptieră, cu mare grijă, lua trei-patru cuburi de zahăr din „Debitul” lui, apoi se întindea în pat și până după răsăritul lunii îl auzai ronțâindu-le cu grijă. Când zgomotele încetau, știai că încă o duminică din viața lui Platt trecuse.

XIV. Tocmai când mă pregăteam să mă culc, Isus năvăli pur și simplu în camera noastră și-mi spuse între două respirații:

- Vrei să vezi ceva interesant?
- Vreau, am răspuns fără să șovăi.
- Îmbracă-te și hai!

Îmi luai pe mine halatul și am alergat după el. Străbăturăm în grabă camera lui Platt ce încă nu se culcase, cine știe pe unde trebăluia, apoi am traversat coridorul până la capătul celălalt, unde știam că era baia. Aici, o forfotă de zile mari. Intrați supă Isus.

I-am văzut pe Rebeca și pe infirmierul de noapte, Albastru, alături de doctorița pe care o cunoscusem mai bine cu câteva zile înainte.

La picioarele lor, pe ciment, era întins un tânăr ce părea mort. Doctorița semnă o hârtie și șoferul mașinii, ce probabil îl adusese, plecă. Examină sumar bolnavul, ridicându-i pleoapele ce dezveleau niște globuri albe, gelatinoase. Discută ceva cu Albastru, ne privi fugitiv și, fără să spună vreun cuvânt, ieși. Albastru o urmări cu privirea, ne fixă apoi și pe noi, nu zise nimic și se apucă de treabă.

Tânărul mirosea îngrozitor a alcool și, din discuția dintre Albastru și Rebeca, reieși că era pictor sau poet, în orice caz părea un artist.

Din când în când mâinile și picioarele îi erau cuprinse de convulsii, care îl făceau să urle: „Șobolanul, prindeți șarpele!”. Fața îi era brăzdată de sânge, mucozități și noroi uscat, probabil căzuse. Putea infernal. O dâră lungă de salivă și sânge i se prelingea din colțul gurii. Ochii erau închiși, iar pleoapele cuprinse de un vânat mortuar. Rebeca și Albastru îl dezbrăcau cu scârbă. Convulsiile continuau, mugea animalic și bolborosea ceva plin de „șerpi, șobolani, lilieci...”.

După ce terminară cu dezbrăcatul, Albastru îi făcu o injecție.

Trupul slab, scheletic, pueril de tânăr, zvâcni scurt, apoi se liniști. Albastru îl luă ușor în brațe și îl duse în cada cu apă fierbinte pregătită din timp de Rebeca. Trupul, scufundat în apă, zvâcni din nou și pleoapele se mișcară. Îl scoaseră apoi și-l cufundară într-o cadă vecină, plină vârf cu apă rece. Tânărul își reveni de-a binelea, începu să se zbată cu deznădejde între mâinile îngrijitorilor. Rebeca îl apucă de ceafă și îl ținu mult timp cu capul sub apă. Când îi dădu drumul, acesta țâșni brusc, pieptul i se contractă însetat și ne privi cu spaimă. Îl ținură o vreme în apa rece apoi îl mutară din nou în apa fierbinte și iar în apa rece. Mușchii tineri se contractară cu putere și trupul scăpă din mâinile îngrijitorilor, zdrobindu-se pe ciment. Convulsiile continuau, sângele șiroia din genunchi și coate, după căzătură, iar băiatul începu să se vaiete, apoi se contractă iar cu putere. Începu să verse o licoare galbenă, groasă. Se liniști tot mai evident, fără să înceteze însă cu vaietele.

Isus parcă nu exista.

Îi vedeam fața palidă în care splendorii lui ochi albaștri păreau acum o bătaie de joc.

Rebeca blestemă de tot ce găsi posibil, apoi îl ridică împreună cu Albastru pe tânăr de pe ciment și-l cufundară din nou în apa caldă și rece. Băiatul începu să plângă cu hohote, vorbea cerșind parcă milă, apoi urlă, începu să se zbată, să-i lovească cu mâinile și cu picioarele. Până la urmă veni un alt

infirmier pe care nu-l cunoșteam și, împreună cu Albastru, îl băgară într-o cămașă ce se înnodea la spate. Îl duseră în salonul învecinat și-l legară strâns de pat. Continua să se zbată, dar rar.

Îl urmași pe Isus.

Când Albastru i-a făcut o injecție, băiatul mai zvâcni o dată scurt, strigând: „Șobolanii, vai șobolanii!”. Îl acoperiră bine cu o pătură și se pare că, până la urmă, adormi. Ne reîntorceam pe coridor, tăcuți, adânc coborâți în noi, ca în niște mine de sare în care nu se știe pe unde răzbișe un filon de apă și acum măcina totul fără cruțare. Ne forțam deznădăjduiți să oprim o catastrofă ce părea iminentă.

Platt sforăia dumnezeiește. Iosif ofta prelung, dar așa de ciudat încât amintea prin sunetele sale urlatul lupilor la vederea discului nopții. La noi era frig. Isus închise geamul: frigul persista.

M-am oprit în dreptul oglinzii și mâna a pipăit fața mea din luciul neted și imperturbabil. Eram acolo, fără nici o fisură, în masa organică ce îmi reprezenta eternitatea.

M-am urcat în pat. Isus stinse lumina și stăturăm cu ochii deschiși. Afară vântul apropierei de martie bătea fără cruțare. Isus se ridică, deschise dulapul și, din ascunzătoarea lui, scoase sticluța cu rom. Turnă din nou de câteva ori, apoi puse sticla la lor. Își aprinse o țigară și, convins că nu pot să dorm, începu să povestească pe întuneric. De multe ori am avut impresia că vorbește memoriei sale:

- Printre femeile Matroanei era o fată cenușie, căreia i se spunea Flora. După două săptămâni, prin ea mi-a trimis într-o dimineață Matroana dejunul. În dimineața aceea apăru din nou dulceața de trandafiri...

XV. M-am trezit speriat, am avut senzația unei căderi.

În copilărie, pe vremea când mama trăia, ori de câte ori mă deșteptam dimineața, ea îmi zicea că tresar și gem în somn.

Pesemne visam drăcovenii, cum le spunea ea, deși m-am convins mai târziu că aceste drăcovenii constituiau structura mea. Precis nu reușeam niciodată să rețin ce mă speria, trăiam senzația și nu fabula. Dimineața începea chinul memoriei de a recupera un timp mort, un timp în care, deși am trăit, viața nu mi-a aparținut. Poate din acest motiv, și în tinerețe și chiar mai târziu, chinul memoriei s-a perpetuat pentru fiecare dimineață. Doream să prind o frântură de vis pe care o transcriam întotdeauna ca să rămână. Mi-am cumpărat atunci un carnetel cu coperte plușate, albastre, cu o etichetă în colțul drept, unde am scris cu litere abia furate din abecedar: „VISE”.

Dimineața de dimineața stăteam câteva clipe cu ochii închiși, ca alții care își înalță rugile pentru protecția neputinței și fricii lor. Eu scormoneam în suflet după acea fărâmă de vis materializată într-un geamăt sau râs din somn.

Odată am scris: „VACĂ ALBĂ – IARBA VERDE, LAPTE ABURIND”. Într-altă zi „URSULEȚUL DE CATIFEA A ZIS: TA-TA”, „MOȘ CRĂCIUN E TĂTICU”. Pe urmă, mai târziu, în dreptul zilelor apăreau doar simple cuvinte: „MUNTELE ROȘU”, „MOARTEA BUNICULUI”, „PATRU”, „CORIGENȚĂ”, „LACRIMI”, „DE CE CREȘTE IARBA?”, „CINE M-A ADUS PE MINE?”, „COPIAT”, „ADIO BICICLETĂ”, „FOTBAL”, „BIRJAR”, „AVIATOR”, „ȘOFER”, „FATĂ” (cuvântul s-a repetat stăruitor), apoi: „BACALAUREAT”, „FEMEIE”, „BANI”. Treptat, urmau zile fără nici o însemnare. Apăru dintr-o dată, după un șir de foi albe, cuvântul „GENIAL”, apoi foi albe... Spre sfârșitul carnetului încă trei cuvinte: „DOR”, „SINGUR”, „CAUT”...

Nu știu ce se întâmplase, dar în timpul războiului carnetelul s-a pierdut.

După terminarea ororilor prin care am trecut, am încercat de câteva ori să-l reiau, îmi procurasem chiar un nou carnetel pe care scrisesem iar „VISE”, dar mi-a fost imposibil să găsesc ceva în sufletul meu, o fărâmă cât de cât, așa încât

foile carnețelului au rămas albe. Pesemne am îmbătrânit, mă linișteam, mi-a slăbit memoria sau sufletul meu a renunțat la un joc ce devenise absolut inutil.

Mai nou, dimineața îmi aprindeam o țigară. Capul mi se părea a fi de plumb și parcă refuza cu încăpățănare să se ridice.

- Nu dormi? m-a întrebat Isus.
- Nu, abia m-am trezit.
- Eu n-am dormit deloc.
- Nici eu n-am dormit bine.
- M-am gândit la înviere. Știi, mi s-a făcut dor de înviere. Ție nu ți-e dor?
- Uneori.
- Eu mă gândesc că a sosit timpul.

S-a întors cu fața spre mine.

- Mi-e groază până la durere că aș putea să pierd acest moment. Încetasem demult să mă mai mir de cuvintele lui.

Viața o luam cum mă luase și ea pe mine, adică, altfel spus, nicicum. Îl iubeam pe Isus, mă bucuram că există. Tăceam. Rotocoale de fum descriau cercuri tot mai largi, până se destrămau lipite de cerul tavanului nostru. Isus îmi mai ceru o țigară. Fumam din nou și eu. Irina încă nu venise, era semn că încă era devreme. Frig. Mi-am strâns pătura pe corp și am simțit că mă străbate un fior lugubru la gândul că ziua ar putea să nu mai înceapă. Trebuia să fie dimineață, credeam că e dimineață.

Uneori mă miram de reacțiile, de spaimele sufletului meu. De ce mă speriam? Murisem doar, ce mă mai interesau zilele și nopțile omului? De unde acest rest de conștiință? Confuzia mă înspăimânta. De multe zile, însă, în mine, nu se mai întâmplase nimic. Totul era calm și pustiu. Această stare confuză nu-mi plăcea. Cercetam în schimb fiecare colțișor al lumii noi în care intrasem, fiecare cuvânt, fiecare om, totul mă interesa, cum nu mă interesase nimic de-a lungul întregii mele vieți. Se vede treaba că nu poți dispărea cu totul fără un dram

de cunoaștere. Habar nu aveam de ce întârzie ziua. Neliniște. Frig. Isus continuă.

- Învierea e o problemă foarte serioasă, e o problemă esențială, cum să-ți spun (fața lui luase niște contururi tăioase, de parcă de-a lungul nopții zidul îl molipsise cu trăsăturile sale), străbați un drum de la A la B să zicem, undeva te naști, nici într-un caz în punctul A, apoi tot pe undeva, într-o zi, mori, dar nici lucrul acesta nu se întâmplă în punctul B. Mulți ascund când, în ce împrejurare, s-au născut cu adevărat, cei cinstiți recunosc când au murit...

- Deschise dulăpiorul, cotrobăi după sticla cu rom. În dimineața aceea am băut și eu, am băut de tristețe că nu mai înțepea ziua. Cuvintele lui Isus se conturau muncite, ca o lavă incapabilă să se pietrifice.

- ... și nașterea și moartea e înviere. Învierea e unica noastră bucurie, învierea e totul!

Cercetam cu înfrigurare fereastra să zăresc răsăritul de soare, să-mi alung teama că ziua nu va mai veni. Din camera de alături, printre sforăiturile diabolice ale lui Platt, glasul lui Iosif se rotunjea energic, liturgic: „și merserăm noi în pustiu până la muntele strugurelui... Douăzeci de roți am închis în hodoroaga noastră de căruță... Vai, greu e soarele, soarele. Cine ești tu care mă întrebi? Ha! Ho! Măi, frate, cum ai închis lumea în nuca asta? Taci? De ce taci? De ce tăceți?”. Începu apoi să cânte:

**„Două rândunele
Stau pe osiile mele.
Copacul s-a resemnat
Și în ușă s-a mutat.
La! la, la...”**

- Tace, dracule bou! zbieră Platt către Iosif, cu năduf. Iosif, jignit, tăcu cât crezu el de cuviință, apoi începu din nou „...și merserăm noi în pustiu...”.

- ... nu cred că am scăpat momentul. Învierea e posibilă, învierea e posibilă chiar și în cadrul morții, oricând, dacă ai murit cinstit.

Nu am fost atent, preocupat de „creația” lui Iosif și de faptul că ziua întârzia să apară. Mi-era rușine să-l întreb pe Isus ce înțelegea prin „dacă ai murit cinstit”.

Nu voiam să observe că n-am fost atent. Eram gol pe dinăuntru, descumpănit și singur, iar teama ce-o simții se lăți toată în pustietatea de acolo.

Numai glasul lui Iosif răzbea de dincolo, tăios și acuzator: „Ha! Ho! măi, frate, cum ai închis lumea în nuca asta putredă? Taci, de ce tăceți...?”.

XVI. Am adormit, când mi-am deschis ochii, soarele răsărise demult. Am plâns în somnul acela că soarele nu a răsărit, că zăcea înjunghiat, azvârlit în fundul mahalalei noastre, în groapa unde se aruncă câinii morți. Gura mi-era amară.

Acum, soarele, spre bucuria mea, se strecura abil prin grilaj și sticla de la fereastră, desenând pe zid o fâșie ce se subția spre vârf. Pe noptieră era o cheie. Pentru moment m-am uitat la ea derutat. Cum ajunsese aici? Mi-am amintit târziu de rugămintea ce o făcusem doctoriței și m-a cuprins brusc satisfacția că totuși se ținuse de cuvânt.

La chiuvetă mi-am zvârlit multă apă pe frunte. Era fierbinte. Isus ieșise probabil demult, doar patul îi păstra urma trupului deșirat; mă gândii că așa trebuie să fi arătat și crucea răstignirii de atunci, dar ce deosebire! Am luat cheia și am ieșit. În camera vecină mi-a fost dat atunci să-l cunosc mai bine pe Iosif.

Sedea în mijlocul patului, galben și bărbos. Din nou am avut impresia că e o lumânare umilă ce arde molcom întru amintirea și somnul de veci al unei ființe dragi. Mă priveau niște ochi mari și negri. Pe pătură, în fața lui, erau câteva bucăți

de ziar, o lingură, o batistă și două crenguțe uscate. Ținea în mână o bucată de ziar vechi de aceeași culoare cu el și citea: „departe se auzeau șacalii...”.

Nu mă frapa că literele erau cu capul în jos și nici faptul că atunci când slovea ochii lui mă urmăreau pe mine. La un gest tainic își pierdu orice semn de spaimă, deveni calm, puțin nedumerit, apoi se risipi într-un zâmbet neghiob și lătăreț.

- Eu sunt Iosif, nănașule... Dumneata ce mai faci? Sub cămașa albă pielea se bușise, goală pe dinăuntru, și acum atârna ca un steag învins de osul mare al claviculei ce părea singurul os de-o parte și alta ce-l avea Iosif. Omul era mic, caraghios de mic, față de mâinile ca laba raței, mari și crăpate.

- Bine, i-am răspuns.

Îmi făcu semn, cu capul, să mă așez pe marginea patului; golul din mine se mișcă de părea o bătaie de copil întâia oară în pântec de mamă și, în clipa aceea, mă chinui mult, foarte mult, marea.

- Am casă frumoasă și trei nepoate. Și vite, vite frumoase, fățătoare! În mijlocul ogrăzii (ridică degetul arătător, restul mâinii îl închise și cu unghia mare și neagră se scărpină cu plăcere în mustăcioară) un păr! Doamne, doamne!

Începu să citească: „Pândeau lupii troițele cât era câmp pe lume”. Lasă obosit lectura și se hlizi zicând: Bune pere, și vara să șezi la poala nukului să cadă perele... Ehei! nănașule, al dracului au încuiat proștii ăștia lumea într-o nucă.

- De unde ești, Iosife?

- Eu sunt din Sărmaș, acolo pe calea Oltului am casă, că nevasta a murit de zece ani când mi-o dădu Dumnezeu pe cea mică... Începu să cânte:

**Am în pălărie o floricea.
Casa fugărește după ea...
Pe sub roată dac-o pui,
Floarea ți se face cui.
La, la, la, la, la, la....**

Doamne, bine e să ștezi la poala nucului...

Luă de jos „bucoavna”, cum îi zicea la bucata de ziar, și începu apoi din nou să citească despre o lume nebună pe care cineva a închis-o într-o nucleă, despre o floare ce s-a făcut cui și despre lupii ce, de foame, au mâncat toți Cristoșii de tablă de pe troițe. Am stat mult pe marginea patului său și îmi veniră în minte cuvintele lui Isus despre puțința învierii. În clipa aceea am fost convins că Iosif scăpase momentul, dar nu din vina lui, fusese jefuit înainte de a se naște. Am vrut să plec; a ridicat o clipă ochii spre mine.

- Cetesc, trebuie să cetim.

Și o luă iar de la capăt cu cuvintele uneori numai de sufletul lui înțelese. Când am ieșit pe coridor, l-am auzit râzând cu hohote.

XVII. Impresia neplăcută, dureroasă, amărăciunea ce mi-a lăsat-o Iosif mi s-a risipit tot atât de repede cum a venit. Nimic nu stăruia în sufletul meu în acele zile. Uneori și gândul morții mele se pierdea cu totul.

Irina terminase de spălat oalele și începuse să le ducă înapoi prin saloane. Mă rugă să o ajut, ceea ce am făcut de îndată, dornic să văd și alte încăperi și alți oameni.

Reporterul era înconjurat de un morman de hârtie mototolită și, cu o figură încruntată, urmărea preocupat...unei muște pe care reușise să o străpungă cu un băț de chibrit. La vederea mea clătină cu amărăciune din cap, arătând spre mormanul de hârtie.

- Încă n-a venit. Judecătorul joacă zaruri. Zâr, zâr, simt că înnebunesc!

În cealaltă cameră, Majestatea Sa dormea răsufând greu, însă cu multă siguranță. Clucrul ședea la picioarele sale și, ori de câte ori Majestatea Sa bolborosea un cuvânt în somn, se ridica brusc și îngenunchea la tăblia patului cu fața atât de

strivită de ciment încât ziceai că florile mozaicului se deranjau. Irina, de cum îl zări, îl sfichiui cu vorba:

- Scoală, nărodule, de pe ciment, că te răcești la cap! Dacă-l mai ai, Dumnezeu știe....

Clucerul clipi des și, ofensat, răspunse arătând cu mâna stângă spre capul domniei sale:

- Nu-l vezi, e întreg?! Și ai putea să taci, că se trezește...

Majestatea Sa făcu atunci o mișcare neprevăzută. Capul Clucerului bubui de ciment. Iar era la pământ, numai că Majestatea Sa își schimbase somnul de pe stânga pe dreapta, fără gând de a-l părăsi. Irina nu-i mai zise nimic.

Savantul îmi ură „Bună dimineața!” și ținu să-mi arate un urs de pluș maro, pe care, dacă îl trăgeai cu o cheiță mică așezată undeva în spate, începea să dea din labe și să sară. Râserăm amândoi cu seninătate. Platt meșterea de zor ceva la chiuveta din sala de instrumente, îl salutai cu destulă timiditate.

- Cure ape, omoare pe noi..., mormăi la salutul meu.

Isus se învârtea de colo-colo neliniștit. Mai târziu îl văzui că ajută sorei Natalia la injecții. Bolnavii stăteau într-un șir lung, erau foarte slabi și toți tunși zero. Deasupra inimii, purtau cusut un număr. Toți își țineau izmenele cu mâna dreaptă și toți păreau adevărați pușcăriași. Nici astăzi nu sunt sigur că nu erau așa ceva. Fețe cenușii, ochi căzuți în orbite, stele ce-au străbătut fulgerător cerul și acum zac și trăiesc pe pământ. Câțiva infirmieri îi înghionteau de colo-colo. Nu era chiar atât de minunată lumea noastră!

Atunci aflai că există și bolnavi”, ce făceau în fiecare dimineață injecții. Sora Irina îmi spuse că de obicei nu stau mult timp aici și că, în fiecare zi, vine o mașină ce îi duce în cuprinsul pământului, în niște locuri minunate, unde trăiesc o viață fericită. Încă o dată mă felicitam în gând că murisem, nu mai putea nimeni să-mi zdrobească fericirea. În cabinetul medicilor doctorița lucra la birou. Îmi băgai nasul.

- Mulțumesc pentru cheie!

- Să crești mare!

Spirituală, a dracului, doctorița asta. Unde-o mai fi vrând să cresc? N-am apucat să o întreb unde ar trebui să cresc, că Irina mă trase după dânsa.

- Las-o! spuse cu ciudă, parcă, pentru zâmbetul meu.

Amiralul era pretutindeni, iute, ca o zvârlugă. Irina îmi arată un omuleț mic și slab, ca un copil de zece ani, ce pentru o greșeală oarecare fusese pedepsit să se facă bătrân și zbârcit.

- Îl cunoști? E bătrânul Pony!

Nici nu apucaai să mă uit cam pe unde ar trebui să vină, că acesta, agil, mi se așează în față:

- Eu sunt Pony, călăreț! Ce face Rosinanta?

- Se odihnește, bătrâna, se odihnește după atâta alergătură, mă salvă Irina din încurcătură.

- Ai văzut ce cursă a fost aia?

Încercă să povestească, ochii mici îi jucau în orbite ca niște fluturi ce-au descoperit un bec aprins în întuneric. Irina îi tăie avântul și mă trase după dânsa:

- Lasă, altă dată!

Iar „altă dată”, mă chinui.

Pony rămase în urmă, abătut și trist. Învălușiți în întuneric, fluturii, atât de zburdalnici cu o clipă înainte, își strânseseră pleoapele mari și adormiră pe ciment.

Unde se termina coridorul, vizavi cu baia, am intrat în urma Irinei în ultima cameră. Am văzut un om ce părea un sfânt, cu barba mare și blondă, stând pe un scaun și ținând o glastră cu o floare înaltă în brațe. Ca fulgerat mi-am amintit de Platt, de insecticide, de îngrășăminte; cum de nu mi-a trecut prin minte!

Omul acela făcea o impresie deosebită și mult timp am fost incapabil să-l uit. De surpriză, am rostit fără să mă controlez:

- De ce țineți glăstra în brațe?

- Altfel se uscă.

- Cum se uscă?!

- Ei, simplu, ca oricare altă floare. Însă dumneaei e o floare neobișnuită. E floarea esențelor și aparține altui secol; dacă o pun jos se usca.

- De când o țineți așa?

- De când există.

- Și până când o țineți?

- Până există.

- Tot timpul o țineți așa?

- Aiurea, mi-a răspuns Isus de pe coridor. Poți crede asemenea nerozii? Alt secol, floarea esențelor, se uscă, să fim serioși! De altfel, aici toată lumea îi spune „Filozoful” și-l ține nebun. Cred că e singurul nebun din lumea noastră.

- Dar Iosif?

- Iosif, Iosif e bolnav, pe când caraghiosul cu floarea e nebun. În definitiv, pentru ca o lume să fie într-adevăr lume, e necesar și un nebun. Istoria n-ar avea nici un haz altfel și poate nici nu s-ar face.

În colțul coridorului, pictorul sau poetul, cel din seara precedentă, stătea ghemuit într-un colț și ne privea chiorâș. Isus se opri în fața lui, îl cercetă cu o privire – mi se păru severă -, apoi, cu indiferență prefăcută, îl întreabă:

- De ce ai băut, mă, ca un smintit?

Tinerelul se fâstâci, ținea capul în pământ și rosti abia șoptit:

- Un litru de rachiu, știți, domnule, un pariu...

Isus îl mai privi o clipă calm, apoi începu să-și piardă vădit răbdarea. Radia din el ceva tăios, plin de ură:

- De ce, mă, boule?

- Un pariu, din greșeală...

Isus îl mai privi o clipă, apoi mâna lui se întinse încet, îl apucă de pieptul pijamalei, cu finețe, îl smuci cu violență mai pe urmă:

- Cum ai îndrăznit? De ce pariu, boule?! Îți bați joc, băga-te-aș în mă-ta!

Băiatul ne privea îngrozit, înmărmurit, undeva jignit într-o mândrie de care nu dăduse dovadă până atunci. Isus urla ca din gură de șarpe, beștelindu-l în fel și chip. Îl apucau de mâini și încercai cu disperare să i le desfac din pieptul pijamalei ce dădea semne că se rupe. Băiatul începu să se zbată și să țipe, până ce scăpă, cu chiu cu vai, din mâinile lui Isus. Începu să strige, fugind de-a lungul coridorului:

- Nebunii!!

Isus îmi încolăci gâtul cu mâinile și începu să plângă pe umărul meu, îndurerat:

- De ce să-ți bați joc de viață? Auzi „un pariu”...

Veni Amiralul și sora Natalia, chemați de glasul disperat al nenorocitului. Natalia îl mângâie pe Isus cu multă duioșie, se priviră cu căldură, încât am întrezărit o necunoscută relație ce-ar putea exista între ei, dar, de îndată, Natalia deveni crudă și nemiloasă, deduceam din felul în care l-a străpuns acolo pe loc pe Isus cu o siringă ținută la spate.

XVIII. Pe coridor mă trase cineva cu putere.

După cele întâmplate m-am întors atât de brusc, încât era pur și simplu să-l arunc jos pe omulețul mic, agil și zâmbăreț:

- Hai, să-ți spun acum. Așa-i că vii?

- Vin, vin cu plăcere.

Era bătrânul Pony, ca întotdeauna vesel și bine dispus. Nu-mi ardea deloc de bravul călăreț, mai ales că nu aveam nici un chef de discuție. Înfațișarea lui liliputană mi-l făcu simpatic și, ca să uit de îngrijorarea ce-o purtam stării sănătății lui Isus, am mers cu el. Bravul călăreț, cu tot liliputanismul său, trăgea cu nădejde de mine, așa că m-am pomenit în „salonul” lui. De cum am intrat și mă văzu așezat, Pony sări ca o zvărlugă pe un scaun. Stătea cu fața spre speteaza înaltă și începu să legene

scaunul de pe picioarele din față pe cele dinapoi, așa cum fac copiii cu caii lor de semn.

- Mă antrenez, ce zici?

- Foarte bine, pentru dumneata...

- Nici o clipă nu trebuie pierdută, totul trebuie folosit, totul, totul!

Mă miram cum dracu nu se face praf nenorocitul ăla de scaun, zi de zi suportând antrenamentele lui Pony. Bătrânul călăreț sări însă agil din ceea ce acum s-ar fi chemat „șă”, se așează lângă mine, mă bătut zdravăn cu palmele pe umeri, mă buși în diverse părți ale corpului, vrând parcă să se convingă că sunt întreg și apoi nu-l mai putui stăpâni:

- Acum e bine, pot să mă antrenez. Crezi că sunt bătrân? Aiurea! Niciodată nu voi fi bătrân, totul e să știi cum să-ți menții forma. Aici e bine. La azil nu era bine...

- Azil?

- Azil... Ha! Sigur, de acolo vin. E minunat aici, acolo nu era bine, nu te puteai antrena. Ce de curse am câștigat! Totul e să-ți menții forma!

M-am hotărât să-i dau mai multă importanță. Isus poate era mai bine. Încetai pentru un moment să mă mai gândesc la el.

- Ce curse?

- De cai, desigur. Îți plac caii?

Nu așteptă răspunsul meu, de altfel nici eu nu știam precis ce sentimente am pentru cai.

- Calul, domnule (se așează în patru picioare cu capul înaintea, ridicat), este unicul prieten al omului. Calul este agil (începu să alerge în patru labe), calul este prietenos (își frecă tâmpla de genunchiul meu), calul poate urî și iubi (mă sărută pe obraz apoi îmi dădu un picior cam unde trebuia să fie partea mea dorsală).

Sări brusc în picioare. „Ei, ce zici?” N-am zis nimic, el însă continuă: „Ăsta este calul! La ce folosește el?”. El întreba,

el răspundea: „Să zicem la... curse! Aici, calul e în toată suplețea lui, aleargă (alergă), sare peste obstacole (sări peste scaun), învinge (scoase pieptul în fața unei panglici imaginare)”.

Nu găsi nimic la îndemână să încununez pe proaspătul învingător, așa că îi pusei perna în brațe. O aruncă cu putere peste capul meu și, plin de sine, continuă cu șiretenie:

- Dar cine îl duce la victorie?

Zbieră cu o mare satisfacție:

- Călărețul! Eu, călărețul Pony!

Își suflecă pantalonii de la pijama, ce acum arătau bufanți, strânse cămașa pe corp, luă în mână un băț, sări dintr-o mișcare pe scaun, scoase pieptul, apoi se ghemui, trase capul între umeri și începu să bată cu disperare scaunul. Treaba asta dură câteva secunde, timp în care înjură, scuipă, neslăbind ritmul presupusei alergări, apoi, cu un ultim efort, rupse din nou panglica imaginară de la sosire. Căzu în față, în mâini, scaunul răsturnându-se. El însă mă privea triumfător, ridică scaunul, trecu din nou piciorul peste speteaza înaltă, se scutură puțin de praf și, țopăind, se opri în fața mea. Bătui prietenește „calul” pe gât.

- Bravo, a fost o cursă extraordinară!

- Lasă, lasă..., zise și se așeză lângă mine. Să fi fost Rosinanta, atunci să vezi ce cursă!

Deveni trist, știam din experiența mea cu ceilalți că, în asemenea momente, e bine să-l lași pe fiecare cât va voi să stea cu sine însuși. Se învioră, cum era de așteptat. Reîncepu plin de neastâmpăr să-mi povestească. Mă uitam la fața lui și îmi venea să cred că e a unui copil din aceia pictați de Tonitza, coborât din pânză și îmbătrânit de atingerea timpului.

- La azil nu era rău. Erau toți bătrâni. Bătrâni convinși. Ce oroare să trăiești între bătrâni când toată viața ai trăit între cai! Nu zic, erau oameni de treabă, Ninette, toată numai funde, sau Sara... O știi pe Sara? Călca zi și noapte, avea o pisică de o

chema Cici, dumnezeiască pisică și ce inteligentă!... O să-ți spun odată! Nu puteam să trăiesc acolo și am cerut un cal, oricum, dar cal să fie. Și mi-au dat un cal. Toți îi spuneau mârtoagă de cărat apă, numai eu am botezat-o Rosinanta, că-mi plăcea mie cum sună. Ei o bațjocoreau, i-au spus „Rosinanta de cișmea”. Știi, eu aduceam apă în butoaie pentru ei. Erau proști, răi. Dacă nu înțelegi un cal, ești prost și rău. Într-o zi am vrut să le arăt de ce este capabilă mârtoaga, când există un călăreț. Am dat dracului căruța cu butoaiele ei neghioabe și am încălecat pe Rosinanta. Toate bătrânele ieșiseră la ferestre și aplaudau: ehei, sora Ninette, toată numai funde!... Mi-am luat avânt și am pornit, vroiam să sar gardul, în fond nu era mare lucru, câte obstacole n-am trecut în viața mea!

Se ridică în picioare, își înalță brațele, așa cum ar ține hățurile, și, țuguindu-și buzele, fluieră de mama focului:”Uiu-ii! Di, Rosinanta!”.

- Copitele băteau cu putere pământul, trecurăm ca fulgerul prin dreptul ferestrelor, în fața gardului apăsai cu călcâiele în burta Rosinantei, aceasta se întinse ca o gumă de mestecat și pluti peste răpănosul ăla de gard. O dată, și încă o dată! Toată lumea aplauda, eram purtat pe brațe cu urale! Câțiva au vrut să o sărbătorească și pe Rosinanta, dar nu i-am lăsat, ce e un cal fără călăreț? Nimic, un cal oarecare... Uralele nu mai conteneau, mi-am rotit ochii s-o văd pe sora Ninette, dar nu era nicăieri de văzut, ce păcat! După ce entuziasmul a trecut, am aflat că surioara Ninette a leșinat în clipa când pluteam pe spatele Rosinantei peste înălțimea amețitoare a gardului. Leșinase strigând: „Ah, cade!”. Săraca Ninette, cu fundele ei, nu și-a mai revenit niciodată din frică. A murit. Ziceau că eu sunt de vină și calul. Auzi, ce prostie, să învinovățești un cal... Mi-au luat-o pe Rosinanta și mi-au dat un nenorocit de măgar bleg, bătrân și cretin! Ce-i un măgar? Nimic, un animal cu patru picioare!

Se uită pe geam, vocea îi deveni tristă, vorbea plin de regret:

- Să o fi lăsat pe Rosinanta, cel puțin până la înmormântarea bieteii Ninette, ce oroare să tragă carul mortuar un măgar! Sărmana, când o coborau în pământ, nu știu ce i-a venit nenorocitului de animal de a început să ragă: I – A, I – A! Spune-mi, puteam să nu-i dau în cap cu scândura de sub șezut? Puteam? Așa-i că nu puteam?... Acolo, jertfit pe mormântul Ninettei, toată numai panglici, roz, albe, albastre, pe rochia ei de nuntă. A făcut-o nu demult, zicea că n-a fost niciodată mireasă. Minunata Ninette nu mă auzise când i-am strigat în ziua aceea de pomină pe când treceam gardul: „Dulcineea, iată-mă!”.

Aici e mai bine, pot să mă antrenez și, într-o zi voi sări din nou cu Rosinanta. Ce e o lume fără cai? O lume de bătrâni.

Irina deschise ușa și mă strigă:

- Hai, te cheamă Isus.

M-am ridicat de îndată. Bătrânul călăreț sări și el agil, uită de toate și, vesel, încălecă scaunul, „calul lui” de antrenament.

- Crezi că sunt bătrân? Aiurea! Niciodată nu voi fi bătrân, totul e să știi cum să-ți menții forma... Diii, mârtoaga naibii!

XIX. Isus îmi ceru o țigară, mâna îi tremura.

Trase primul fum, am avut impresia că se îngroapă în el. Fumul reveni însă negru, aproape lichid. L-am ajutat să se rezeme cu spatele de tăblia patului.

- Cum te simți?
- Mi-a fost puțin rău. Nervii, să-i ia dracu!
- Lasă, trece.
- Nenorocitul ăla e de vină, e o porcărie...

Începu să respire mai liniștit. Fumul nu mai era atât de negru.

- Crede-mă, e o porcărie, viața e unică. Fumul deveni limpede, abia perceptibil. Numai buzele continuau să fie vinete, iar sprâncenele stufoase, albe, zvâcneau de parcă sufletul, inima lui Isus s-ar fi aflat pentru moment sub osul frontal. De altfel, impresia aceasta mi-am păstrat-o și mai târziu.

- Momentul între A și B... n-ai voie să te irosești! N-ai voie! „A” poate fi al creatorului, nu e în conștiința ta, nici „B”, pentru că sufletul nu e numai conștiință. Dumnezeu, tatăl, a dat creația în mâinile tale, între „A” și „B”, restul a lăsat timpului. Toți pot fi creatori, pentru că urmează altora și pot avea urmași... Și atunci? Ce fel de creație e asta? Cum o irosești? Ce vei spune, la ce ai folosit huma, dacă nu pentru gloria humei?

Îmi luă mâna într-a lui și stăturăm așa. Ascultându-l, simțeam că într-o zi va trebui să spun tot ce acum aud din gura lui, atunci când voi fi întrebat asupra vieții sale.

- Primului om i-a fost mai greu, n-avea nici un temei că lumea ce o zidește nu e spre pustiirea sa. Prorocii nu se zămisleră încă și nici fărădelegi nu erau ca venirea Fiului să aibă vreun sens. Ce greu i-a fost Lui! Ce greu l-ai osândit, Doamne!

Rar, perdelele se clătinară de o adiere caldă. Trăiam cu senzația că începuse primăvara, o primăvară neobișnuită, întâia primăvară sub pământ, departe de lumea oamenilor, de lacrimă și speranță.

- Aici e rău! Lumea e o creație a nedesăvârșirii. Dumnezeu a dat în mâna omului continuarea și cheia creației... S-a moștenit totul; cum Tatăl, n-a terminat creația sa, nici omul nu o va termina vreodată. Toți încep, nu lumea evoluează, ci începuturile nu se termină... Vezi, eu voi răscumpăra lumea. Dar după aceea, după două mii de ani, un alt fiu nu se va mai naște pentru că prorocii au spus „Unul e fiul tatălui”, pe când omul se urmează fără odihnă; cine va răscumpăra viitorul?

Îmi ceru să-i mai așez o pernă și să îl ridic mai sus. Respira greu, l-am întrebat dacă n-ar trebui să-l chem pe Amiral.

- Nu, lasă!... noi nu suntem numai produsul învingătorilor, ci și al învinșilor. Uneori învingătorii au fost sterpi și o civilizație întreagă este produsul învinșilor. Duhul sfânt de ce n-ar fi duhul îngerului revoltat ce a fost înfrânt de mânia cerească? Strămoșii vor fi însă întotdeauna aleși dintre învingători. Cine ar da crezare duhului sfânt, dacă n-aș fi eu fiul Mariei?

Părea obosit, stins, ca o grămăjoară de cenușă albă din care încă se mai hrănea o flacăra de candelă.

- De aceea n-ai voie să te irosești! N-ai voie! Un pariu? Un pariu poate strica tot sensul creației; și Nero a fost un creator...

Își împreună mâinile pe picioarele lungi, întinse sub cuvertura ponosită. Ochii se legară de un colț al camerei pe o plasă de păianjen în care o scânteie de viață aleargă fără odihnă pe firele atât de sublim țesute.

- Nimeni nu m-a crezut că sunt Eliberatorul, nimeni! Ba, dimpotrivă, mi-au dat batjocura și scuipatul lor din suflet. Eu am venit să răscumpăr această civilizație, așa cum am simțit eu. Dar, dacă lumea nu e unică, cum ar putea fi unic Eliberatorul? Asta nu înseamnă neapărat că toate lumile au aceeași măsura de timp. Timpul e măsurat atât cât suntem noi, pentru că vrem să știm cât a trecut de la întâia noastră faptă. Ne trebuie măreție ca să ne ascundem micimea, iar timpul e măreție.

Nimeni nu m-a crezut, nimeni nu mă crede. Chinul meu durează, dacă ar fi să cred, de două mii de ani. Oamenii se închină morții mele de altădată, dar nimeni nu înțelege că, așa precum el este urmat, astfel și eu pot fi urmașul celui căruia i s-a închinat... Sunt fiul lui Dumnezeu, așa cum a prorocit David. Am venit acum să răscumpăr viitorul, pentru că ei nu m-au ucis

decât pentru trecutul lor. Așa sun oamenii, după ei totul nu poate exista decât o dată, pentru că viața lor nu se repetă.

Eram convins, în clipa aceea, că Isus e cu adevărat Isus. Mi-a venit să îngenunchez, nu știu ce dracu aveam de tot mă apuca îngenuncheatul, dar el mă ținu alături și, în după-amiaza aceea, îmi povesti despre Flora:

- Dimineața, mi-am amintit de pustiu, de rugăciunile mele, de încercările Satanei, de minunile pe care trebuia sa le săvârșesc, de sufletele ce urma să le câștig, de trădătorul care mă aștepta să-și consume existența, de judecătorul ce trebuia să se spele pe mâini ca adevărul să fie lăudat și am refuzat încercările drăgăstoase ale Matroanei, m-am răzvrătit, dându-mi seama că în „creația” sa plăcerea îl face inconștient pe om, că, în fond, față de tatăl ceresc ce-a zidit omul, creația lui nu înseamnă nimic. Poate chiar Dumnezeu a creat totul dintr-un viciu al plăcerii? Matroana? Matroana era o nenorocită, poate cea mai nenorocită, ce-mi spălase picioarele și le unsese cu untdelemn. Ea nu putea stăpâni nenorocirea pentru că nenorocirea era viața ei. O iertasem, unii din semenii noștri se nasc pentru a fi iertați. O iertasem. Era o femeie fricoasă, chinuită, ce nu îndrăznea să se atingă de mine când îi spuneam că vin din ieslele Bethleemului. Plângea pe umărul meu, dar asta numai pentru că-și amintea că va muri. Știam că lacrima de multe ori e un șiretlic al omului spre a obține dragostea sau iertarea... Cum aș fi putut s-o ajut, când Dumnezeu mie însumi mi-a dat viața doar o singură dată? E inutilă a doua oară, prorocul Ilie spunea că, dacă omul ar trăi de mai multe ori, cel puțin una din vieți și-ar folosi-o spre a-și omorî semenii. Dacă aș fi scutit-o de moarte n-ar fi plâns niciodată. Sunt oameni ce n-ar plânge niciodată, pentru că nu-i supără răul în care trăiesc sau îl produc. Pentru nimic nu tremură mai mult decât pentru sfârșitul ticăloșiei lor. E drept, sunt oameni pentru care moartea e o nedreptate. Dar legea e una singură.

În dimineața aceea Matroana nu căută să mă rețină cu forța, când mă văzu răzvrătit și cu gând de plecare, spuse doar că va trebui să-i lucrez pentru pâinea și casa ce mi-a dat-o. De aceea, voi strânge bănetul, voi fi un fel de casier, la intrare. Nutrea pesemne speranța că, avându-mă la îndemână, va putea să mă recâștige cu timpul. aș fi plecat de îndată, dar eram sărac, iar pâinea și casa o aveam... Era, după ce plecase Matroana, o dimineață frumoasă de martie. De jos mi-a trimis dejunul cu Flora. Isus tăcu.

Începuse să se întunece, să bată vântul. Luminile de afară, mișcate de vânt, reflectate, se zbăteau pe pereții camerei, alungând gângăniile prinse o clipă în fascicolul lor. Era o liniște ce ți se lipea de corp ca untdelemnul. Trăiam convins că asist la facerea lumii.

- Flora! Flora a fost totul! spuse cu atâta durere în glas Isus, dar ceea ce avea să-mi povestească îmi făcea atunci impresia că nu îi aparține lui Isus, ci unui om ce a trăit foarte puțin și a suferit prea mult.

- Avea un corp, începu Isus, minunat! Echilibrat, armonios, întunecat, cu un gust amăru. Era din rasa egipteană a reginei Nefertiti. Putea fi fiica unui fachir sau faraon, putea fi nesocotința unui zeu sau sămânța minții iscusitului Ulise. Am trăit tot timpul convins că Florea e amintirea însăși, e memoria lumii rătăcind printre brațele oamenilor. Purta părul lung ce îi învăluia sânii bogați, încrezători în toate minciunile lumii celei de ieri, celei de azi, celei de mâine... Peste coapse purta mătasea triumfiulară ce o acoperea până la începutul pulpelor rotunde și moi. Flora se așeză alături de mine, puse tăvița de argint a Matroanei jos și începu să mă mângâie. Cuvintele ei păreau un ritual ce se rostea mai demult în grădinile suspendate ale Semiramidei, ori de câte ori trebuia, spre bucuria vieții, să înflorească un trandafir. Mi-a luat mâinile uimite și le-a pus pe trupul ei; ca într-o uitare de lume am pătruns astfel în tainele cărnii, a gustului amar, a trandafirului... Mi se pare că

dimineața aceea a durat milioane de ani sau poate și mai mult. Cât de târziu ne-am redobândit conștiința că suntem! Nici unul din cuvintele Florei nu le-am putut uita, îmi umblau prin sânge și mă fereau parcă de otrava putrezirii. Flora a fost totul, restul e eroare, crede-mă...

Isus mă trase brusc spre el.

- Așa-i că mă crezi?

- Da, întotdeauna te-am crezut.

Slăbi strânsoarea.

- Da, tu m-ai crezut. Tu meriți adevărul... Când reveni, în ziua aceea, Matroana, reîncepu Isus să povestească, m-a întrebat când am de gând să mă apuc de treabă. Nu știam dacă ea bănuia ce se întâmplase și arar mă săgeta un gând ca o durere ascunsă că Flora ar fi făcut totul din porunca ei. Alungai însă gândul nelegiuit, Flora mă vrusese, Flora îmi spusese că mă iubea. Nu găsisese prilejul de la venirea mea să-mi spună despre dragostea ei. Acum prilejul s-a ivit. Nu, Flora nu făcuse totul, nu putea s-o facă din porunca Matroanei. Mă grăbii deci să-i răspund că sunt gata să încep munca chiar din această clipă. Mă gândeam că omenirea mai poate aștepta câteva zile, doar intrarea mea în Ierusalim era hotărâtă, iar pe urmă, așteptase atâtea milioane de ani, încât o zi în plus sau în minus nu mai conta. Matroana s-a arătat de acord să încep de îndată. Trebuia să mă dezbrac și să mă aranjez după moda casei. Ea îmi puse un lăntișor de aur la gât, sau imitație de aur, cu un baston mic, tot de aur, însemnul casei. Mă învălui pe după coapse cu un șal de mătase identic cu al Florei. La urmă, ca din întâmplare, încercă să mă tragă spre dânsa, dar m-am împotrivit cu scârbă. Deveni atunci indiferentă și începu să îmi explice ce trebuia să fac. Vedeam că abia își poate ascunde enervarea.

- De ce stați în întuneric? întrebă Albastru aducându-ne cina.

- Putrezim mai puțin așa, am răspuns.

Albastru râse, ca să-mi facă plăcere, potrivea siringa și acele și ne injectă la fiecare un lichid sălcu. Când termină cu siringile își adună toate lucrurile, ne îndemnă să mâncăm și plecăm.

- Sting lumina? întrebă în dreptul ușii.
- Stinge-o, răspunse Isus.
- Noapte bună, adăugă Albastru, și stinse lumina.
- Domnul fie cu tine! zise Isus.

După ce auziram de alături strigătul lui Iosif, ce urla ori de câte ori se vântura în jurul lui un ac și o seringă, liniștea se restabili și Isus începu din nou de la punctul în care se oprise viața sa. De alături răzbăteau oftaturile dese și prelungi ale lui Iosif. Bietul de el, iar nu putea să doarmă.

- Când Flora a înțeles că pentru mine reprezintă altceva decât pentru obișnuții bărbați de fiecare noapte, n-a mai vrut să se întâlnească cu mine câteva zile. Începu apoi treptat, să-și înlătorească podobeale meseriei, iar trupul să și-l acopere ori de câte ori ne vedeam. La început, Flora nu prea credea în cuvintele mele, apoi, cu timpul, după spusele ei, au devenit totul pentru ea. Eu, sincer să fiu, n-am prea crezut-o, poate că m-a iubit sau a încercat să o facă, dar nu sunt sigur.

Cât era ziua de mare, după ce ea se odihnea, ne petreceam vremea împreună. Cum nu aveam voie să părăsim casa, ne retrăgeam într-o cameră din spatele sălii mari de primire și stăteam acolo pe cimentul stricat și plin de gândaci negri și priveam prin geamul ce da spre câmp, spre cer. Flora nu mi-a spus niciodată nimic despre viața ei și părinții ei, pe mine nu m-a întrebat niciodată nimic, dar eu bănuiam că știe adevărul despre mine. Astfel, dragostea noastră, aparent nu avea nimic cu trecutul, și nici cu viitorul. Dădeam totul prezentului, convinși că prezentul devine sub puterea sufletului omenesc întotdeauna viitor și niciodată trecut.

Matroana se făcea că nu ne vede, ba, uneori, când eram și eu de față, o scutea seara pe Flore să primească clienți. Eram

atât de fericiți atunci! Ne dorea pe amândoi faptul că Flora avea obligațiile ei și ne tot frământam cum am putea face ca ea să se sustragă lor și să fugim de aici.

Celelalte ne porcăreau ori de câte ori dădeau peste noi, dar mai ales pe Flora o batjocureau, zicând că acum, la bătrânețe, au apucat-i năbădăile. Pe noi însă, cuvintele lor nu ne răneau, pentru că n-au nici o putere cuvintele dacă nu-ți lași sufletul să se hrănească cu ele.

Într-o seară, Matroana hotărî ca Flora să lucreze din nou, iar mie mi-a ordonat să urc în camera ei dacă vreau s-o mai văd pe Flora. Cum puteau fi atât de cruzi oamenii cu viața semenilor lor, n-am înțeles niciodată cât timp am trăit printre oameni. Începu astfel calvarul nostru. Abia mai apucam s-o întâlnesc pe Flora ce mă privea cu deznădejde, chemătoare și rugătoare pentru dragostea noastră. Viața nu mai avea nici un rost, ceasuri întregi, fiecare în singurătatea sa, nu ne gândeam decât ce să punem la cale pentru a fi împreună. Într-una din zile, când toată casa dormea, am reușit să ne întâlnim în camera noastră.

- Să fugim, iubitele! îmi spuse Flora. Lumea ar mai putea fi a noastră.

- Să fugim, bucuria mea.

- La miezul nopții, iubitele, când toată lumea va fi ocupată, tu să ieși în dreptul scărilor, atunci voi ști că e momentul...

- Așa voi face, bucuria mea, și am strâns-o la pieptul meu... Neapărat, la miezul nopții voi fi acolo și vom fi liberi, liberi! Pentru totdeauna!

Ea mă cuprinse cu mâinile pe după șolduri și ne avurăm acolo în cea mai sublimă clipă. Ne-am despărțit greu, cu sufletul amar. Flora mereu mă chema înapoi să mă sărute de parcă nu ne-am fi despărțit doar pentru câteva ore. I-am insuflat curaj, răbdare și încredere. Eram fericiți că vom fi împreună. Orele treceau chinuitor. Stăteam sus în camera „orientală” a

Matroanei, căreia, la gândul apropiatei plecări îi făcusem toate voile. Mă răsuceam alene de pe o parte pe alta pe covorul moale, cu gândul numai la Flora. Uitam de tot și de toate. Matroana dormea. Uneori îl căutam cu ochii pe bătrânul baronet – papagalul – ce, asemeni mie, se mișca alene de pe un picior pe altul. Atunci... atunci...

Isus se ridică brusc în picioare și rosti cu atâta deznădejde:

- ...În locul trupului bătrânului baronet apărură un înger ce purta aripile uscate și mici ale papagalului. Îngerul se opri în colivia mică și spuse:

- Fiule (Isus îngenunche în mijlocul patului), tu ai fost menit de tatăl tău, care m-a trimis, să răscumperi lumea lui păcătoșită...

Deschise ușa mică a coliviei și se strecură afară. Deveni atunci de o mărime neobișnuită, doar aripile papagalului rămăseseră aceleași. Era o lumină ce-și trăgea jăraticul din văzduh, o torță ce se aprindea în sufletul meu. În mâini ținea un paloș de foc, iar în orbitele mari, cât un veac, i se jucau o mulțime de copii cu părul cârlionțat. Jocul lor dura puțin, apoi copiii coborau în bezna frunții sale, de unde reveneau bătrâni. Atât de bătrâni, încât nu se mai vedeau unii pe alții pentru nici o bucurie. Îngerul păși în fața mea. Doamne!... Isus ridică mâinile deasupra capului cu palmele întoarse înăuntru și stătu astfel câteva clipe. Mâinile căzură și buzele sale rostiră:

- Îngerul nu mă slăbi din puterea sa și apoi îmi spuse: „Tu ești așteptat în Ierusalim, mulțimile stau adunate să-l vadă pe cel prorocit de David. Crucea ce va trebui s-o duci a început să putrezească, iar judecătorul născut să te judece, prin hotărârea lui făcându-te credință, abia mai poate fi ținut să nu îmbătrânească... Învierea ta e așteptată de Apostoli, să i se spună minunea minunilor...”. Glasul lui deveni o poruncă: „Mergi, deci, pe drumul tău, care nu este al omului și al acestei

lumi, ci al creatorului ei. Săvârșește faptele ce îți sunt menite...”.

- Dar Flora? am întrebat.

Îngerul mă privi nedumerit:

- Flora, zici? Cine e Flora?

Medită o clipă dezorientat apoi se socoti gândind cu voce tare:

- Nu e nici între martire, nici între Apostoli și sfinți, cu atât mai puțin între îngeri. Numele ei e necunoscut în ceruri... Se vede că nemurirea sa nu durează nici o clipă din viața împărăției sfinte... Continuă. „Clipele nu rămân în cărțile sfinte, numai nemurirea ta și a Tatălui tău și Speranța Lumii. Flora? E din împărăția timpului ce nu lasă urmă. Uită ce-i mai prejos de înălțarea ta!”

Mă prăbuși pe covor, strigând cu disperare numele Florei. Nu știu cât am stat așa până ce am simțit o aripă uscată mângâindu-mă pe față. Speriat de reîntoarcerea îngerului, am sărit în picioare. Papagalul bătea din aripi și mă privea curios cu un ochi îmbătrânit ca un bob de mazăre zbârcit de ofilire. Se lăsase întunericul. În curtea vecină ardea un foc. Limbile roșii se împerecheau pe pereți cu sălbăticie. Mă uitai nedumerit la pasărea bătrână, apoi la colivie, ușița era larg deschisă. Probabil de strigătele mele Matroana se deșteptase și mă trăsese lângă ea.

- Ce-i, puișor, ce ești așa speriat? A, bătrânul baronet, nu-i nimic, uite acolo o pasăre bătrână și zăludă! Se ridică anevoie, aprinse lumina, iar pe baronet îl reînchise în colivia sa. În mine stăruiau cuvintele îngerului: „Du-te, ești așteptat! – Dar Flora? – Numele ei nu e cunoscut în ceruri!”. Nici nu am observat când ieșise Matroana. M-am ridicat anevoie și am coborât până în dreptul scărilor, era încă devreme. În tavernă lume multă, de câteva ori am zărit-o pe Flora ce mă privea cu încredere și nețărnută dragoste, arătându-mi pe furiș, ori de câte ori putea, ceasul de pe perete. Eu mă perpeleam, neștiind

cum aş putea să-i spun că totul căzuse, că nu mai puteam să fug, că mi se rupea sufletul, dar nu mai puteam, fiind în joc soarta unei credințe. N-am găsit până la urmă nici o formulă și, cum Flora nu mai era de zărit, m-am întors în camera orientală. N-am să uit niciodată fața ei, zâmbetul, încrederea ei din seara aceea. Baronetul adormise și, conform obiceiului, a căzut de pe puntea îngustă din interiorul coliviei, acum zăcea într-o rână fără nici un semn de viață. Mă uitam cu intensitate la el în speranța că îngerul va apărea din nou, că voi putea să-l înduioșez și să amân destinul. Dar biata pasăre, tot zgândărită de creionul ce mi-l luasem între timp, se trezi speriată și croncăni o bucată de vreme atât de caraghios și strident că acum mă rugam disperat lui Dumnezeu să-i ierte păcatele și s-o amuțească. Abia târziu se întâmplă minunea. Baronetul plictisit adormi. Nu mai era nici o nădejde ca îngerul să apară. Flora, în schimb, nu avea să mă înțeleagă, cum omul ce mă reprezenta în dragostea ei nu putea înțelege. Știam că omul și sufletul nu sunt una, că fiecare își are viața lui. Știam că sufletul meu fusese sălășluit în fiul lui Iosif cel bătrân, spre a avea o înfățișare omenească. Știam că omul acela va fi răstignit, fără să-și fi cunoscut sufletul ucis la venirea mea; eram voința Creatorului și nicidecum fiul Mariei, pe când Flora era asemeni lui Iosif și Mariei, asemenea omului ce mă purta drept suflet al său. Matroana a urcat după douăsprezece cu cina. Eram abătut, ceasul sorocit împlinirii omenești trecuse. Mai aveam înaintea drumul spinos al credinței, al învierii. Vrând să mă recâștigel, Matroana mi-a spus așa, într-o doară:

- Flora își face de cap! Plânge și râde și nu se mai satură de bărbat. Păcat, chiar și în asta e o măsură!

Întinse apoi tava și mă pofti să mănânc. Pe la unu noaptea răzbi până sus strigătul Florei, ce mă înfioră din cap până în picioare. Văzând paloarea feței mele, Matroana mă liniști:

- E beată, așa face când se îmbată. Rage și nu se mai satură de bărbați... parcă nu o știi eu de douăzeci de ani!?

N-am răspuns nimic. Ce puteam să spun, mă depărtam cu fiecare clipă de Flora, mă despărțeam de viață, de durere. Fin, din când în când, papagalul cârâia în somn ca străbătut de coșmaruri. Ce vise ar fi având și păsările, doar nu se putea ca noaptele. Iar să se asemene cu moartea? Stăteam așa și mă gândeam la te miri ce, la orice, numai la strigătul ce nu contenea să vină de jos, nu.

- Nu te culci?

- Mai stau...

- Cum vrei. Matroana începu să se pregătească de culcare.

După câteva minute însă se auziră pași repezi pe scări, apoi lovituri puternice în ușă, și glasul disperat al uneia din femei, în care am recunoscut-o pe Lala. Am sărit și am deschis ușa. Aceasta, despletită și complet goală, năvăli înăuntru strigând Matroanei:

- Moare Flora!

Am sărit amândoi fără nici un cuvânt. Cele două femei coborâră în tavernă, eu am rămas în capul scărilor și nu știu nici azi de ce am ales exact locul unde trebuia să vin la întâlnire.

Jos era o debandadă de nedescris. Flora era prăbușită pe masă. Ochii ei priveau țintă spre locul unde eram, dar de acum fără pic de viață, numai buzele-i rosteau un nume ce trezea nedumerirea pe toate fețele, nimeni nu auzise până atunci de el! „Isus! Isus! Dragul meu Isus...”. Era numele meu.

Bărbați puhavi și beți se învârteau în jurul mesei ca descreierații, lingându-i picioarele. În fine cineva strigă:

- Moare, moare!

Stăteam încremenit, fără să pot să mă mișc și prin gândurile mele se strecurară cuvintele îngerului: „Probabil e un cuvânt din multele cuvinte prin care se amăgesc oamenii”.

Cuvântul pierise. Matroana a făcut totul: a dus-o la Spital, iar Lala a povestit ce se întâmplase. Flora își făcuse de cap groaznic și băuse mult. După ce s-a culcat cu o grămadă de indivizi beți, în ropotele lor de aplauze s-a urcat pe masă și a început să danseze un dans îngrozitor de obscen. Bărbații urlau frenetic și aruncau monezi cu duiumul. Ți se făcea greață. Flora urla și cânta, apoi brusc s-a întors cu spatele la întreaga adunătură și a privit cu disperare la camera Matroanei. A ridicat de jos un cuțit și l-a dus la gât; când sângele a început să curgă ea a izbucnit în hohote de plâns, strigând cu disperare un nume: „Isus! Isus ești un laș!”. Cuvintele s-au înecat în sânge. Restul îl știam. Lala începuse să plângă: „Săraca Flora, ce fată bună era, de-ar ajuta-o Dumnezeu să scape!”. Știam că nu va scăpa, îngerul nu auzise de existența Florei, cu atât mai mult putea să nu știe Dumnezeu. Dar n-am spus nimic, numai plânsul Lalei răsuna rar, sacadat, de-mi amintea de cârâitul insuportabil al papagalului mistuit în somn de coșmaruri. Dimineața, la spital, Flora a murit. Matroana a rămas să-i ia corpul neînsuflăit, eu i-am spus că nu mă întorc, ea a zis „Bine” și ne-am despărțit pentru totdeauna. Simțeam pe drum că omul al cărui suflet eram nu va putea suferi această durere și m-am gândit că e timpul să-i scurtez suferința. El nu ar fi putut înțelege cuvintele îngerului, el nu ar fi putut înțelege că sufletul său era menit împărăției cerești, iar Flora era un cuvânt al cărui ecou nu se aude până acolo. Astfel, nu m-am mai dus la tavernă niciodată, mi-am vândut lăntișorul de aur de la gât și am cumpărat o pânză albastră care-mi acoperi goliciunea. Cu banii rămași am cumpărat pe drum de la un arab din Mecca un asin și în dimineața aceea am intrat în Ierusalim.

Isus tăcu. Tăceam și eu. Afară, vântul încetase să mai bată, era o noapte calmă, neverosimilă, pentru cuvintele noastre. Isus stătu nemișcat, dornic parcă să-și piardă memoria. Apoi chinul lui slăbi, ochii se închiseră și adormi pe nesimțite. Mie îmi făcu impresia că dorm de mult și că în vis aud glasul

cald, nevinovat, al lui Iosif, cântând melodia aceea cu ritmurile ei păgâne, păstrate printr-o întâmplare:

**„Am în pălărie o floricea,
Cerul fugărește după ea...
Pe sub roată dac-o pui,
Floare ți se face cui!
La, la, la, la, la, la...**

PARTEA A II-A

XX. Sfârșitul anului a fost bogat în zăpadă. Era o iarnă cum se întâmplă rar, sufletul meu răzbea de sub coloșii înghețați și albi să soarbă dumnezeiasca licoare a văzduhului. Veni apoi frigul. Un frig uscat, un frig fără capăt.

Numai bieteles păsări cădeau lovite de îngheț, așa încât, între gratiile ferestrei noastre, într-o dimineață, descoperirăm ca au început să putrezească aripi. Nici unul nu îndrăzneau să le aruncăm de acolo și astfel, treptat, ni se sălășlui în suflete un chin vecin cu neputința, un chin atât de apropiat trecutei noastre vieți.

Anul s-a sfârșit pe nesimțite. Toate au rămas ca înainte. Așa a fost primăvara, așa a fost vara, așa a fost toamna. Numai eu simțeam în pământ că tinerețea morții mele începe să adauge riduri pe sub pleoape.

Crăciunul următor l-am sărbătorit, ca zi de naștere a lui Isus, numai noi doi, cu singurătașile noastre, ca altădată cu speranțele. Irina ne-a adus colacii și ne-a împodobit o creangă de brad.

Am băut rom și am cântat colinde.

Numai o lumânare a ars toată noaptea, memoria noastră ce nu mai sfârșea. Așa treceau toate sărbătorile și anotimpurile noastre. Așa trecură și zăpezile, anul acesta mai bogate, cu nopțile albe și urletele înfricoșate ale câinilor.

Veniră apoi ploile, cu putregaiul lor, ce trezesc în pământuri semințele; iarăși numărăm zilele lui februarie, cu păsările ce zboară înnebunite în jurul planetei părăsite parcă de Dumnezeu și orbecăind prin întuneric.

Isus era din ce în ce mai trist și îngândurat. Vorbea puțin și uneori aveam senzația că se apropie ziua când nu vom mai fi împreună.

Mă temeam de ziua aceea. Începuse din nou să mă supere marea.

Îmi aminteam cum eram pe țarm în după-amiaza aceea de vară: scriitorul acela tânăr, prietenul meu, devenit celebru, și soția lui...

Era frig, cerul îngrozitor de întunecat pentru albul de-a dreptul morbid al nisipului.

Stăteam așa contemplând sau, rareori, alergând în calea valurilor ce veneau tot mai sus și parcă cu tot mai mare furie. Simțeam în mine o atracție irezistibilă, să termin o dată cu totul, să mă cobor în lumea necunoscută din adâncul fără de sfârșit al apelor. Marea însemna pentru mine concretețea libertății. Marea era libertatea păstrată pură și nealterată de natură, ce nu se sătura să se bucure de ea. Țărmurile erau ale noastre, ale istoriei. Toată viața mea era a țărmlui, sărăcia, înfrângerile, umilințele și moartea. Toate, o singură istorie. Erau și alții, pentru care țărmlul însemna strălucirea. Ei erau ai zeilor, noi aduceam jertfele pe interminabilele altare ale nimicniciei. Și în clipa aceea, toată ura mea, revolta mea, s-au concretizat într-un singur gând: „Trebuie să cobor în mare”.

Am alergat în întâmpinarea valurilor cu sufletul deschis, cu toată nădejdea păstrată vie, închisă în adâncul cărnii mele, ca un mesaj al materiei solitare, biciuind cu dispreț țărmlurile, zeii, înfrângerile și moartea. O nesfârșite valuri...

Am alergat în întâmpinarea mării...

De câte ori n-am alergat în întâmpinarea mării?

Dar oamenii pământului pândeau. Aruncau plasele lor și mă smulgeau valurilor și încercau să mă vindece, căci dorul meu de mare era pentru ei un semn de boală și încă din acelea ce se propagă cu iuțeala fulgerului și mistuie și alte suflete.

Fățarnica grijă pentru semenul tău!

În dimineața aceasta simțeam din nou că îmi va fi rău. Căutam cu disperare să ies printre gratiile ruginite și să alerg spre mare, unicul vis al vieții mele.

Dar totul era atât de bine făcut, încât nimic nu se clintea și nimic nu putea pătrunde decât vorba poetului: „Moartea, ploaia și veșnicul mâine”. Nici nu mi-am dat seama când a intrat doctorița. Auzii fâșâitul abia perceptibil al halatului scrobrit, apoi o văzui cum se așeză surâzătoare pe marginea patului.

Deschisei ochii.

- Cum te simți?

- Nu prea bine.

Nu voiam să o întristez spunându-i adevărul. În fond, mă simțeam rău. În schimb, tot timpul am avut convingerea că ea știe că mă simt rău. Pe mine marea mă otrăvise pentru totdeauna, moartea în numele ei însemna mai mult decât o amărâtă de statuie ridicată drept pomenire în bucata aceea îngrădită din marginea orașelor, unde atâția oameni își păstrau sufletele.

- Lasă, o să treacă...

Mă gândeam, ascultând-o vorbind cu dezinvoltură, că femeia aceasta ar înnebuni de s-ar ști ca și mine cu o cruce de lemn deasupra casei, de pe care timpul și fățarnicia au șters și ultimul semn de existență.

- Cum stăm cu filozofia, tinere domn? mă întrebă cu ironie.

- Care filozofie? m-am prefăcut neștiutor.

- Morții și viii?... Știi, țărmurile sunt fermecătoare și pe urmă le poți parcurge... Îmi plac...

- „Fermecătoare?” – o disprețuiam nu pentru că o comparam cu condiția mea; ci pentru că îmi provoca pur și simplu dispreț.

- Cred că termenul cel mai adecvat rămâne totuși „fermecătoare”, zise. Vezi, mulți se gândesc la mare, alții se asociază în numele ei. Aduc argumente, ba uneori se ridică cu arma în mână, obsedați să o cucerească. Cei ce rămân vorbesc cu nădejde despre vărsarea de sânge până când e vorba de sângele lor. Atunci încep să cultive zarzavaturi. Marea, de cele mai multe ori, înseamnă înfrângere și moarte pentru că natura lucrurilor a făcut ca omul să trăiască pe țărm și astfel țărmul a devenit unicul posibil pentru victorie, o victorie, e drept, între zarzavaturi, dar o victorie sigură. Toți vor să străbată marea, puțin sunt aceia care reușesc, așa e de când lumea, gândim și murim pentru o himeră. Dacă am fi în mare, ne-am dori țărmul.

Îmi venea să râd, parcă ascultasem o împutiță de prelegere universitară, plină de o colonie de ploșnițe.

Îmi venea să strig, cum făcuse bătrânul Voltaire, atunci, în secolul lui: „Cultivați-vă zarzavaturile!”. Am întreat-o cu seriozitate:

- Spune-mi, ai iubit vreodată?

Se încruntă puțin, dar răspunse senină.

- Cred că da.

Trebuie să fi iubit o pisică! mi-am spus; nu i-am comunicat gândul meu, pentru că, desigur, ar fi răspuns surprinsă: „Ce, aceasta nu e o cale a dragostei?”.

- Știi care e semnul prin care se recunoșteau la începuturi creștinii?

- Își făceau cruce?

- Nu, se recunoșteau după modul cum frângeau pâinea, am răspuns.

- Nu știam.

Simțeam o aprigă nevoie de a încerca să-i explic că viața înseamnă mai mult, după părerea mea, decât curgerea

sângelui în căutarea inimii, prin nesfârșitele artere și vene învâluite în grăsime.

- Se spune, am început, că în cărțile sfinte ar scrie următoarele: „Să nu dați câinilor locurile sfinte și să nu aruncați mărgăritarele voastre înaintea porcilor, ca nu cumva să le calce în picioare și să se întoarcă să vă rupă”.

Nu-mi răspunse. Mă privea cu mare seriozitate.

- Câți ani ai?

Răspunsei ca o sentință:

- Acum, împlinesc treizeci de ani.

- De ce ești aici?

- Știți, doar, sunt mort.

- A, ești din ăia morți; nu știam..., zise plină de importanță și se fâstâci parcă de propria ei minciună. Știam că minte, de asta cel puțin nu m-am îndoit niciodată.

Nu mai avea chef de vorbă, era evident că nu mai avea nici un chef. Îmi ură o zi plăcută și plecă grăbită. Afară erau semne de primăvară, perdelele se clătinau calme și simple, atât de neprihănite încât simții nevoia să mă rog din nou, cum făceam în adolescență:

- „Mare zbuciumată, pâinea noastră cea de toate zilele, ai în paza ta pe toți marinarii, dă-le lor toate victoriile la care râvnesc până la ultima lor picătură de sânge, și iartă-i pe cei lași, pe cei ce s-au închis în țărături, pe cei fugiți, pe cei prea mărunți pentru a te iubi. Amin!”

XXI. Sora Natalia mi-a continuat tratamentul. Ce gândea doctorița despre mine? Ce-a scris pe foile ce nu le lăsa niciodată la îndemâna noastră? Aici unde mă aflu e mai bine să n-ai de-a face cu morții, nici cu cuvintele, fie chiar și ale altora...

Regretam cuvintele ei? Puțin. Mi-era mai mult ciudă. Dar nu catadicsi să-mi dea vreo importanță. Sora părea departe de ceea ce se cheamă timp și spațiu. Natalia rămânea probabil

un sentiment neîmpărtășit, cum sunt mai toate ființele asemenea ei.

Nu mă gândeam la nimic, nu mă puteam gândi, nu avea nici un rost să mă gândesc, când în ușa rămasă întredeschisă apăru, ca dintr-o pânză, capul lui Iosif, surâzător și, cred, unic prin expresia sa. Se opri acolo:

- Ce mai faci, nănașule?

- Bine, dar dumneata?

Tăcu o bucată de timp, dar era evident că meditase la cu totul altceva, și-mi răspunse plin de încredere:

- Mergem acasă... cred că azi mergem acasă.

- Unde, Iosife?

- La nuc, cum zice cartea.

Scoase atunci petecul de ziar și citi: „Merserăm noi în pustiu și pașii noștri în urmă s-au făcut prunci și am hrănit cu pere pruncii, și au crescut, și s-au făcut pași. Era ziua când ne întorceam să ne căutăm statuia”.

- Ce zici, mergem?

- Știu și eu, dacă zici dumneata, cred că mergem.

Mă tot gândeam, ce i-aș putea răspunde, nu voiam să-l amăgesc...

- Să ne pregătim atunci...

- Apoi eu mi-am adunat toate cele și-s gata, numai să ne dea bocancii... Dumneata ești gata?

N-am apucat să-i răspund că ridică spre mine batista lui mare și mi-o arată, așa, legată la cele patru colțuri într-un nod. Dintr-o parte se zărea coada lungă a lingurii, din alta un capăt de ziar, un vârf de creangă uscată și ceva ce putea să aducă cu o carte poștală îngălbenită.

- Sunt gata, am răspuns șovăind, acuși sunt gata.

Simțeam că mi se oprește un nod în gât. Îl înghițeam, sau mai bine zis mă trudeam să înghit nodul acela, de parcă durerea omenească ar putea fi atât de ușor depășită.

- Să te grăbești, mi-a zis, ne aduc bocancii!

Îmi făcu semn cu legăturica lui și închise cu mare grijă ușa. Târziu, l-am auzit că a început să cânte o melodie veselă, ce semăna cu un amestec neverosimil de iarbă proaspătă cu o zăpadă bătrână. Îmi venea să plâng, oricât mi-ar fi părut de caraghios, trebuia să trăiesc pentru durerea aceasta, chiar dacă eram mort pentru totdeauna. În clipa aceea eram convins că tot ceea ce se naște din sufletul omului, fie ea durere sau bucurie, se desprinde de noi și-și are viața ei independentă. Îmi amintii de mare, de chinul meu, de lupta mea, și marea mă fascină din nou în așa măsură încât acum nu mai pot să știu dacă după-amiaza aceea a fost în realitate sau m-a chinuit un rest esențial dintr-o viață de om.

Marea năvăli peste mine și m-acoperi cu totul. Ciudat, deși îmi fusese frică de această clipă, convins că nu-i voi supraviețui odată acoperit de apă, am observat că nu mi se întâmplă nimic din ceea ce mă îngrozise mai demult. Mă simțeam excelent, devenisem eu până la esență. Nu mai era tristețe și frică, era liniște și strălucire. Membrane ciudate vibrau în jurul meu, ochi fosforescenți mă adulmecau în adânc, fericiți că mă redau integral stării mele naturale de care mă frustrase o evoluție chinuitoare. Pluteam eliberat, fericit, era așa cum am crezut întotdeauna că este marea. Deodată, departe, zării strălucind pereți întregi de corali atinși de febră. Pești delicați, transparentți, de sticlă, alunecau pe lângă mine, cu guri fine întredeschise, mi se părea că aud sunete calde ieșindu-le din gâtlee sau poate percepeam pentru o clipă mișcarea ritmică a branhiilor reci. Înaintam plutind, dus de un curent calm și mă întrebam de unde spaima de mare în sufletul omului? Așteptam din clipă în clipă să se întâmple ceva deosebit. Eram mereu cu ochii pe colonia stranie de corali, de un carmin aprins, fumegător. Simțeam o voce blândă că-mi strecoară în suflet o melodie neverosimilă, de un păgânism exacerbant.

Zăceam în adâncul mării culcat pe spate. Nisipul fin mi se așează pe tot corpul și aveam clara senzație că devenisem un

țarm în adâncul mării. M-am trezit târziu, plutind la suprafața valurilor. Puteam să nu fiu eu. Corpul meu avea ciudate asemănări cu cadavrele, dar, mi-am spus, voi face ceva ca să nu se observe această imposibilă metamorfoză. Toate încercările mele de a-mi schimba poziția, de a-mi deschide ochii sau de a-mi mișca mâinile, au rămas fără rezultat. Vag, m-a cuprins o bănuială că am murit. Nu apucați să trăiesc adevărul acelei bănuieli că m-am simțit ridicat dintr-o dată și coborât într-o barcă sau ceva asemănător.

- A murit mâncat de rechini, sărmanul! Să străbați singur marea, ce prostie!

- Îl ducem sus?

- Să-l ducem. Deși, zău, n-am chef.

Se întâmplă că eram din nou în mare. Se pare că cei doi, până la urmă, m-au aruncat înapoi.

Eram bucuros, dar imediat mă străpunseră zeci de cuțite, marea începu să rădă cu hohote, peștii dansau macabru în cerc, apoi valurile furioase m-au aruncat pe țarm, dornice să se elibereze de singurătatea mea. În clipa aceea mi-a fost scârbă de mare, de toată viața mea. Îmi dădeam perfect seama că am greșit, că marea e inutilă dacă nu o stăpânești de pe țarm, că numai țarmul îi poate da mării strălucire și că, în definitiv, pe țarm trebuie făcut totul până la sânge, până la placenta viitorului.

Când sora Natalia îmi făcu a doua injecție din ziua aceea, deschisei ochii și o întrebai care era starea mării. Natalia păru surprinsă și apoi îmi răspunse că nu puteai ști niciodată care era starea mării.

Răzbi din camera vecină glasului lui Iosif plângând și strigându-mă:

- Nănașule, nu ne mai dauăștia bocancii niciodată! Într-adevăr, nu puteai ști care era starea mării. Ce puteam să îi răspund lui Iosif. M-am întrebat atunci întâia oară dacă libertatea însemna într-adevăr pentru mine fericire și împlinire,

dacă viața mea avusese vreun rost. Eram uitat și părăsit. Fără putință eram mort.

Am adormit după masa de prânz, în gură cu gustul unui ardei umplut cu carne tocată și orez. În fond, mâncasem, mai bine zis sorbisem, o licoare străvezie, fără nici un Dumnezeu. Toată noaptea am vărsat. Uneori nici o viață de om nu scutește moartea de cunoaștere.

XXII. Cu fiecare zi, cu fiecare injecție, cu fiecare tratament, eram tot mai convins de realitatea bolii mele. Îmi aduc aminte vag și cu mare efort de viața mea. Cert e că, eliberat de trecut, mă simt mai bine, doar rareori mă cuprinde teama că și golul ce s-a statornicit înăuntrul meu ar putea muri. Dar clipele acelea erau puține și fiecare ceas mă rupea pentru totdeauna de conștiința unor răspântii chinuitoare. Mi-aduc aminte de țarm, de mare, de coșmarurile mele. Am cunoscut marea! Dar o văzusem pentru totdeauna, ce simplu a fost și cât de inutil!

N-aveam chef de nimic, mă simțeam ca o lăuză. Ieșii. Contrar stării mele, dimineața aceasta pentru toată lumea însemnase bună dispoziție.

Platt, din care de regulă nu puteai scoate nici un cuvânt, îi dădu – spre stupefarea mea – gratis, un pachet întreg de țigări lui Iosif, care, în culmea fericirii își aprindea câte trei deodată și fuma din fiecare pe rând.

Isus, ce nu-mi mai adresase nici un cuvânt din seara aceea de neuitat pentru mine, îmi ură surâzând „Bună dimineața” și începu să fluiere bine dispus. Am deschis geamul, am respirat adânc. Întotdeauna îmi făcea impresia că respir aerul plin cu gratiile solide și ruginite, simțeam că mă sufoc și-mi trebuiau câteva secunde până să-mi revin. Așa mi se întâmplă și acum. Disperat mă așezai pe marginea patului.

Isus se învârtea ca o sfârlează de colo până colo, apoi se opri în fața mea, făcu surâzând o adâncă plecăciune; doamne, ce caraghios era! Mă făcu să râd, zicând:

- Excelență, va fi o zi minunată azi! Nu v-ar face plăcere să hoinărim puțin, chiar în calitatea noastră de morți?

M-am ridicat și am făcut aceeași plecăciune în fața lui.

- Cu voia dumneavoastră domnule, vom hoinări!

L-am luat de braț și am pornit amândoi fericiți că putem exista unul pentru altul.

Pe coridor, de cum mă zări, Irina năvăli spre mine:

- Nu vii să-mi ajuți?

Isus mă văzu derutat și cu mare îngăduință mă împinse în direcția Irinei:

- Poți să te duci, excelență, ne întâlnim pe urmă!

- Ce dracu v-a apucat pe toți de vă maimuțăriți? Zise Irina încruntată foc.

- E ziua Maicii Domnului, replică Isus.

- Maica Dracului, că de-ar fi după voi, tot anul ar fi plin de maici, zbieră cu năduf Irina, și porni spre camera lui Platt.

De cum îl zări pe Iosif în pat cu țigările, începu să strige ca apucată. Îl târî pur și simplu pe bietul om din cameră, și-l duse, aproape de sus, la W.C.

- De unde ai țigările, puturos bătrân? Nu știi că nu se fumează în pat, vrei foc sau ce naiba?!

Iosif, îngrozit de vocea femeii, își vârâse capul între umeri, de părea că numai petele mari de iod de pe chelia-i eczematică rățăceau prin aer ca niște coroane de sfinți batjocoriți. Îmi venea să râd văzându-i fața, ce arăta, acum după ce i se luaseră țigările, ca o glastră de flori pe trotuar, căzută de la etajul opt.

- A, ramolitul ăla de Platt! Pe gratis? Iar a început! Apoi, către Amiral, ce tocmai trecea pe coridor:

- Iar a început Platt!

- Bine, răspunse Amiralul, chiar azi îi spun medicului șef.

Aflam pentru întâia oară, sau mi se părea că Irina nu-l putea suporta pe Platt și în special debitul lui. Uitai însă de îndată și izbucnii în hohote de râs văzându-l pe Iosif cum se smulse pur și simplu din mâinile Irinei și năvăli din nou în W.C. Scăpată de „Cabalinul ăsta ce ne dă foc”, cum îi zicea lui Iosif, Irina se potoli și începu a mă zori „că am întârziat” să transportăm interminabilele oale de noapte.

În anticamera W.C.-lui era o mulțime de lume, peste toți însă trona, plin de ungera divină, Majestatea Sa. Văzui pe Clucer, pe Reporter, pe Bășică și alți necunoscuți, iar mai la o parte, întristat în ziua aceea, neastâmpăratul Pony.

Mulțimea ne îngreuna drumurile, așa că de ce mi-a fost teamă se întâmplă: Irina își vărsă din conținutul unei oale peste mâini și halat și începu iar să strige ca apucată:

- Mișcați-vă o dată! Cine dracu v-a adunat aici? (Uf, îmi venea să-mi astup urechile!). N-auziți, mă!

Lumea se feri, care cum putu mai bine, și tăcu. Domni așa, o vreme, liniștea, de nu auzeau decât pașii Irinei și ai mei. Veni atunci Amiralul și o luă cu el pe Irina. De îndată lumea își părăsi rigiditatea și taclalele începură cu aceeași dezinvoltură.

- Vă spun eu, Majestatea Voastră, zicea Bășică, o fac în două minute! Zboară oalele, credeți-mă, ce mai atâta tevatură, când pun eu mâna pe ceva, e ca și făcut.

- Iar minți, mă Bășică, interveni Reporterul.

- Să mă bată Dumnezeu! Aș îndrăzni în fața Majestății Sale? Răspunse cu ciudă Bășică.

- Lasă, lasă, că nu ești ușă de biserică, se schimonosi Clucerul.

- Ce aveți cu el? Ce nu-l lăsați să-și spună omul necazul? Intervenii cu șiretenie în apărarea lui Bășică, Majestatea Sa.

- Mulțumesc, Majestate, se închină Bășică zâmbind cu satisfacție spre ceilalți. Privi apoi spre Luminăția Sa și începu cu încredere.

- Uite, sfeterul de îl tot face sora Natalia. Eu, pe Dumnezeu meu, l-aș da gata într-o oră... Numai să vreau! La mine totul e numai să vreau!

- Și când vrei tu, mă, ce iese? Ironiză Reporterul.

- Iese, ce mai tura-vura, replică prompt Bășică. Că dacă nu iese până la capăt, e semn că nu a fost să iasă sau că n-am vrut eu și basta! Că să vreau eu... Sau să vrea Majestatea Sa, se lînguși el.

Nimeni nu îndrăzni să zică nimic la asta, că prea satisfăcut zâmbea Majestatea Sa. Păstrară astfel cu toții, o vreme, tăcerea, iar când Majestatea Sa își goli pieptul de neasemuita sa putere, de se mai odihniră și bieții plămâni împărătești, Clucerul îndrăzni și discuția prinse iarăși să curgă.

- Dar cu scaunul ce l-ai făcut praf, cum a fost? Întrebă Clucerul.

Bășică se gândi o clipă, pentru a ne face să simțim importanța vorbelor sale, apoi răspunse peste umăr, ca într-o doară.

- Puteam să-l fac, ce mare scofală, uite acolo, un scaun descleiat... Dar așa am crezut eu că-i mai estetic și frumosul trebuie păzit cu strășnicie.

- Dar geamul? Se repezi Reporterul.

Bășică se luminează dintr-o dată, plin de interes, și începu să turuie.

- O clipă, numai să pun mâna, și gata! Dar mă lasă cineva? Se adrese cu multă durere Majestații Sale. Vedeți, Majestate, acesta e necazul meu. Nu mă lasă nimeni. Eu l-aș da gata cât ai zice pește. Păcat, mare păcat, Majestate, că alții atâta viață risipesc, pe când eu în două clipe, gata!

Bietul Bășică, o dată ajuns aici începu să se tînguie ca o bocitoare cu ziua.

- Că, eu, Majestate, numai pentru binele dumneavoastră le fac pe toate, că nu e dat oricui a trăi sub cuvântul vostru. Luminat mai ești!

Începu atunci să sărute mâinile Majestății Sale, care, ce porcărie! I le lăsa, turtit de plăcere. Bieții plămâni regali stăteau să plesnească! Spre salvarea noastră expiră și plămânii se goliră de tot aerul divin iar mâinile regale pline de afecțiune se așezară ca doi corbi flămânzi pe umerii nenorocitului de Bășică. Bine dispus, Majestatea Sa se adresă Clucerului:

- Ce zici Clucere? Să i se dea voie?

Nimeni nu se așteptase la așa o întorsătură, nenumărate erau resursele regale! Clucerul, deloc încântat, dar prefăcut nevoie mare, se învoi de îndată, că dacă nu l-ai fi cunoscut, n-ai fi conținut a-i lăuda bunătatea.

- Să i se dea, Majestatea Voastră, că e om de nădejde și sfințește numele tău.

Numai Reporterul surâdea ca pentru el, dar lui îi era îngăduit, că zicea Majestatea Sa: „Îi intelectual, bătut destul de Dumnezeu din pricina asta, ce s-i mai năpăstuim și noi?”

- Să se facă atunci firmam, Clucere!

- Se face, Majestatea Voastră!

Se întâmplă un lucru tare interesant, pe care nu-l voi uita niciodată. Clucerul căută pe jos un băț de chibrit ars, pe care îl crăpă în două până la jumătate cu unghia lungă de la degetul mic al mâinii drepte. Frecă apoi ambele capete ale bățului, până se tociră de marginea îngălbenită a vanei. Scotoci o vreme prin buzunarul halatului, până ce găsi o bucățică de ziar, pe care o introduse în crăpătura bețișorului, de părea acum o săgeată indiană cu pană la capăt. Șterse cu grijă bețișorul și apoi îngenunche în fața Majestății Sale: „Facă-se voia Majestății Sale”. Majestatea Sa scuipe cu năduf pe capătul de hârtie, dar scuipe atât de tare de și creștetul Clucerului se albi de salivă. Clucerul se ridică însă fără a se șterge, pesemne asta era o mare cinste, întinse apoi bețișorul Majestății Sale. Acesta

Îl luă, făcu semnul crucii peste bietul Bășică de asemenea îngenuncheat, și-l întinse acestuia: „Dumnezeu cu tine!”. Bășică luă bețișorul, sări ca ars, și o zbughi pe ușă. Tăcurăm, pătrunși de importanța ceremonialului la care asistaserăm. Mirosea a urină. Clucerul se duse la robinet și dădu drumul apei să curgă, că abia mai puteai respira. Majestatea Sa se fățâia încolo și încoace, apoi, îmboldit de apa ce curgea, se urină cu mare plăcere, în vană. Reveni surâzător:

E obositor și îngrozitor să fii împărat. Doamne, grea povară mi-ai lăsat! Se mieună, deși nu și-ar fi dat pe nimic „povara” dumnezeiască. Se întoarse vesel către Reporter:

- Cum îți merge procesul?

Reporterul nu se aștepta la întrebare și răspunse grăbit:

- Îmbătrânim.

- Auzi, Clucere, îmbătrânim?

Clucerul, speriat, interveni:

- Ei îmbătrânesc, Majestatea Voastră.

- Care „ei”, Reportere?

Reporterul își dădu seama de greșeala ce a săvârșit-o și o aduse astfel din condei:

- „Ei”, adică: judecătorul, ucigașul și grefierul....

Majestatea Sa, mulțumit de răspuns, se apropie de Reporter și, prietenește, luându-l pe după umăr, îi șopti:

- Dar adevărul, adevărul îmbătrânește?

Reporterul se codi o clipă apoi zise:

- De nu se află, desigur, Majestate, îmbătrânește.

- Moare? Se repezi Majestatea Sa.

- Fără urmă... din păcate...suspină Reporterul.

Majestatea Sa păru mulțumită și, aplecându-se foarte prietenește spre Reporter, îl întreabă în șoptă:

- Dar cu adevărul tău cum rămâne atunci?

- Al meu, Majestate, e un adevăr vechi, ce n-are nimic cu lumea noastră. A rămas din procesele de dinainte de facerea

lumii. De aceea aștept sentința Judecătorului că, dacă moare, altul nu mai este în lume.

- Așa e bine, încheie Majestatea Sa. Mai lasă-l încolo de adevăr, că-ți pierzi vremea de pomană.

Majestatea Sa, parcă scăpat de la o mare ananghie, își frecă liniștit și satisfăcut mâinile mari și primitive ca doi primari plinuți roșcovani:

- Nu-i nimic, dragă, nu-i nimic! Am eu grijă și de adevărul dumatile.

Reporterul tăcea, apoi cu scârbă, mi s-a părut, murmură:

- Desigur, Majestatea Voastră!

Apăru atunci Irina și noi doi am reînceput cu oalele. Toți, ca la un semn, s-au tras din calea noastră pe lângă ziduri și tăcură. De la o vreme se strânseseră pe nesimțite într-un colț unde începură a şușoti mai departe. Mi-au ajuns, ca din întâmplare, la urechi cuvintele: „vreme, șoarece, moarte”. N-am înțeles despre ce putea fi vorba. De altfel, în ziua aceea, Irina mă zorea al dracului că „eram întârziată”. Intră atunci, vesel, Isus, care mă îmbrățișă cu multă sinceritate.

- Aici erai, mortule? Te-am căutat prin toate mormintele astea, credeam că ai terminat!

- Mai are! Se amestecă Irina. Ce dracu aveți cu el?

La vederea lui Isus, Majestatea Sa cu toată suita ieși fără să se uite nici în dreapta nici în stânga. Văzându-i, Isus începu să râdă cu hohote:

- Uite-l pe Irod în pisoar!

Irina nu se putu abține să nu râdă, am râs și eu. Isus continuă să facă glume pe seama lui „Irod”, iar noi îi dădeam înainte cu spălatul.

- E o harababură azi de te doare capul, se vede că toți s-au trezit veseli!

- Cu atâția nebuni, replică Irina.

- Mai mulți, mai puțini, tot aia.

- E o plăcere să umbli pe coridoarele proaspăt spălate, de dimineață!

Isus se căută prin buzunare, i-am întins o țigară, a înclinat capul cu mult respect pentru gestul meu și apoi și-a aprins-o.

- Știi, zise despre bătrânul Filozof, „Nebunul” voia să-i faci o vizită. Se vede că i-ai plăcut. Azi dimineață scoase capul pe ușă și când mă văzu zise: „Te rog domnule Isus, să-l inviți dumneata în numele meu, că eu nu pot părăsi floarea”.

Îl imitase cu răutate. Îl invidiază oare Isus pe bătrân? Se auzi atunci un zgomot de parcă țandări s-ar fi făcut o sută de sticle. Lăsarăm totul baltă și toți trei alergarăm pe coridor să vedem ce s-a întâmplat. Toată lumea era strânsă buluc la capătul coridorului, unde Bășică zăcea ghemuit la pământ și plângea, iar alături, făcut țandări, geamul din ușa mare.

- O clipă doar, zicea, și ar fi fost gata!

Îi explică apoi Amiralului cum că i s-au părut de prisos cuietele de la canatul de jos și le-a scos, că mai știi, putea să se lovească careva în ele! În tot timpul cât îi explica Amiralului, ținea la vedere, aproape deasupra capului, firmanul căpătat de la Majestatea Sa. Amiralul, turbat de furie, îi fugări pe toți de acolo; ei o luară razna, cu Bășică în frunte. nu uită însă să smulgă firmanul din mâna lui Bășică. Acesta, umil, se refugiase într-un grupă unde era și Majestatea Sa și începu să se explice:

- Pe cuvânt vă spun, Majestatea Voastră – Clucerul zâmbea cu răutate și satisfacție – puteam să prind geamul când l-am văzut căzând, în două clipe și nici atât, dar n-am vrut, asta e. Să-i văd acum ce fac fără mine.

Savantul, intrigat probabil de hărmălaia de afară, scoase capul pe ușă, se uită cât se uită, mă văzu și-mi făcu semn să mă trag spre el; când am ajuns acolo, scoase iute mâna de la spate și-mi arătă zâmbind o jucărie tare interesantă. M-am uitat cu atenție și plăcere.

Pe un stativ era înfipt un pom de metal. În pom era o maimuță de catifea, iar sub stativ un arc de oțel pe care dacă-l trăgeai, maimuța începea să coboare din copac, ajungea până la ultima creangă pe un canal ingenios filetat, la capătul căruia coada i se agăța și se rupea de trup. Cădea astfel în picioare și tot pe un canal filetat mergea țațoș până la capătul stativului.

Mă uitam cu mare plăcere la mecanism. Când maimuța se opri, Savantul comentă cu amărăciune:

- Păcat că nu am încă un arc aici – și-mi arată un loc unde ar fi trebuit să fie – și-ar recăpăta atunci coada, ar putea urca fericită din nou în copac! Dar fără coadă...

Creatorului jucăriei nu i-a venit în minte, probabil, ideea acestei necesități. Ca să refaci mișcarea trebuia să tragi maimuța înapoi, să-i înșurubezi coada, s-o urci în copac și să tragi de arc. Toate astea însă erau, după părerea Savantului, un compromis, un ceva imaginat și fără noimă.

- Păcat, e atât de sublim drumul acesta.

Așa e, rosti Savantul, și regretarăm că jocul nu are decât un singur sens. După aceea, nu mai știm nimic, nimic. Totul e al morții. „Planeta Scheletelor”, cum ziceai dumneata.

Privi o vreme îndelungată piesa, apoi o aruncă peste cap în urmă:

- Escrocherie! Ce porcărie de joc! Undeva e o greșală, și toate astea din cauza unei stații finale!

Pe coridor, evenimentele se desfășurau între timp cu repeziciune. Amiralul tuna și fulgera, toată lumea şușotea, până când apăru de nu știu unde călărețul Pony, țăpăind de pe un picior pe altul. Se opri în fața Amiralului și a cioburilor și zise:

- Pe vremuri, la azil, în momente grave, brava mea Ninette cânta:

„Bonjour messieurs, bonjour mesdames!

Je suis Ninette!

Je fais pipi, je fais caca,

Dans la cuvette”

Pony cânta cu o voce pițigăiată, atât de pițigăiată că toată lumea începu să râdă. Amiralul, descumpănit de îndrăzneala călărețului, vru să pună mâna pe el, acesta se trase, începu să fugă și Amiralul, zbierând, după el. Ca la un semn, toți câți eram pe coridor începurăm să cântăm înveseliți:

„Bonjour, messieurs...”

Cuvintele se rostogoleau stâlcite, așa cum știa fiecare rosti, dar cu atâta bucurie și sinceritate, încât în clipa aceea am simțit cu toții că suntem un tot.

„Je suis Ninette”

Cântecul devenea cu fiecare reluare parcă și mai mult al nostru. Îl cântam cu plăcere. Numai din când în când plânsul lui Pony ne vestea că Amiralul l-a ajuns. Mai târziu, ori de câte ori primejdiile se abăteau peste sufletele noastre, în care zăceau temerarii mânji ai tinereții, ne aminteam de acest cântec simplu, ce putea fi grosolan, dar atât de al nostru și al vieții.

XXIII. În după-amiaza aceleiași zile, Reporterul mă trase degrabă în camera sa spunându-mi că Judecătorul a luat o hotărâre neașteptată. Reporterul nădăjduia că, de data aceasta, ca niciodată în lume, adevărul va triumfa. Despături câteva coli mari de hârtie și începu să citească:

Judecătorul: (plictisit) M-am săturat, habar n-ai să joci zaruri!

Grefierul: (mieros) Încerc și eu...

Judecătorul: (dă scârbit din mână) M-am săturat! (către Ucigaș). Ia zi, mă, cum a fost?

Reporterul își frecă satisfăcut mâinile și-mi dădu un ghiont.

- Ei, ce zici, ce judecător genial, de altfel și eu m-aș fi plictisit să tot dau atâta cu zarurile...

- Ți ce zice, ce zice?

- Acum, răspunse Reporterul, și începu din nou.

Ucigașul: (cu umilință) Stăteam la „Trei păduchi amari”, să bem o bere...

- Vezi ce prefăcut e? interveni Reporterul, al dracului ucigaș!

- Prefăcut, am zis, al naibii Ucigaș!

Reîncepu să citească.

Ucigașul: (cu umilință) Stăteam la „Trei păduchi amari”, să bem o bere și atunci el a cerut o tocană piperată, că nu era decât ostropel cabalin.

Judecătorul: (către Grefier) Ce-i aia „ostropel cabalin”?

Grefierul: Cal tăiat bucățele și dat cu usturoi.

Judecătorul: (plescând din limbă) Trebuie să fie al dracului, un cal întreg tăiat bucățele și dat cu usturoi?!

Ucigașul: Al dracului a și fost, Excelența Voastră!

Judecătorul: (cu superioritate) Mai departe, mai departe...

Ucigașul: Atunci el...

Judecătorul: Care el?

Ucigașul: Ucisul.

Judecătorul: A...

Ucigașul: a zis că a cerut ostropel și nu tocăniță piperată. Eu i-am explicat că miroase de la o poștă a ostropel și nici vorbă nu putea fi de tocăniță, care este știut că nu miroase nici după două luni de ținut la soare, cât poate îndura un cal, că-i din porc și porcului îi place la soare, pe când calul asudă și îi ros de muște și fânțari. Ca dovadă îi arătai atunci două muște ce înotau, fericite în ostropel. Era clar ca lumina zilei că-i ostropel de cal usturoiat. El nu, că-i tocăniță, eu nu, că-i ostropel; cu toate bunele mele intenții, Excelența Voastră, că, zău, dacă te uitai bine, se vedeau și urmele copitelor de acuş-acuş aşteptam să sară din adâncul sosului coada calului și să alunge cu o plesnitură muștele ce se lăfăiau usturoiate de acum și ele. Ei bine, el nu, că-i tocăniță, că se vede jegul porcului pe

marginea farfuriei, că, de stai bine, îl auzi cum rămă acolo, sub piper și usturoi scârnăvia aia grasă, că lui nu-i este îngăduit pentru ficat să mestece porc, ci numai cal, și ăla slab și uscat, Excelență. Eu nu-s om rău și-s răbdător, cu frica lui Dumnezeu, pe urmă, să-mi fie cu iertare, pot deosebi, un cal de un porc, dacă nu altfel, cel puțin după creștere. Băgai atunci unghia în farfuria lui, să nu mai rămână îndoială, că zău, Excelență, n-am simțit păr țesălat, ci păr creț și aspru, ce numai porc poate fi. Îi spusei și lui ce am simțit și că nu e nici o îndoială de acum, dar el, Ucisul, o ținea una și bună, că de când îl știu se trage din Toma ăla ce n-a crezut până n-a pus degetul, că e porc; nici unghia să și-o bage, că ar fi simțit părul țesălat, și cine a mai văzut păr țesălat la porc? Atunci, mă înfurii și-l bag cu fața în tocană, să simtă calul! S-a zbătut el așa cât s-a zbătut acolo, că tot încăpățânat a fost, apoi, când s-a liniștit, l-am lăsat. Altceva nu i-am făcut, ba zău, Excelență, că mă privea atât de fericit, că de când îl știu tot ostropel de cal și-a dorit.

Judecătorul: Gata?

Ucișul: Gata, Excelența Voastră.

Judecătorul: (către Grefier) Ai scris?

Grefierul: Scris, Excelența Voastră!

Judecătorul: (înviorat) Să vină atunci Ucisul.

-Fi-ar al dracului de cretin, iar începe! Zbieră Reporterul.

Grefierul: Ucisul!

Halebardierul: Ucisul n-a venit.

Grefierul: N-a venit, Excelența Voastră.

Judecătorul: (cu hotărâre) Să așteptăm atunci!

Reporterul bate cu pumnii în masă.

- Iar Ucisul, de unde să-i scot Ucisul?

Către mine:

- Știi de când îl așteptăm? M-am săturat. De un veac, două sau dracu mai știe; când se va pronunța adevărul, când?

Înebbunesc! Atâtea speranțe ne-am pus, iar Uciful ăsta care nu mai vine.

Se opri atunci în dreptul ferestrei și începu să plângă.

- Eram atât de sigur că acum...

M-a cuprins atunci un sentiment de mare amărăciune, un sentiment ce zăcea ascuns și neștiut în sufletul meu, pentru truda Reporterului, pentru truda celor ce se născuseră și muriseră cu miile, cu milioanele, așteptând plini de nădejde, ca odată și odată Judecătorul să rostească adevărul. L-am mângâiat involuntar și m-am retras fără să spun nici un cuvânt.

Ajuns la noi, am dormit mult, după spusele lui Isus, apoi câteva zile tratamentul m-a fixat la pat, de parcă eram din nou viu și din nou eram sortit să mor. Țin minte, că într-o zi, când mă simțeam mai bine, Isus mă întrebă dacă n-aș vrea să-l primesc pe Savant, că tot mereu întreba de mine. Spunea că ar ține foarte mult să mă vadă pentru câteva clipe. Am încuviințat. Savantul era pentru mine o insulă pierdută, pe care în ceasurile mele de sinceritate o râvneam cu toate fibrele sufletului meu. Nici de data asta Savantul nu se dezminți. Veni în vârful picioarelor și, nu știu de ce, îmi făcu impresia că e regele mort al Danemarcei, surprins de o mână dușmană, în clipa cea mai neprielnică a vieții sale. Se opri în dreptul patului meu și-mi dăruî una din jucăriile sale. I-am mulțumit cu bucurie. Părea atât de emoționat și intimidat, încât se înroși ca o fată mare și, lovindu-se de ușă și de pat, ieși.

Jucăria era ca toate jucăriile lui, o treabă tare interesantă. Era un băietan din gumă, cârpă și vopsea. Îmbrăcat zdrențaros, cu o șapcă murdară pe cap și cu mâinile vârate în golul buzunarelor. L-am botezat de îndată Gavroche și nu știam unde trebuie să apăs, dat fiind faptul că Savantul nu avea decât jucării mecanice. Am descoperit arcul, așa ca din nebăgare de seamă l-am tras și miraculosul băietan a clipit din ochi și a deschis brusc gura și mi-a arătat limba. N-a încetat multă vreme să repete această mișcare.

Am tras din nou arcul și am simțit atunci că o forță nouă mi se alăturase, am întors băiețanul cu fața spre gratii, iar el a continuat multă vreme să scoată către ele limba. Am simțit o mare mulțumire și parcă sufletul mi se mai eliberă de sub presiunea sub care trăia, am privit gratiile, la rândul meu, disprețuitor, și l-am așezat cu grijă pe Gavroche lângă umărul meu.

Am închis pleoapele și am coborât într-un somn adânc, de coșmar.

Am ajuns astfel la poarta unei cetăți, întinsă chiar la poalele muntelui, ce, privită de sus, dădea senzația unui cerc perfect, în fond îți amintea de o planetă rotundă. Toate porțile erau închise și, aparent, nimeni, mai bine zis nici o ființă vie, nu exista în afara zidurilor. Într-unul din colțurile din partea stângă a cetății am găsit un bătrân stând ghemuit într-o murdărie neverosimilă, aproape acoperit de pânze de păianjen; din multe părți ale corpului îi răzbise prin piele o vegetație de nuanță violetă. Am stat convinși că bătrânul e mort, dar omul s-a ridicat, s-a întors și a bătut de trei ori cu fruntea în zidurile de o vechime incalculabilă. Nimeni n-a răspuns gestului său, numai din când în când treceau, ca niște bolizi în jurul nostru, bucăți uriașe arzând, împrăștiind o lumină fantastică, păreau stele sau în orice caz proveneau din lumea cosmică. Bătrânul s-a întors și s-a așezat din nou în același loc și-n aceeași poziție.

- Care e numele acestei cetăți, l-am întrebat, eu însumi surprins de îndrăzneala mea.

Bătrânul a ridicat ochii ce atunci am observat că nu erau decât o masă informă de alge marine.

- E cetatea nedreptății.

- Și cum se poate pătrunde înăuntru? N-ai vrea să ne conduci? Am continuat cu aceeași îndrăzneală.

- Veniți, a răspuns și s-a ridicat cu mare greutate. Am mers astfel pe lângă ziduri până în dreapta porții ce avea o ciudată formă ovală, și era complet de gheață. Totul era pustiu.

Bătrânul a împins ușor poarta ce s-a deschis c-un scârțâit sinistru, am avut clar senzația că aud trosnind gheața. Am trecut pragul cu frică. Dincolo nu era nimeni.

Bătrânul a împins la loc poarta ce s-a închis cu zgomot. Toată așezarea părea construită, paradoxal, pe verticală, așa încât drumul cobora din punctul unde ne aflam în adâncul pământului. Aveam continua senzație că îmbătrânim, că murim, că ne-am și îngropat, dar, în clipa următoare, ne nășteam din nou și o bună bucată de vreme făceam eforturi uriașe să-nvățăm din nou să mergem, să ne înțelegem. Părea că porniserăm din punctul zero al timpului. Atâta vreme cât fuseserăm în afara cetății am trăit fără ca-n trupurile noastre să se fi întâmplat ceva. Până a nu fi trecut acest prag al acestei cetăți rotunde, viața părea eternă.

Bătrânul s-a oprit. A privit îngândurat înainte.

- Aici începe prima parte a cetății, ea durează cam cinci mii de ani și chiar mai mult. E o lume îngrozitoare, bântuie crima, bolile, sărăcia, neputința și exploatarea. E o murdărie menită prafului și ierbii. Porni mai departe. L-am urmat.

Am ajuns astfel la capătul acestui timp.

Am văzut o stea neagră, știu precis c-am văzut o stea neagră. Apoi ne-am oprit. În față se-ntindea, cât vedeai cu ochii, o uriașă masă de clădiri din beton. Totul era pustiu.

- Ce e aici?

- Închisori, răspunse.

- Se poate intra?

- Dacă vreți.

Intrarăm într-una din clădiri. Urcarăm 48 de trepte, din cea de a 48-a începeau spre stânga și dreapta coridoare. Nicăieri, nimeni.

O plasă deasă despărțea încăperea de noi. Înăuntru, tot nimeni.

- Aici nu e nimeni?

- Aici nu sunt ființe sortite morții, aici e lumea eternă a omului.

Am străbătut astfel întregul coridor, apoi am ieșit din nou în piață. Continuarăm să mergem până la cea de-a doua poartă de ieșire a cetății. Acolo, bătrânul s-a oprit.

- Nu mă mai pot întoarce. Eu nu mai suport să mă întorc, nu mai pot, spuse.

În momentul acela simțeam că bătrânul era Dumnezeu. Nu eram sigur, dar nu putea fi altfel, mai ales că, de multe ori, în drumul nostru, îmi vorbea despre toate de parcă lumea ar fi creat-o el. Mi-am întărit această convingere când s-a urcat pe un scaun înalt la care duceau câteva trepte. Scaunul era legat cu o mulțime de fire de-o sursă de curent. Bătrânul pășea trist și neputincios.

- Legați-mi mâinile, tâmplele și gleznelor cu aceste fire, apoi trageți de maneta din stânga. Nu vă fie teamă. Hai, omule, lumea ce ți-am făcut-o îți rămâne: hai, omule!

Am ridicat maneta. Bătrânul s-a înnegrit. Când i-am dezlegat trupul, s-a prăbușit mort la picioarele noastre. Ne-am întors la poarta cetății. Îmi spuneam că nu mai e nimic de făcut din moment ce Dumnezeu murise. Mi-am amintit de Isus și numai atunci mi-am dat seama că viața lui se scurgea în van. Numai Gavroche mă luă de mână, zâmbi și cântă fericită, simțeam că știe ceva ce mie-mi scăpase și pornirăm invincibili și de nevătămat.

XXIV. Tratamentul continua. Zile în șir stăteam în pat, uneori ninge, alteori ploua și întotdeauna vântul era o binefacere. Îl simțeam de departe venind obosit, apropiindu-se tiptil de gratiile noastre și apoi zvârlindu-se cu atâta plăcere în perdelele înalte și ieftine. Iubeam vântul ca pe o ființă nevăzută ce-ți pătrunde în suflet și-ți mai împrăștie de pe focul mornit cenușa arderilor tale ascunse. Atunci, flacăra devine în tine mai

pură, mai înaltă și rareori te mai încercă teama c-ar putea fi înăbușită.

Așa e când vine vântul... Gavroche îmi deveni nelipsit în zilele acelea și pe urmă, iar, peste ani, deși bătrânul Gavroche murise, sufletul meu se deprinsese până în profunzime cu înțelepciunea lui și nu-l mai trădă niciodată.

Dar deocamdată Gavroche era tânăr și nu mai conteneam să mă bucur de prezența lui. El îmi strecură în suflet o stare cu totul nouă, așa zice, o vagă speranță.

Aflasem, între timp, din spusele lui Isus, că Filosoful – „omul cu floarea”, cum îmi plăcea să-i zic, era îngrijorat de starea mea și aștepta cu nerăbdare să mă întrezăresc, pentru a-i face o vizită.

Isus mi se părea mereu trist și nu bănuiam ce-ar putea fi în sufletul său, nici nu încercam să aflu, cunoscându-l suficient ca să-mi dau seama că, până ce el nu va vorbi, încercările mele vor fi zadarnice.

În schimb, Iosif era din ce în ce mai vesel. Uneori, când ușa ce ne despărțea, rămânea întredeschisă, se furișa până în pragul ei, niciodată mai departe, și mă întreba de plecarea noastră, ce părea în fiecare zi iminentă, dacă ar fi fost să mă iau după pregătirile sale.

Iosif era Iosif, iar acum, de când petele acelea hidoase de pe cap îi dispăruseră și începuse să-i crească părul, fața și toată înfățișarea lui câștigau o bătrânețe înțeleaptă și plină de demnitate.

Auzii că Platt făcuse obișnuita sa criză, nu prea știam despre ce criză era vorba, și acum stătea imobilizat în pat, ca și mine, bombănind de dimineața până seara că „timpul e bani, și omul e om până are timp”..

Cu fiecare dimineață mă simțeam mai bine și, după spusele Nataliei, marea nu mă va mai supăra niciodată, puteam fi sigur că mă voi bucura fără îngrădire de toată libertatea ce mi-o câștigasem; rareori mă gândeam la viitor. De altfel, acesta

era o preocupare a vieții mele trecute, ziceam; acum, timpul devenise timp etern, fără dureroasele segmentări la care-l supune memoria noastră; trecut – prezent – viitor...

Moartea avea totuși avantajele ei. Diminețile, venea Irina să mă vadă. Numai acum observai că Irina era o femeie tare obosită și bătrână. Se așeza, de obicei, pe marginea patului meu, își odihnea mâinile în poală, și stătea așa, întrebându-mă, din când în când câte ceva. Remarcai că, ruptă de preocupările pe care i le știam, Irina părea o femeie tare neajutorată, ce se încurca degrabă, roșind ori de câte ori cuvintele păreau ale sufletului sau ale învățaturii.

Aflai astfel că avea trei copii, că stătea undeva la marginea orașului, că bărbatul ei era hornar, și că nu există nici o legătură între hornari și noroc.

Uneori, Irina îmi silabisea ceva despre tinerețea eu. Întrezăream atunci un petic de pământ pe care oamenii veneau tineri și se reîntorceau bătrâni sau morți. Petecul rămânea același, uscat, împrumuit cu scaiete și bolovani, și visam atunci că, undeva, fără suflare de atâta răscolire, stă întinsă, cu mâinile împreunate peste un amărât de bob de grâu, tinerețea Irinei și a alor ei, și urmași mulți și săraci vin mereu și-i răscolesc cu tăișul de lemn tinerețea și seamănă în ea ziua lor de mâine.

În clipele acelea nu mă mai supăra deloc mirosul ce stăruia pe mâinile Irinei, ba dimpotrivă, găseam acolo puterea vieții și speranțele mele de odinioară.

Alteori, Irina nu venea să mă vadă. Îmi trimitea atunci, prin Isus, o bucațică de slănină sau un măr; în zilele acelea știam că e mai tristă decât mine, și-l întorceam pe Gavroche, după ce-i trăgeam arcul, cu fața spre gratii, în numele ei.

Februarie al aceluia an se sfârși. Zăpada se topi cu totul. Vântul, încălzit undeva, din mila vreunui suflet, venea mai cald și mai blând. Rareori ploua, dar atunci lung și monoton, iar, în clipele acelea, în ochii lui Isus, cerul părea o boltire de cenușă,

de mă speriam la gândul că acum-acum se prăbușește și Isus va rămâne orb.

Începui să mă ridic din pat și chiar să umblu câteva ore prin camera noastră strâmtă și igrasioasă. Mă opream în dreptul ferestrei și stăteam ceasuri în șir contemplând cerul, ce devenea tot mai albastru.

Știam că Dumnezeu e mort. Știam și mi-era teamă să-i spun lui Isus că jertfa lui e inutilă. Îmi venea să-i strig că lumea nu mai poate fi răscumpărată, decât aici, în adâncul ei, că „eliberatorul”, cum îi plăcea să-și spună, nu mai are rost să urce Golgota spre a deveni o credință. Simțeam că va veni ziua când i-o voi spune lui Isus. Știam că va veni ziua când i-o voi spune lui Isus. Știam că va trebui să-i spun și el nu mă va crede niciodată.

Tratamentele noi readuceau ciudat în sufletul meu amintirea unor oameni ce-au fost. Mă gândeam atunci la toate sensurile care i-au purtat pe pământurile acestea, care e sensul luptei între oameni și a lumilor ce le-au ridicat. Mă tot gândeam la geniul binelui și la geniul răului, și-i dădeam dreptate lui Isus, în constatarea sa, că din sufletul lumii încă lipsește înțelepciunea și sinceritatea.

Isus era din zi în zi mai închis, mai taciturn, iar, atunci când îi comunicam simțămintele mele, surâdea sceptic, dându-mi asigurări că, atâta timp cât el nu va răscumpăra lumea, învierea nu este posibilă, că sosise vremea și că în curând va coborî un înger puternic, iar deasupra capului lui fi-va un curcubeu, iar fața lui va fi ca soarele, iar picioarele lui ca niște stâlpi de foc. Atunci, spunea Isus, se va auzi o cântare nouă, care i se va adresa. „Vrednic ești tu să iei cartea și să-i rupi pecetea, căci ai fost înjunghiat și ai răscumpărat pentru Dumnezeu, cu sângele tău, oameni de orice norod și de orice seminție, de orice limbă, de orice norod și de orice neam”. El va rupe întâia pecete și se va arăta un cal alb, iar cel ce va sta

călare pe el va avea un arc, i se va da o cunună și va porni biruitor și ca să biruiască!

„Lumea va fi atunci a celor mulți, a dreptății. Nici un neam nu va hotărî asupra altuia, nici o viață de om nu va hotărî asupra alteia. Libertatea va fi peste tot în lume, cuvântul va fi al omului și nici un om nu-l va închide pe semenul său, iar puterea va fi a tuturor. Toți vor fi pentru toți, pacea va fi altarul lumii. Frica, neștiința. Lacrimile, prigoana, vor pieri din ogrăzile oamenilor, viața va fi o sărbătoare, căci nu e bogăție mai mare pe pământ”. Eu voi sta atunci de-a dreapta tatălui, continuă Isus, și ne vom bucura că puterea și înțelepciunea au devenit după atâtea veacuri ale oamenilor.

Îmi dădeam seama că bucuria îi trezise pe față o lumină necunoscută mie, care acum îi răscolea sufletul și îmi spunea că pentru Isus îndreptarea lumii, a omului însemna mai mult decât viața sa. Simții atunci o mare amărăciune că Isus va muri în credința aceasta fără frică, fără părere de rău, convins că prin moartea sa totul se va îndrepta. Cum să-i fi spus că Dumnezeu, de la care aștepta vindecarea lumii, era mort?

XXV. Într-o dimineață Irina îmi spuse că mă pot scula. Spre surprinderea mea, ea îmi aduse și o pijama nouă, proaspăt spălată, pe care o îmbrăcai de-ndată. Observai, tot atunci, că îmi schimbase și halatul, ce părea moale și catifelat, față de cel grosolan pe care-l purtasem

Acum, privindu-mă, se emoționează, se fâstâci de-i dădură lacrimile: tare ușor plângea, și la bucurie și la tristețe.

- Dar sunt bine, Irină!

- Bine, bine, lasă... îmi răspunse, și o porni spre ușă.

Rămăsei descumpănit, în mijlocul camerei, când își întoarse capul după mine, și zise așa, prefăcută:

- Ei, ce faci, nu mai vrei să vii?

Doamne, ce fericit am fost! Am zbughit-o după Irina, oprindu-mă o clipă să-l văd iar pe Platt, legat de pat. Mi-am

spus că trebuie neapărat să aflu ce era cu el. de cum mă zări, Iosif se bucură grozav și, vânturând veșnica lui bucată de ziar, strigă:

- Nănașule, hai să cetim!

Nu m-aș fi dezlipit pentru nimic în lume în dimineața aceea de Irina, dar nici pe Iosif n-am vrut să-l mâhnesc, așa că am zis:

- Vin acum, Iosife...

- Să vii, că eu te aștept.

Și-ncepu să „cetească”...

XXVI. I-am ajutat Irinei cu mare plăcere, până ce am terminat toată treaba câtă era în ziua aceea. M-am dus apoi în sala de instrumente, unde Rebeca făcea injecțiile.

Transporturile continuau. Mă uitam la grupul acela de oameni, tunși, cu fețele bărboase, uscate și galbene, cu ochii stinși în cămășile lor albe și lungi, și cu picioarele goale. Cine erau? Cine fuseseră? Când se va sfârși chinul lor? Puteam desigur afla, din hârtiile ce-i vor însoți, ce nume au avut, ce ocupație, poate chiar și ce iubire. Puteam afla chiar și ce boli aveau, dar cine erau ei nu puteam să aflu niciodată.

Își purtau abia șoptit trupurile îngrozitor de slabe până în fața Rebecăi care, schimbând doar acele, le introducea în corp același conținut necunoscut din seringă. Se întorceau apoi și se înșirau unul în spatele altuia, coborâți parcă într-o profundă contemplație.

Acolo, pe coridor, se sprijineau de zid și tăceau, în timp ce-i verifica Amiralul.

Nu mare îmi fu surpriza când îl văzui pe Isus trecând prin dreptul fiecăruia și binecuvântându-i, iar pe ei privindu-l dintr-o dată arzător și cu atâta mulțumire. Sufletul meu se tulbură profund în ziua aceea și, chiar și după plecarea lor, imaginea chipurilor acelora îmi chinuia trupul și sufletul. Mă miram mâhnit că ele nu dispăreau odată cu moartea și-mi,

spuneam, în clipele acelea, că moartea, de era astfel, devenea inutilă. Mă tot frământam, când un nou eveniment cutremură profund traiul nostru, aducând după sine un viitor imprevizibil. În jurul prânzului, apărui din capătul coridorului Amiralul cu Albastru ducând o scară. Cum o scară era un lucru nou, pe dată ne luarăm cu toții după ei. Îi văzui pe Majestatea Sa, Clucerul, Reporterul și Bășică, iar mai târziu apărui Isus, parcă și mai trist și mai chinat. Amiralul intră cu scara în sala de instrumente, în fond un coridor lateral luminos între două saloane comune, urmat de toată șleahța tăcută și curioasă să vadă la ce putea servi în casa noastră o scară. Confirmarea acestei curiozități mi-o făcu Clucerul, care, odată ajuns în dreptul meu, îmi șopti:

- Ce-o fi vrând cu ea, doar la noi nu rodesc fructe?

Mare a fost mirarea tuturor când cei doi s-au oprit în sala de instrumente. Nimeni însă nu spuse nimic. Amiralul propti scara de peretele unde se afla portretul regelui și începu să urce. Ajuns în dreptul tabloului, îl luă jos din cui și îl întinse lui Albastru. Acesta îl puse lângă perete, cu fața întoarsă. Amiralul șterse urma prafului cu palma de pe perete, apoi, cu grijă să nu cadă, își șterse ambele palme de șort.

O mare uimire domnea pe fețele privitorilor, dar treptat fu înlocuită cu o mare nedumerire. Nici nu începuse să coboare Amiralul, când Clucerul îl întrebă:

- De ce l-ai dat jos?

Amiralul întoarse capul rotofei și, dezvelindu-și dinții mici, zise fără nici o satisfacție:

- Gata! Nu mai e.

Atunci, Majestatea Sa, vădit emoționată, îl chestionă:

- Cum, nu mai e?

- Așa, l-au dat jos, că nu era în drept!

Domniră câteva secunde de liniște mormântală, după care Majestatea Sa, parcă apucat, începu să sară într-un picior și să strige ca din gură de șarpe:

- Am știut eu! Ticălosul mi-a uzurpat tronul, mi l-a furat! Oh, doamne (îți înălță mâinile spre tavanul scorojit), de când aștept clipa asta! Sunt rege! Rege! Era dreptul meu! Sunt rege, rege, rege, rege!

Clucerul înșfăcase între timp un scaun și, stând în genunchi cu mare evlavie, îl întindea Majestății Sale. Acesta însă, într-o pornire de nestăpânit, se repezi la ușa salonului din față și, plesnind de vitalitate și forță, cu toți mușchii încordați, trânti ușa în lături și, spre stupoarea bolnavilor și a medicului ce le făcea tratamentul, zbieră plin de o mare satisfacție:

- Sunt rege! Unicul vostru rege! Îngenuncheați! Nimeni nu se clinti, până ce nu se auzi vocea blândă a medicului:

- N-auziți! Îngenuncheați! A venit Majestatea Sa, Regele!

Toți câți se aflau în salon și pe coridor îngenuncheară ca la comandă, de se auziră bubuind frunțile de ciment. Domni o liniște desăvârșită. Între timp, Majestatea Sa se urcă pe scaunul întins de Clucer, scoase pieptul plin de importanță, potrivii capul, în profil, așa cum îl văzuse pe uzurpator în tablou, și încremeni astfel, copleșit de propria sa măreție, în așteptarea veacurilor ce îi vor trece supuse pe sub picioare.

Fără ca nimeni să observe, medicul reuși să se strecoare în preajma lui, unde, după ce se înclină cu mare supunere, îi șopti:

- Majestatea Voastră ar trebui să coboare și să se reîntoarcă în salon. Majestatea Voastră este obosită!

- Majestatea Noastră nu e obosită, dar dacă poporul o cere..., mă rog, Majestatea este obosită! Și coborî cu vioiciune de pe scaun.

Apoi Majestatea Sa îl strigă pe Clucer și, însoțit de Albastru, o porni pe coridor. Medicul făcu atunci un semn și toți se ridicară. Lumea era pătrunsă parcă de nemaipomenita clipă. Nu dură mult, căci de pe coridor se auzi o discuție

aprinșă, apoi Clucerul reveni adus de Albastru, ce-l împinse cu putere în salon:

- Acolo să stai, auzi, mă! Să nu te prind că ieși de acolo!

- Dar Majestatea Sa, bâigui Clucerul.

- Las-o pe Majestatea Sa, n-auzi că e obosită? Zise Albastru și închise ușa salonului.

Toată scena se petrecuse pe nepusă masă. Amiralul rămăsese pe scară, fără putință să rostească cel puțin un cuvânt. Apoi porni degrabă, coborând și strigând:

- Hai, ce stați aici? Toată lumea la paturi!

Toți, mai cu voie, mai fără voie, se împrăștiară. Reporterul întoarse plictisit spatele, mormăind, între două căscături pline de sănătate:

- Bine că l-au dat jos pe ăsta, că ne credea lumea gângavi și proști!

Era satisfăcut, o vedeam, și totuși pe fața lui era atâta oboseală, încât nu m-am putut opri să nu-i fac o plăcere:

- Tot mai joacă?

- Tot, fir-ar al dracului de vicios! Acum joacă cu Ucigașul, că ieri Grefierul a murit. Simt că înnebunesc!

Deci Grefierul a murit; mă îngrozii că ar putea muri și ceilalți. Ce s-ar face atunci bietul Reporter? Nu i-am spus însă nimic, de teamă să nu-l îngrijorez. Veni atunci, de nu știu unde, bătrânul călăreț care, neavând habar de cele întâmplate, zbiera, sărind de pe un picior pe altul, cântecul devenit al nostru:

„...Je suis Ninette...”

Lui Albastru atât îi trebui, se luă după el și, înjurând de mama focului, îl închise în salon. Îl auzeam pe bătrânul călăreț strigând înfricoșat:

- Ce, ați înnebunit?! Ce, nu mai e voie să fie omul vesel?

Doctorul îl luă atunci pe Amiral la rost. Îl auzii, pe acesta din urmă, spunând:

- Trebuia să-l dau de mult jos! N-am uitat, vă asigur, domnule doctor. Credeți-mă, n-am avut timp! Înțeleg că am greșit...

- Să vii la direcție îndată ce termini, zise repezit doctorul și îi întoarse spatele.

Stăteam nedumerit. Cine era în tablou de iscase așa tărăboi? Și de ce-l dăduseră jos? În definitiv, treaba lor! În fond, scena, și mai ales Majestatea Sa, fuseseră admirabile. Veni Isus și mă chemă că se răcește mâncarea. Străbăturăm coridorul, plin acum de vocea răsunătoare a Majestății Sale:

- Sunt rege! Doamne, în sfârșit!

Bătrânul jocheu se auzi plângând un timp, dar pe urmă își reîncepu cântecul său plin de avânt, ce acoperi totul:

„...Je suis Ninette...”

XXVII. După ce am mâncat o zeamă plină de tot felul de zarzavaturi și-o bucată de mămăligă, tare, uscată, i-am urat „somn ușor” lui Isus, ce se culcase, și am pornit să-i fac mult așteptata vizită omului cu floarea.

Trecând de-a lungul coridorului mă gândeam că, în fond, azi nu mă preocupase nimic și că întreaga mea ființă așteptase plină de curiozitate venirea după-amiezii. Pe coridor era o liniște perfectă. Camera omului cu floarea era exact la capătul coridorului, opusă celei în care stăteam. Deschideam cu dezinvoltură ușile intermediare. În dreptul bucătăriei m-am oprit, auzind ecoul unei discuții. Fără să șovăi împinsei ușa și-l văzui pe băiatul din seara cu baia stând rușinat în fața Amiralului. Era îmbrăcat de plecare. De cum mă zări, Amiralul deveni tare mios. Uf! Lipicios mai putea fi! – și mi se adresă:

- Ce-i, te duci în vizită?

- Da, i-am răspuns.

- Bine, foarte bine.

Întoarse capul către băiat și continuă pentru mine:

- Pe ăsta îl trimit în cealaltă lume, că nu-i de-al nostru.

M-am uitat la băiat și i-am întrezărit pentru o clipă fața schimonosită de convulsii, mi-a fost milă de el. M-am gândit să-i spun atunci Amiralului că poate mai bine ar fi să-l țină aici, că e viu, pe când în cealaltă lume ar putea muri dintr-o „întâmplare nefericită”. Dar, la urma urmei, băiatul acesta nu valora nici două parale, așa că ce rost ar fi avut să intervin pentru el?

- Trimite-l, am zis.

- Îl trimit, îl trimit! râse Amiralul.

I-am lăsat acolo scârbit și m-am îndreptat în mare grabă spre camera omului cu floarea. M-am oprit în dreptul ușii și am bătut în ea cu multă grijă, știind de la Isus că trebuia să bați foarte încet, pentru că floarea e foarte sensibilă. Mi-a răspuns o voce blândă și caldă:

- Intră!

Sunt sigur că niciodată n-am simțit o senzație mai ciudată, mai stranie, mai copleșitoare ca-n clipa când l-am zărit pe bătrân stând atât de olimpien în dreptul ferestrei. Avea capul mult coborât în piept, pierdut undeva între frunzele plantei sale, căreia, parcă, cu fiecare expirație, îi insufla esența lui de viață și înțelepciune.

Priviți de departe, mai exact din dreptul ușii unde mă oprisem, floarea părea că-și avea rădăcinile în genunchii uscați, ascuțiți, ai omului ce-o ținea în drumul ei spre soare. Nu era în omul acela nimic omenesc, toată înfățișarea sa părea o imagine de nedorit, cea mai umilă, a speciei din care provenea, alături de verdele ațățător al plantei. Ar fi mers alături de această descărcare de verde, de suiș, de împlinire viitoare, o ființă simbol a vigorii însăși, a tăriei, o ipostază a tinereții, a promisiunilor.

Mai târziu, după plecarea bătrânului aveam să mă întreb de multe ori care a fost adevărata credință ce îi legase – omul și floarea – dar, ca toate enigmele acestei lumi, prin care am trecut, fie viață, fie moarte, adevăratele credințe rămân doar

intuirii sau presupunerii, restul e un joc al minții, dorința de a umple golurile într-o conștiință ce nu-și înțelege singurătatea.

Bătrânul nu-și schimbă poziția la intrarea mea, doar cu mâna îmi făcu semn să mă apropii și să mă așez pe unicul scaun ce avea să-mi devină familiar mai târziu. privit, bătrânul filozof putea fi un cerșetor sau un nebun, ca orice creator adevărat, dar, pentru mine, în clipa aceea, nu avea preț decât misterul ce învăluia viața asta omenească, ce se împlinea – îmi crease convingerea – într-o simbioză ciudată a sufletului cu floarea.

Iată discuția noastră din ziua aceea:

- În fine, ai venit? Mă bucur...

- Ora e cam nepotrivită, mă iertați...

- Nimic nu e nepotrivit. Măhnirile și bucuriile noastre ne potrivesc lucrurile și timpul...

Mă privi atunci lung întâia oară, ridicându-și capul dintre frunze. Când rostea cuvintele, frunzele vibrau de respirația lui caldă, încât mie mi se părea, că neștiut, sângele lui umbla liber prin nervurile fine.

- Ei, și te-ai făcut bine?

- Aproape, mă fâstâcii.

Ochii lui erau albaștri și, parcă, nu erau albaștri. Mă gândeam că trebuie să fie de vină frunzele ce, apropiate de fața sa, din împerecherea lor ciudată cu lumina, proiectau parcă cu dărnicie cerul, în orbitele galbene, ridate. Mă codii o vreme, apoi îndrăznii să-l întreb din nou:

- De ce țineți glastra mereu pe genunchi?

- Altfel ar muri floarea.

- De ce?

- Vezi, e o floare neobișnuită...

Tăcui, apoi întrebai din nou:

- O țineți de mult așa?

- De zece ani și mai bine, dacă socotesc vremea cât i-am așteptat sămânța...

Eram îngrozitor prin curiozitatea mea.

- E o floare bătrână, atunci...

- Nu, nicidecum! E o floare tânără!

- Zece ani, sunt mulți!

L-am văzut pentru o clipă că se supără, dar se însenină de îndată și îmi răspunde, chiar foarte calm:

- Timpul e o scornire. Sunt sigur de asta! O scornire, atât. Vezi, omul nu e etern și, oricât ar evolua, nu poate fi, iar ca să-și imprima calitatea de eternitate a început să numere distanța de la prima sa amintire. De-acum zice „lumea mea e eternă, eu i-am dat eternitate” și aici își introduce mica sa escrocherie – omul cu floarea zâmbi șiret – deci și eu devin etern prin eternitatea ce-am creat-o!

- Se prea poate că e o escrocherie la mijloc, și mie mi-a mirosit a escrocherie, dar dacă îmi permiteți: Nașterea? Moartea? Între ele e timp? Pe urmă, îmi spunea cineva – omisesem intenționat numele lui Isus – noi evoluăm între A și B. A nu înseamnă nașterea, B nu înseamnă moartea, ci ambele se petrec pe parcurs... Mult mai devreme e conștiința...

- Prostiile lui Isus, mă întrepruse brusc.

Deci le știa, mi-am zis.

- Ascultă-mă pe mine: ne naștem și murim, punct. Iar distanța între aceste două fapte unice nu e timp, ți se pare! Sunt alte existențe mai scurte, într-un cuvânt sunt flori cu rod simplu, ca merii sau prunii, flori cu rod de flori ca trandafirii, flori cu rod pândit ca grâul, atât: flori. Nimic altceva, absolut nimic, totul e în sămânță! Și bun, și rău, și înviere, totul, absolut totul. Crește și lasă o altă sămânță, în gestul acesta poți spune că vezi o înviere, da.

- Dar această floare?

- E o excepție. E o mângâiere, o ultimă îngăduință acordată lumii îmbolnăvite de prostia numărătorii și a creării eternului. Eternul suntem noi înșine, cu rodul nostru, altfel el nu există. Spune-mi un semn prin care eternul s-a mărturisit pe

sine în afară de noi? Nu există nici unul, nici un asemenea semn. Sau poate-l crezi etern și infinit pentru că nu i-ai văzut nașterea și nu-i vezi moartea? Dar e o prostie ca balivernele lui Isus cu învierea, ca aberația unor poeți epici-proroci – ce, la vremea lor, nu puteau concepe că într-o viață de om există un prag al cunoașterii, că suntem în viața diverselor infinituri ca florile în viața noastră. ascultă-mă, sămânța e totul. Vei spune, cine a azvârlit-o? crezând că mă prinzi. Nu reușești, pentru că n-a azvârlit-o nimeni. La început a fost întâmplarea.

- Și cum a devenit sămânță?

Omul cu floarea privi o clipă îngândurat, își coborî fața din nou între frunzele miraculoase:

- Vezi, nu e ușor de înțeles. Atunci, demult, întâmplarea lăsase liberă calea altor întâmplări ce existau în ea însăși. De la o vreme, ele deveniseră o sumă căreia noi îi spuneam sămânță. Întâmplarea a continuat să existe independent, dar alături de ea și suma. Suma, la rândul ei, a creat o altă sumă, ce iarăși a continuat să existe independent ș.a.m.d. Suma nouă a devenit omul, care la rândul său a creat om, dar lui, spre deosebire de toate celelalte, i se părea de neînțeles să fie urmat de o altă sumă, ce nu se va mai numi om, și atunci a legat toate sumele între ele și s-a închinat întâmplării... Întâmplarea a devenit zeu și prietenul nostru Isus s-a ales c-o suferință inutilă. Mă-nțelegi?

- Da, am răspuns.

- Așa e, crede-mă, și e stupid să te închini întâmplării inițiale, care e cea mai primitivă, când tu ești suma sumelor ei, așa e, o știi și o cred. Ce spui? se aprinse din nou Filozoful – dar infinitul, moartea, cerul, soarele, ele sunt eterne? Îți răspund: sunt sumele altor întâmplări ce n-au intrat în alcătuirea noastră, decât tangențial, iar durata lor e alta, dar nici într-un caz eternă, pentru că nici o întâmplare nu e eternă...

Numai noi ne chinuim sau mai bine zis unii dintre noi – bietele noastre suflete! – să legăm sumele, ce-și duc viața lor,

de suma noastră. sigur că ne înfricoșăm de micimea și slăbiciunea noastră, făcând o comparație cu totul aparentă a sumelor. Crezi că s-au comparat vreodată întâmplările, ale căror sume există, între ele? Nicidecum, pentru că atunci n-ar mai fi avut nici un sens să devină sume, încheie omul cu floarea.

Mă preocupa un gând rămas în mine nedeslușit. L-am rostit:

- Spuneți că nu există timp, dar atunci suma și întâmplarea sunt eterne, n-au durată, iar dumneavoastră negați eternul!

Zâmbi ca pentru sine:

- Bine ai făcut că m-ai întrebat, întotdeauna să mă întreb, cu îndrăzneală, căci rareori răspunsurile ce le căutăm – de care uneori depinde viața noastră – își află locul în noi. Poate sunt și alții și nu folosesc la nimic, cum în noi sunt atâtea răspunsuri pe care nu ni le cere nimeni...

Bătrânul mângâie frunzele, apoi vorbi iar:

- Zici: „există timp, dacă toate au o durată”. Dar cine, în afară de noi, are conștiința începutului și a sfârșitului? Întâmplarea? Suma devenită soare? Numai noi. Deci fără conștiința noastră timpul nu poate deveni etern, pentru că nicăieri nu există altă conștiință ca a noastră! Această lume, continuă bătrânul, și-a pierdut izvorul, întâmplarea; ea există undeva, dar izvorul și-a pierdut și marea, și-acum acest fluviu, ce s-a făcut, e în spațiu, nedumerit. Să se autodistrugă sau încotro s-o apuce?

Într-o zi de nebunie ar putea pieri totul, într-una, poate, cu și mai mare răsunet, fluviul s-ar dumiri și ar porni-o cu încredere, fiind convins ca marea se va găsi și victoria va fi a lui. Nu ești om dacă nu trăiești cu credința victoriei! Această floare ar muri de-aș pune-o pe tărâmul acesta otrăvit de radiații, ea e o rămășiță a sumei dintâi, ea e pură, ferită de psihoze și nedumeriri, iar rodul ei înseamnă o sămânță în care tarele din

două mii de ani – ură, războaie, asuprire – lipsesc cu desăvârșire. Ea va recrea o lume nouă pentru că va fi lipsită de memoria experienței. Prea des a fost confundată experiența cu instinctul de apărare.

Bătrânul vorbea între frunze. Eram uluit de cuvintele lui, de sensurile lor, de atâtea frământări ce își găseau în el răspunsurile, de atâtea nădejdi și credințe. Multe lucruri din spusele omului cu floarea mi se păreau fantezii sau pur și simplu nu le înțelegeam. Dar pentru întâia oară aveam convingerea că într-o zi totul îmi va fi clar. În clipa aceea, privindu-l, am înțeles în cu totul alt sens decât până atunci cuvintele lui Isus: „Filosoful e unicul nebun din lumea noastră”. Cred că nimănui nu i-aș fi vorbit cu sinceritate despre mare; m-am surprins vorbindu-i fără să șovăi.

- Marea nu e libertate, zise el. Nu închide într-o lume ceva ce nu îi e propriu, pentru că valoarea ce ai introdus-o îți va părea lipsită de orice noimă, spunea cineva. Mă iartă, dar acum nu-mi amintesc... Pe urmă, singurătatea, de asemenea, nu înseamnă libertate, căci dacă ar fi așa, de ce ne-am teme de moarte? Ce spui, e o himeră nu pentru „primejdie” și „zarzavaturi”, cum îți spunea doctorița, ci altfel, pentru că, în libertatea ta, tu, cel ce o cucerești, duci cu tine lumea ta și concepțiile tale, care, când sunt stricate, în loc să vindece, îmbolnăvesc mai departe. Deci, trebuie să începi în primul rând cu conștiința ta, și numai când conștiința ta e a majorității...

- Dar libertatea, care e atunci libertatea?

- Nu există decât o singură libertate, de a veghea această plantă a cărei sămânță o vezi, dar veghea să nu fie spre chinul sufletului tău, ci spre împlinirea lui; altfel la ce să trăiești?

Stăteam de mult așa, poate de câteva ore. Apusul soarelui ne aurea fețele și eram atâta de mulțumiți că între noi era planta aceea verde ale cărei flori răspândeau un miros

ațăător, plin de energie, încât mi-a fost teamă să-i spun în ziua aceea omului cu floarea că eu murisem de câțiva ani.

XXVIII. În seara aceea, surprins că Platt încă mai era în pat, am început să-l trag de limbă pe Isus să-mi spună ceva despre boala lui. Marea mea slăbiciune de totdeauna, curiozitatea, aveam să-mi dau seama mai târziu, avea să mă salveze de la moartea. Dar, deocamdată, pentru mine, curiozitatea se exersa în gol, fiind doar un mod de trecere a zilei. Cu Isus se petrecea însă ceva deosebit. De la ultima lui convalescență zăcea într-o apatie continuă și singura lui dorință era să i se dea niște tulpini de trandafiri. M-a mirat cererea lui, dar, cu toată insistența mea, n-a vrut să-mi spună la ce i-ar folosi. I-am promis însă că o voi ruga pe fata (mi se părea că o cunosc atât de bine și totuși îmi era necunoscută) ce de câteva zile venea să mă vadă, uneori însoțită de un bărbat, să-mi aducă solicitatele tulpini de trandafiri. Isus se însenină, deveni, aș putea spune, chiar vesel, îmi turnă și mie un păhărel de rom, apoi îmi vorbi despre Platt.

- Știi, ține debitul și pantofăria. Platt e un om chibzuit, dar, din când în când, i se întâmplă ceva deosebit și foarte neplăcut. Pur și simplu își dăruiește tot avutul.

- Cui?

- Cui se nimerește.

- De ce?

- Așa, din senin. Tot, înțelegi, tot. Apoi își dă și hainele de pe el. Când i s-a întâmplat prima dată, acum douăzeci de ani și ceva, imediat după primul război, și-a adus familia la sapă de lemn. Dorința lui de dărnicie mergea până acolo încât smulgea și cartoful fiert din gura copilului său și ieșea în stradă, unde-l oferea trecătorilor. Dacă nu-l lua nimeni, și se întâmpla uneori, atunci îl dădea unui câine, iar dacă și câinele îl refuza, încăleca potaia și nu se lăsa până când bietul animal nu-l înghițea.

- Dar, exceptând familia și exagerările, nu văd nimic rău în dărnicia lui.

- Să fim serioși! Platt e avar până în măduva oaselor și suferă din pricina asta, atunci îl apucă dorința să-și vindece toate păcatele și începe să dea. Însă, neobișnuit, n-are limita dărnicii omenești, nici a avariției sale, și astfel actul lui devine un chin pentru ceilalți! Asta înseamnă „a da” pentru Platt, și ce e mai interesant, după ce dă i se pare că păcatele i s-au iertat și, mai ales când „a da” se devalorizează, reappare instinctul de posesiune mai crunt, și începe să adune tot ce-a dăruit. Când l-au adus aici desperați, zăcea de zece zile în fața câinelui pe care-l înnebunise îndopându-l cu forța, și căruia îi cerșea plângând cartoful. Ei, și-așa când îl apucă, se iau măsuri.

- De aceea e legat?

- Sigur, ca să nu dăruiască, pentru că, după ce își revine e în stare să omoare pe toată lumea, strigând că l-au prădat hoții. Așa încât, în timpul cât îl domină „a da”, primește pe toată lumea și îi întinde cheile zicând: „Ia, ia, e al tău!”. Când, într-o zi, strigă de la sine „Ajutor! Hoții! M-au prădat!” și i se dă drumul, el năvălește la dulapuri și atelier, constată că nu i s-a furat nimic, iar noi știm că Platt e din nou iubitul nostru Platt, dominat de nesecatul său „a aduna”.

Veni Albastru și ne făcu injecția.

Mă gândeam la Platt și la boala lui, și-mi spuneam râzând că omul cu floarea ar zice: „Iată o sumă în urma căreia nu e nici o întâmplare”.

Isus refuză injecția spunând: „Azi mi s-a ridicat o piatră de pe inimă”. Albastru se conformă și nu-i făcu. Amândoi rămaserăm surprinși. Așa ceva nu se mai întâmplase! Băurăm apoi rom, iar eu îi povestii cele discutate cu Filozoful, Isus strâmbă din nas și-l înjură:

Idiotul, să-l văd ce s-ar face cu veghea lui fără mine! Saducheu mincinos!

Am încercat să-l apăr pe omul cu floarea, dar Isus nu m-a lăsat nici să-mi deschid bine gura:

- Ajunge cu prostiile astea!

M-am trezit dimineața în strigătele disperate ale lui Platt: „Ajutor! Hoții! M-au prădat!”

Am sărit degrabă din pat și-am alergat să-l dezleg, știam că Platt se vindecase și mă bucuram.

XXIX. 28 februarie? Ce zi funestă! În ziua aceasta, adânc încrustată în sufletul meu, Isus s-a îmbolnăvit; numai rareori întreba de tulpinile promise, sau povestea câte ceva, în rest stătea ceasuri întregi fără pernă sub cap și privea fix în tavan. Uneori, în nopțile ce urmară, mă trezeam brusc, speriat că tavanul se prăbușise perforat de privirile lui.

În dimineața lui douăzeci și opt februarie, mă deșteptară strigătele lui Platt, ceea ce îmi crea de la început un cumul serios de bună dispoziție; cu atât mai de nesuportat mi s-au părut cele ce-au urmat.

Cum îl dezlegară, Platt se repezi la dulapuri, apoi jos la atelier. Stătu acolo o jumătate de zi, revenind doar după plecarea lui Iosif. Știusese Platt ceva? Era exclus. Irina îmi spuse prima că Iosif va pleca undeva în sud, unde se vegheau bolile nevindecabile. Tot ea îmi spuse că ieri plecase „doctorul ăla mare, de-i ziceam profesor” și venise altul, sub a cărui conducere a fost discutat cazul lui Iosif și i s-a hotărât plecarea. Se spune, îmi relatează Reporterul în „fumoarul” nostru, că îi puseseră lui Iosif câteva întrebări la care a răspuns, dar într-un mod ce a nemulțumit. Reporterul clătină destul de semnificativ din cap, dezaprobând metoda de a surghiuni pe cineva toată viața după câteva întrebări. Îi împărtășeam opinia și îi povestii scena cu doctorița și cu întrebările ei. Eram amândoi revoltați, dar nu era nimic de făcut. Reporterul mi se plânse că e de-a dreptul disperat, căci în asta „și-a găsit nănașul”. Cine? am întrebat. „Cum cine? Judecătorul! Îl bate Ucigașul la zaruri,

nenorocire!” Nu aveam absolut nici un chef să-l mai întreb de ce o fi așa de mare nenorocire că-l bate mereu la zaruri, și-l părăsii, chiar destul de brutal, alergând după Iosif de la care nu mi luasem rămas bun.

Iosif stătea în mijlocul patului și citea de zor de pe bucățelele lui de ziare. De îndată ce mă zări îl cuprinse o bucurie evidentă, încât uitai pentru moment de soarta mizerabilă ce-l aștepta. În definitiv, cineva ar fi putut spune că era poate mai bine pentru Iosif, eram însă revoltat găsind că nimeni nu avea dreptul să hotărască asupra vieții sale, decât omul însuși. Bine, o să mi se spună, dar Iosif nu poate hotărî.

M-am așezat pe marginea patului și ne-am zâmbit unul altuia cu plăcere. Dimineața parcă era de primăvară, deși primăvara era încă departe și, treptat, în suflet mi se statornici amărăciunea pentru Iosif, pentru noi ceilalți.

Așa mi-a rămas în memorie, cu galbenul de lumânare sortit unei treceri umile, cu tot trupul lui subțire, de te apuca teama că aerul, din neatenție, izbind mai puternic, va împrăștia pentru totdeauna ființa aceea smerită și bună.

Parcă-l văd cu ochii mici ca un lac lăsat în paragină, cu mustăcioara zbârlită sub nas, și nu pot să înțeleg rostul vieții lui pe pământ.

Iosif habar n-avea de gândurile mele și cânta și citea, și citeam amândoi, el fericit că-l ascultam, eu chinuit că nu puteam înțelege lumea asta.

- Nănașule, nănașule (în definitiv, de ce îmi spusese, din prima clipă, Iosif „Nănașule”, nu ne văzuserăm doar niciodată până atunci), bine-i când ești aici și cetim! „Că merseră ei în pustiu și fericiți fără gând petrecură, că a lor era libertatea și slobozi s-au întors în cetate spre judecata slobozirii”. Așa-i nănașule, bine zice, numai la car osia toată-i rugină. Mulțumesc, nănașule, că înțeleg mai ești!

Începu atunci să cânte aceeași melodie păgână și răscolitoare ce mi-a rămas în suflet ca o credință. Cânta așa

singur, poate pentru sufletul lui căzând la capăt de orizont ca o fulgerare de mânie. Uită de mine, uită de toate, cum știuse să uite și de el.

Apăru atunci Amiralul însoțit de frizer. Se opriră în dreptul patului și-l lăsară o bucată de vreme să cânte, apoi Amiralul trase pătura de pe el, Iosif tăcu brusc, ridică ochii și întreabă mirat:

- Dar ce o fi, nănașule?

- Te duci acasă, bade, la noapte, zise Amiralul.

În gând îi mulțumeam Amiralului că mă scutise să mint.

- Nu face bațjocură, se tângui Iosif, brusc, înspăimântat.

- Uite, ți-am adus bocancii! replică Amiralul și scoase dintr-un sac de hârtie o pereche de bocanci uzați de vai și amar, cu vârfurile răsucite și desprinși de talpă. Numai bocanci nu mai erau.

- Vai! zbieră Iosif. Nănașule, mergem acasă!

Sări atunci din pat, luă bocancii din mâinile Amiralului, îi sărută pe toate fețele, de mă apucă groaza, apoi se repezi spre Amiral, probabil cu aceeași intenție, acesta însă îl împinse către pat cu scârbă. Iosif stătu o clipă descumpănit, ne privi mirat, apoi se repezi la mine:

- Nănașule, mergem acasă! Trase bocancii și, văzându-mă tot în papuci, mă întreabă nedumerit: dar dumneata n-ai bocanci? Nici nu așteptă să-i răspund, că începui să țopăie și să cânte:

La, la, la

Uite-o floricea

Toată-i tinichea

De suflarea mea

La, la, la....

Se opri îngrijorat, își căută batista după toate pernele, o găsi, își adună în grabă crenguțele, hârtiile, legă cele patru colțuri într-un nod și, fără să-i mai pese de nimic, vru să pornească.

- Sunt gata, să mergem!

Pe noptieră, în tot acest timp, frizerul termină să-și desfacă uneltele și, cu mașina de tuns pregătită, aștepta. Amiralul îl împinse pe Iosif pe scaun, cu toate protestele sale:

- Acum te tunzi, altfel ce vor zice nepoatele?

- Lasă că-i bine, să mergem! Și vru brusc să se scoale.

Mâinile mari, ale Amiralului i se așezară însă, pe umeri și nu-l slăbiră.

- Nu, nu se poate. Cum crezi că te lăsăm așa, ce-ar zice?

... Făcu semn frizerului, iar acesta se și repezi să termine odată. Se vedea de la o poștă că numai chef de tuns n-avea. În acel moment, probabil. Amiralul slăbise strânsoarea și Iosif sări de pe scaun, se ghemui la pământ, de parcă ar fi zărit ceva, întinse mâna adânc sub pat și stătu o clipă cu fața lipită de ciment până ce mâna reveni ținând, triumfător între două degete, o bucată de hârtie. Desfăcu nodul, puse hârtia între celelalte, legă la loc nodul și, potrivit bocceluța pe genunchi, se reaseză, cerându-și parcă scuze pentru gestul său:

- Cartea de cetit a căzut, zise timid.

Totul se petrecuse atât de rapid, încât nici unul nu apucase să zică ceva. Acum, când Iosif se ghemui singur pe scaun, Amiralul renunță să-l mai țină de umeri, se așeză pe marginea patului și-și aprinse plictisit o țigară. Părea îngândurat Amiralul, parcă-i pierise tot cheful; vitalitatea și energia ce-l făcuseră celebru nu mai erau nicăieri, de când cu întâmplarea cu scara.

Frizerul termină, mai vântură o vreme foarfecele prin aer, apoi șterse tot și începu să-și adune lucrurile. Iosif stătea cuminte, cu bocceluța pe genunchi, părea atâta de solemn și străin, de parcă devenise altul. Mi se părea, privind jos la bocancii săi, că Iosif murise și zăcea în grămăjoara aceea de păr de la picioarele scaunului.

Amiralul termină țigara și, voind să arunce chiștocul în chiuvetă, greși traiectoria și acesta căzu în grămăjoara de păr

care se aprinse și începu să fumege. Amiralul sări atunci și-l călcă pur și simplu în picioare. Uitai de tot și brusc îmi închipuii că Iosif fusese pus pe un rug și acum ardea pentru totdeauna. Am strigat: „Arde” – „Nu mai arde, s-a terminat”, zise Amiralul, aruncând o cană de apă peste părul de pe ciment, strivindu-l apoi cu ghetele lui mari. Într-adevăr, totul se terminase. Amiralul îl apucă pe Iosif de mânecă, și porniră.

- Nănașule, nănașule!

În clipa aceea simțeam că lumea întregă și-a redus toate înțelesurile, sensul și rostul, la acele două cuvinte pe care n-am să le uit, pentru că ele pentru mine însemnau un om.

L-am văzut pe Iosif cenușiu, când ajunse în dreptul Rebecăi, icnind scurt când îl străpunse acul. Era al treilea. Când veni mașina și el se puse în mișcare, mă apucă disperarea; de ce nu-i spusese adevărul, cum de-l mințisem chiar eu, cel pe care-l iubise cel mai mult? Pe de altă parte, mă chinuia îndoiala că Iosif știuse ce urma să i se întâmple, sau presimțise.

Mai demult, vânătorii îmi povestiseră cum ciutele și căpriorii împușcați aveau totdeauna ochii în lacrimi, ca un regret după viața ce li se sfârșea. Probabil simțurile lor primare iertau prin lacrima sfântă și unică în lume pe învingător.

La plecare, Amiralul îi smulsese lui Iosif bocceluța, ce acum zăcea pe fosta lui noptieră. Acolo a rămas multe zile, fără ca nimeni să se atingă de ea, de parcă ar fi fost tot ce a rămas dintr-o viață de om.

XXX. Câteva zile după plecarea lui Iosif, n-am părăsit camera noastră. Simțeam că-mi era imposibil să trec prin dreptul patului de unde mă privise atât de încrezător. Eram convins că-l trădasem, că-l mințisem. Rareori mă autolinișteam, spunându-mi că și-a cunoscut soarta, dar puține erau clipele acelea și iar mă copleșea toată grozăvia trăită. Alteori, în frământarea mea continuă, mă convingeam că Iosif

era bolnav, că n-ar fi înțeles adevărul; doar există etape în viața oamenilor când adevărul n-are nici o importanță și totul e să trăiești. De la capătul acestor nebanuite clipe ale conștiinței, reveneam vlăguit și contradictoriu, incapabil să-mi găsesc liniștea. La ce mai folosea „veghea” de care vorbise omul cu floarea, ce fel de veghe era aceea, din moment ce se abătea asupra noastră. La ce să dobândești atunci această libertate, dacă nu-ți aduce împlinirea, dacă ești nevoit să uiți de ea și chiar s-o ascunzi în fața suferinței omenești?

Unde e Iosif? Ce rost a avut nașterea și moartea lui? Să ilustreze un adevăr sau o neputință?

Eram gata să înțeleg adevăratul sens al libertății, să mă dedic ei, dar dacă veghea ce-o hărăzeam seminței mi-era tulburată de-o alta mai puternică decât a mea, de unde puteam să știu că tot ce făceam nu devenea într-o zi inutil? Îmi urmam uneori nașterea și moartea și toate atributele lor. Eram mort, așa mi s-a spus: „ai murit, gata”. Atunci de ce aceste gânduri? De ce sufeream c-am trădat un sentiment omenesc, fără nici o legătură cu libertatea mea? Sau nu murisem?

Nu ajungeam la nici un rezultat și nici încăperea nu puteam s-o părăsesc. Isus, de care uitasem complet, nu se mai scula din pat nici să mănânce. Din când în când mă ruga să-i șterg buzele uscate cu o cârpă udă. Cu un asemenea prilej Isus mă opri și-mi povesti pentru ultima oară ce a fost viața lui după moartea Florei...

...Mergeam pe drumul ce ducea la Ierusalim, în dimineața aceea, mergeam fericit că voi izbăvi lumea de moarte și suferință, mergeam să-mi împlinesc destinul, tatăl ceresc avea să dea omului credință prin moartea mea. Era o dimineață însorită, cu miros de floare și vânt ușor, de sublim albastru izvorând din văzduh. M-am oprit în dreptul unui măslin și-am rupt o ramură, m-am urcat din nou pe asin, înfășurat în pânza mea albastră, și în mâna ridicată aveam creanga devenită sfântă prin spiritul meu.

Uneori, privind spre cer, întrezăream, în punctul unde se încrucișau razele soarelui, ochiul tatălui meu și știam că drumul meu e sfânt și prin moartea mea voi aduce iertare și pace omului ce suferise pentru iubirea sa.

Și atunci am zărit poarta cetății deschisă larg și am pătruns în cetate și cei ce m-au văzut întâi au râs, dar știam că astfel trebuia să fiu primit, că doar învierea mea îi va convinge.

Mergeam deci pe strada principală a cetății când un cârd de copii se luă după mine. Mă arătau cu degetul, săreau în jurul asinului, îl loveau, încât bietul se smucea că era cât pe aici să cad; mă batjocoreau în fel și chip. Dar îi iertam, că erau neștiutori, fără putință de oprit și se tot adunau râzând și cântând în jurul meu. După ei se luară și cei bătrâni și o mulțime se adunară în piața orașului unde m-am oprit și, rotindu-mi privirea peste mulțime, am strigat:

- Sunt fiul lui Dumnezeu, care m-a trimis să vă izbăvesc de moarte și suferință!

Liniște s-a făcut atunci și eu am vorbit mai departe.

- Tatăl vostru prin mine vă iartă și vă dăruiește iertarea, că voi neștiutori sunteți, iar eu fiul lui...

Atunci mă întrerupse un glas ce strigă mulțimii:

- Nu-l credeți! E roșcovanul de la odăile curvelor!

Mulțimea râse cu hohot, eu știam că e trimisul diavolului și strigai:

- Piei, Satană!

Și mai copios râse mulțimea și începu care mai de care să lovească asinul care aleargă turbat, până ce mă zvârlî în praf.

- Sunt fiul lui Dumnezeu, trimisul său...

Copiii aruncau în mine cu ouă stricate, mulțimea rupea din pâza ce mă acoperea și, gol, mă scuipa. Știam că asta îmi era soarta și-o înduram, iar atunci veniră soldații, dar ce mă surprinse a fost că nu mă lăsară să mă duc în fața judecătorului ca să mă dea pe mâna mulțimii, ci, dimpotrivă, împrăștiară oamenii, alungară copiii, iar unul se opri în fața mea și zise:

- Ce-i cu tine, mă?
- Sunt fiul lui Dumnezeu...am început.
- Ascultă, mă, mă întrerupse enervat, cu mine să nu faci pe nebunul! Auzi?

Îmi zvârli niște haine vechi, apoi continuă: „Știi că nu-voi să umbli prin mijlocul pieții, și pe deasupra gol pe măgar, ascultă la mine, bagă-țo mințile în cap, că de nu, înfunzi pușcăria”.

- Dar sunt Isus, m-a trimis Dumnezeu...
- Hai, șterge-o, că nu mai pupi nici casa de curve, d-apoi raiul, și mă alungă, lovindu-mă cu piciorul.
- Dar trebuie să mă duci în fața judecătorului! am strigat.

- Vezi să nu! și mă puse pe fugă.

Apoi plecară.

Stăteam dezorientat în piața cetății. Oamenii umblau care încotro, și nu știam ce să cred, altfel era scris adevărul, și atunci am început să opresc oamenii să le spun:

„Eu sunt fiul lui Dumnezeu și am venit să vindec lumea, să înlătur nedreptatea și apăsarea, am venit să aduc celor umiliți o altă credință și o altă putere, a lor. Că acum domnește minciuna Satanei și fățărnicia și crima, de s-a preacurvit lumea de cârmuirea ei”. Dar nu m-a ascultat nimeni, ziceau că-s vorbe de nebun.

Miroseam îngrozitor a ouă stricate și-mi era sete.

Am fugit spre râu, voiam să mă spăl și să-mi astâmpăr setea, dar râul era secăt și, chinuit, nemaiputând să îndur, dogoarea soarelui, m-am așezat sub pod. Toate murdăriile lumii erau acolo, și un câine lepros. Am stat ceasuri în șir, așteptând să mi se arate îngerul. Mă copleșise cu durere și gânduri omul ce mă purta și sufeream amintindu-mi de Flora, și-i trăiam îmbrățișarea, și-i repetam cuvintele, și mă întrebam dacă n-am greșit dând ascultare îngerului, și, la urma urmei, dacă îngerul fusese cu adevărat sau frica ce mă stăpânise în

ceasul fugii luase acel chip. Renunțam de îndată, înfrângând omul, știam că sunt fiul trimis și mă rugam. Mă gândeam cum aş putea ajunge mai repede în fața judecătorului, ca destinul meu să-și urmeze calea, să mă reîntors în ceruri și să cer tatălui meu să-i dăruie Florei nemurirea, până n-o cuprindeau flăcările iadului.

Stăteam așa și mă tot socoteam, începuse să se însereze, câinele lepros se răcise și stătea cu picioarele înțepenite, mie mi s-a părut un semn de iertare, și i-am dat mântuirea, când au apărut doi oameni, destul de fioroși și unul mi-a spus:

- De ce strigi? Vrei să ajungi în fața judecătorului?

Pesemne că mă gândisem cu voce tare, de străinul îmi știa gândul, dar, pentru că am întrezărit o speranță în spusele lui, mi-am alungat frica și i-am răspuns:

- Vreau să mă întorc în ceruri.

- Zău? m-a întrebat celălalt.

- Da, sunt fiul lui Dumnezeu, trimis să răscumpăr păcatele oamenilor...

- Bine, atunci hai cu noi.

Afară era noapte întunecoasă și, în sinea mea mă bucuram, semn că, în curând, cuvântul scripturilor se va împlini. Cei doi, din dreapta și stânga mea, îmi păreau hoții ce mă vor urma pe Golgota, dar nu îndrăzneau să le spun gândul meu, de teamă că, aflând, mă vor părăsi, pe când eu aveam neapărată nevoie de ei acolo.

Mergeam astfel de câteva ore, nu-i întrebam nimic, știind că voi ajunge în fața judecătorului, de rest nu-mi păsa. După încă o oră de mers, ne-am oprit în dreptul unei case, acolo unul din ei îmi spuse:

- Dacă ești ceea ce susții, și vrei să ajungi în fața judecătorului, atunci vei face tot ce-ți voi spune, ai înțeles?

- Da, am răspuns.

- Hai.

Celălalt deschise poarta și am intrat într-o curte pustie. Acolo, unul încercă să deschidă o ușă și reuși, după mare greutate, apoi ne făcu semn să ne furișăm în liniște, după el. Nu mă interesa ce vor face, aveam doar un singur gând, să ajung în fața judecătorului, iar acesta să-mi împlinească destinul, ca mulțimea ce nu mă crezuse, să îngenuncheze și să mă recunoască.

Urcarăm astfel o sută de trepte, apoi, ajunși în dreptul unei uși, cel dintâi îmi spuse:

- În odaia aceasta e tatăl nostru bolnav. Tu va trebui să-l omori.

- De ce? am întrebat.

- Ca să ajungi în fața judecătorului.

- Dar nu scrie așa ceva în cartea sfântă.

- Ei, când s-a scris cartea sfântă nu era de unde să se știe cum va fi lumea noastră, mi-a răspuns celălalt.

- Și, dacă e tatăl vostru, de ce vreți să-l omorâți?

- Pentru că nu ne dă banii.

- Ce bani?

- Care ni se cuvin. Zice că i-am nesocotit voința și nu ne dă banii și după ce va muri, prin testament, nu ne va lăsa nimic, iar testamentul îl va face azi.

- Dar dacă vreți să-l omorâți, de ce n-o faceți voi?

- Că e păcat de neiertat, au răspuns. Pe când dacă o faci tu, pentru tine nu e păcat, că zici doar că ești dreapta creatorului, și creatorul a produs lumea și omul, și pentru el nu e păcat dacă o distruge, înțelegi?

- Dar să ne grăbim, a adăugat celălalt și a forțat ușa.

- Ajutor, Isus! a strigat bătrânul zărindu-ne.

Iată, mi-am spus, bătrânul m-a recunoscut ca și Flora de altfel. Cei doi i-au astupat însă gura de îndată c-un ștergar, iar unul mi-a zvârlit un cuțit strigând:

- Grăbește-te, se întoarce sora noastră!

Nu puteam nicicum să îndeplinesc rugăminta celor doi, mi se părea oribil ce mi se cerea ca să ajung la Dumnezeu, dar trebuia să fiu dus în fața judecătorului și, amintindu-mi de cuvintele îngerului, am străpuns inima bătrânului, stropindu-mi mâinile cu sânge, tot timpul cât s-a zbatut ținut în mâinile fiilor lui. Când bătrânul muri, cei doi își făcură semnul crucii, îngenuncheară, apoi din ușă unul mi-a strigat:

- Să stai aici, să nu spui nimic despre noi, numai că tu l-ai omorât, că ai vrut să-l prazi, și vei ajunge în fața judecătorului.

Am stat cu mortul câteva minute, până ce în cadrul ușii a apărut o fată; ea, îndată ce m-a văzut, a țipat și a luat-o la fugă.

Au venit apoi jandarmii și s-a adunat mulțimea în stradă. Am dedus că Îngerul îi trimisese pe cei doi, din moment ce destinul meu continua. Mă bucuram că totul era cum trebuia să fie. Căpeteniei i-am spus că eu îl omorâsem pe bătrân, că am vrut să-l prad, iar mulțimea, cum scriseseră proorocii, era să mă sfâșie până în fața judecătorului.

Multe luni am stat apoi într-o temniță fără lumină, până ce, într-o zi, veni ră doi paznici și mă duseră sus, într-o sală luminoasă, plină de lume, unde am ajuns, în fine, în fața râvnitului judecător.

M-am bucurat nespus de mult văzând cât e de bătrân. Puteam să-ntârzii, el ar fi murit și n-aș mai fi putut să recâștig lumea niciodată.

Nu mare mi-a fost mirarea constatând că între cei ce urmau să-mi hotărască soarta erau și cei doi fii ai bătrânului, de nerecunoscut în luxul de acum, păreau mari demnitari și erau înconju rați cu mare grijă. Numai târziu am aflat de puterea și bogăția bătrânului.

Toată lumea se așeză, se așternu liniștea și judecătorul începu să citească o întâmplare despre un om ce l-a ucis pe

altul ca să-l fure. Omul era acela ce mă purta pe mine și l-am blestemat, apoi judecătorul mi s-a adresat:

- Numele și pronumele?

De ziua aceea aveam să-mi amintesc mult timp, nu pentru că ar fi fost străină naturii omenești, ci pentru că avea să-mi confirme cât de odioase pot fi uneori rangurile ce și le acordă oamenii unii altora, cât de dăunătoare, arbitrare și inutile pot deveni prin puterea lor.

Raționamentul, pe care mi-l sugeraseră faptele, putea fi tot atât de eronat ca și problema în sine, dar el există în conștiința mea și, ca atare, l-am legat de această întâmplare.

Imediat după plecarea lui Iosif, Majestatea Sa a refuzat să iasă din camera sa. Dimineața, Irina nu a reușit să scoată oala de noapte, ba dimpotrivă era cât pe aci să fie bruscată.

Irina, enervată, i-a spus Amiralului, a cărui intervenție s-a soldat cu același rezultat.

Raportată situația medicului de serviciu, acesta a avut o idee salvatoare și l-a trimis pe Clucer, știindu-se dragostea ce-i lega pe cei doi, să-l îmbuneze și să obțină de la el o comportare pe măsura rangului său.

Aici cred că a început toată tragedia sau cel puțin eu așa am considerat.

Clucerul a fost cuprins de un adevărat delir când i s-a comunicat hotărârea, mai ales că până atunci nu i se mai dăduse voie s-o viziteze pe Majestatea Sa, de când u tabloul. Iată-l deci pe Clucer, bătând la ușa Majestății Sale.

- Cine e? Întrebă acesta.

- Clucerul Majestății Voastre!

- Clucerul? Să intre!

Clucerul intră. Toți câți eram acolo ne-am adunat degrabă în ușă să tragem cu urechea la discuția ce avea să urmeze:

- Bună dimineața! Excelența Voastră a dormit bine?

- Bine.

- Excelența Voastră a avut un vis frumos?
- Frumos.
- Cum se simte Excelența Voastră?
- Excelent.

Apoi dintr-o dată Majestatea Sa zbieră cât îl ținură puterile:

- Raportul!

Amiralul se smuci să intre înăuntru, dar glasul îngrozit al Clucerului, ce începu să turuie ca o morișcă, îl făcu să se oprească.

- Pe timpul somnului Majestății Voastre în toată împărăția nu s-a născut nimeni și n-a murit nimeni. Nimeni nu a hulit numele Majestății Voastre în W.C., iar pacea domnește, și nici un șoarece n-a fost văzut...

- Nici unul, Clucere?
- Nici.

Urmă o scurtă pauză, după care Clucerul continuă:

- Se așteaptă îngăduința Majestății Voastre, pentru a se putea spăla fața, fundul și piciorul regal, întrucât mirosul regal trebuie să rămână o taină pentru tot supusul.

- Să se ascundă! zbieră Majestatea Sa.

- Să! repetă Clucerul, apoi continuă: Se așteaptă ordinul Majestății Voastre să se golească oala regală de producția regală.

- Trebuie să te deziluzionez, Clucere, vocea Majestății Sale devenise mieroasă, dar n-am făcut nimic azi-noapte. Ce ne facem Clucere?

- Sfătuiesc pe Majestatea Sa să-mi îngăduie, pentru ca poporul să nu afle că sunteți „steril”, să utilizez eu oala regală, iar poporului să-i spunem că este produsul Majestății Voastre.

- Așa să fie, răspunse Excelența Sa.

Auzirăm pași, apoi cum cineva se urinează, apoi iarăși pași. Ușa se deschise și Clucerul întinse, cu o față speriată, oala, zicând:

- Oala regală.

Irina luă oala zicând:

- Oala mă-sii, că stau aici de două ceasuri, parcă ați înnebunit cu toții!

- Ssst! făcu Amiralul, și din nou ascultarăm.

- Îngăduie Majestatea Sa să fie văzut de supuși?

- Dumneata ce zici, nu e complot?

- Nu sunt semne, Majestatea Voastră.

- Și cine vrea să-l primesc?

Cei enumerați de Clucer se prezentară și totul reintră astfel în normal, nimic nu te mai putea face să bănuiești ceea ce avea să urmeze.

Îngrijorat de starea din ce în ce mai dezastruoasă a lui Isus, m-am întors în camera noastră.

- Au sosit tulpinile? a zis de cum am intrat.

- Nu încă.

- De ce întârzie, pentru Dumnezeu, de ce?

Era deznădăjduit.

- Azi cu siguranță le va aduce, l-am asigurat, deși mă temeam că s-ar putea să nu fie așa și prin cuvintele mele nu fac decât să-i înrăutățesc situația.

- E timpul..., adăugă cu încredere.

Veni Irina și mă rugă să-i ajut, că e în mare întârziere. Mă mora graba Irinei și, la întrebarea mea, spuse că e așteptată o comisie și că azi va avea loc un consult.

- Asupra cui? am întrebat neliniștit.

- Pentru Isus.

„Pentru Isus”, am repetat mecanic, „pentru Isus”. Brusc, nu mi-am dat seama, am aruncat jos oala de sticlă ce s-a făcut praf și am luat-o la fugă spre camera noastră. Irina, perplexă, strigă:

- Ce, ai înnebunit de tot și tu?

- Pentru Isus! Pentru Isus! strigam. Ajuns în cameră, m-am repezit la el:

- Te vor vizita azi...

Isus, adânc cufundat într-o uitare vecină cu moartea, mă privi fix și nu reacționează nicicum, doar buzele lui murmurară:

- Flora, draga mea neînfricată...

Nu m-am dat bătut. L-am întors cu fața spre mine.

- Va avea loc un consult medical! Trebuie să te pregătești.

Nu-mi răspunse nimic. Aceași privire fixă și același cuvânt: „Flora”.

- Isus, viața ta! am strigat. Viața, Isus, viața! Pentru Dumnezeu, mă auzi?

Privirea lui prinse atunci un sâmbure de căldură:

- Să-mi spui imediat de cum sosesc tulpinile!

Sâmburele se sparse fără urmă.

- Dar consultul? Viața ta, Isus?

Eram pur și simplu răgușit, simțeam că sângele mi se opri sub tâmple și acolo începuse, încăpățânat, să fiarbă.

Și atunci, fără să mă gândesc ce se-ntâmplă, am rostit ceea ce n-aș fi crezut niciodată că-i voi putea spune: „Dumnezeu e mort. Eu l-am văzut murind. Nu te mai așteaptă nimeni, nimic”.

Mă privi fix, și, deși mă așteptam să strige, zise ca pentru sine: „A, nu mai crezi nici tu în mine! Dumnezeu nu e mort, știu, îl simt în sufletul meu!”

Își mai întoarse o dată ochii goliți de orice interes și atât de greu și de chinuit zise, mai mult pentru sine:

- Flora, știu acum, a fost om. Ce om, Doamne! Mai mare ca mine.

Se cufundă definitiv în punctul lui fix și, pentru o clipă, îl văzui preschimbând într-un nămol negru în adâncul lacului limpede al timpului, și, din clipa aceea, din nămol începură să se târască în sus, ca niște viermi, nufării. Doamne, erau o mulțime!

Știam că nu mai e nimic de făcut. L-am acoperit și am tras perdelele cu grijă, ca lovite de vânt să nu-i tulbure fața.

Mă reîntorsei lângă Irina, ce, fără să spună nimic, îmi întinse oala galbenă și plată ca o broască țestoasă. Am spălat mult, mult, până ce simții că-mi miroase și sufletul.

De atunci, din ziua aceea, sunt convins că există momente sau etape ale vieții noastre când e inutil sau aproape inutil să-i atragi atenția unui semen al tău că e în primejdie. Asta nu din lașitate și nici ca o scuză pentru memoria lui Iosif, căci, în majoritatea cazurilor, ei sunt, sufletește, dincolo de aceste primejdii și pericolul ce-l întrezărești pentru ei e o întâmplare a trecutului, care nu-i mai poate decât frustra de chinuitoarea lor memorie.

Când terminarăm cu spălatul oalelor, fugii din nou la Isus. Dormea. Am stat o clipă și l-am privit și întâia oară am îngenunchiat la picioarele patului său și m-am rugat Dumnezeului său pe care-l râvnea, ca acest temerar al mării să treacă cu bine peste ceea ce avea să urmeze, să atingă țărnul mult visat și fericirea, mulțumirea să-i copleșească sufletul, bietul lui suflet omenesc:

„...dă-le lor toate victoriile la care râvnesc până la ultima lor picătură de sânge și iartă-i...”

Stăteam în sala de instrumente și cuvintele ce mă îmbărbătaseră atâția ani se rosteau singure, mereu de la început și fără capăt.

Trecu atunci convoiul medical. Strânsei pumnii o clipă pentru viitor. Doamne, nu ne putem bucura de prezent de teama viitorului!

Îl căutai pe Gavroche în buzunarul halatului, trăsei arcul și încercai să mă liniștesc. Gavroche, vesel, începu să-și arate limba când deodată se auzi un zgomot surd și totul se opri. Băiatul de gumă și vopsea încetă orice mișcare. Încercai să-l repar, totul fu în zadar. Bătui atunci în ușa Savantului și

intrai. Acesta îl cercetă îndelung pe Gavroche, apoi lăsând să-i cadă mâinile pe lângă corp, zise cu amărăciune:

- A murit. Nu se mai poate face nimic. S-a rupt arcul.
- Ce? am spus.
- Da, da, vezi, uneori se rupe arcul...

Îl priveam pe Gavroche și, întâia oară, fără să-l mai văd pe Savant, începui să plâng. Deci, nici păpușile nu erau scutite de această întâmplare neașteptată. De unde cruzimea aceasta ce nu se sfiește să fure un strop de lumină dintr-o figură de gumă, zdreanță și vopsea. În clipa aceea crezui cu adevărat că Isus putea fi ceea ce spunea că este, și-mi amintii că-n istoria omenirii erau nenumărate cazuri când necunoașterea unor adevăruri elementare costase milioane de vieți, până ce noul născut să creadă în rostul vieții celui mort.

Ce mă derutase, învierea de care vorbea Isus? Dar de ce? Nu putea fi? Isus vorbise de o înviere între A și B, și nicidecum după B, atunci... El putea fi un mincinos ordinar, un farsor. Câți farsori nu deveniseră în alte timpuri idoli, și câți idoli nu erau socotiți drept farsori?!...

Totul era dacă ne umileau sau ne mângâiau sufletele, și în clipa aceea l-am iubit pe Isus, cu toată nebunia lui de a se urca pe cruce!

XXXII. Nimeni n-a reușit să-l convingă pe Majestatea Sa să iasă din cameră. Susținea că viața sa era în pericol și era dator să și-o apere, întrucât devenise un principiu și principiile, spunea el, trebuiesc strașnic apărate. Astfel, nu-l mai puteai vedea decât prin crăpătura ușii sau să obții o favoare a Clucerului, ce era singurul primit, ca să mai afli câte ceva. Stând în sala de instrumente, neliniștit pentru soarta lui Isus, mi-a fost dat să aud următoarea discuție, care m-a pus pe gânduri:

- Grav, foarte grav, spunea medicul de salon. Nu era voie să iei tabloul cu toți da față.

- Știu, domnule doctor, răspuse Amiralul, rău încurcat.
- Din păcate, asta e. Doctorul părea indiferent, dar întrebă cu interes:

- Dar cel nou n-a venit?

- Acum trebuie să vie. Îl cheamă Pavel.

- Bine, îi predai chiar azi. Dar spunea, doctorul șovăi, șeful ți-a sugerat să pleci?

- Nu, domnule doctor, dar după aproape cincisprezece ani, mi-ajunge!

- Puteai, totuși, să mai rămâi.

Amiralul nu răspuse. Veni atunci un om și intrară toți trei în camera medicului.

Deci Amiralul pleacă? Ce altă semnificație ascundea tabloul? De ce atâtea probleme pentru un tablou? Nu înțelegem. Îi găseam chiar neserioși.

Începui brusc să râd datorită Clucerului. Nu puteai să nu râzi, văzându-l cum ba intra, ba ieșea, preocupat nevoie mare. Slăbănogul acela, scorojit în cămașa lungă până la glezne, cu o mutră înfricoșată, dar evident pătrunsă de importanță, prezentă în momentul acela un nou interes pentru mine.

Avea să-mi spună că trebuie să aibă mare grijă, întrucât de el depindeau hotărârile Majestății Sale, și deci, undeva, răspundea de soarta supușilor săi. Sfredeli astfel spațiul ca un tirbușon în interiorul unei sticle, dornic să apuce bine dopul. După o oră, obosit, se așeză lângă mine, îmi ceru o țigară și o pornirăm spre W.C., să mai stăm de vorbă, că Majestatea Sa adormise.

- E îngrijorat, adânc îngrijorat. N-a reușit încă să folosească oala regală... Ssst! și se uită speriat în toate părțile. Crede-mă, se chinuie groaznic...

- Sunt speranțe? l-am întrebat.

- Speranțe sunt, dar când?

Vedeam pe chipul său că era sincer preocupat, așa că nu prea l-am sâcâit cu întrebările. Era un principiu de-al meu de a-l lăsa pe fiecare să spună ce are de spus. Întrebările n-au nici un rost, ba dimpotrivă, generează minciuna, iar, pe de altă parte, numai proștii spun mai mult decât trebuie.

- Vezi, pericolul e șoarecele! Asta nu-i o treabă ușoară. Ce ne facem dacă apare?

- Dacă zici.

- Tu, umil slujitor, n-ai de unde ști. Dar eu sunt tare îngrijorat.

- Adevărat. Dar ce e cu istoria asta?

- Păi, mi-ar trebui mult timp să-ți explic și acum nu prea avem. Ca să te edificezi, totuși, să știi, încă de pe vremea când îl slujeam pe Ludovic XVI, Alexandru II, sau pe nărodul de Iosif al II-lea, șoarecele era o mare problemă.

- Cum, i-ai slujit pe toți acești înțelepți?!

- Desigur! Dar ce-ai crezut, că întâmplător m-a ales Majestatea Sa? mă întâmpină cu mare mândrie. Ascultă la mine, am dus-o și bine și rău. E drept, am fost și grăjdarul Mariei Tereza, pentru armăsarul domniei sale, Roma, asta îi era numele. Frumos nume! Plescăi din limbă Clucerul. Adora armăsarii, împărăteasa, de nu se mai sătura de ei! Ei, e, crezi dumneata că așa ușor s-a scris istoria!

- Asta așa e! Dar ce-i cu șoarecele?

- Nu știi nimic, dar pe ce lume ai trăit?

- Zău, nu știi nici eu! am râs.

Clucerul dădu a lehamite din mână și istorisi:

- Păi, uite cam cum stau lucrurile. (Sări brusc, ieși pe coridor, apoi reveni). Voiam să văd dacă nu s-a trezit Majestatea Sa, trebuie să fiu neapărat acolo când se trezește! Ei, ascultă, deci, să încep din vechime. Se spune că primul împărat ce ar fi domnit pe pământ ca un uns, iartă-mă, nu-mi amintesc care era zeul mai mare pe atunci; deci, ca uns, se spune că ar fi fost un împărat foarte bun, adică toată lumea era

mulțumită. Nu se știe din ce pricină, când împăratului i-a venit timpul să moară, și-a chemat fiul și cică i-ar fi spus: „Tu, fiule, vei fi împărat, nu trebuie să faci nimic pentru asta, atât tu cât și fiul tău, și fiii fiilor lui vor fi împărați, că principalul e în ce adevăr te-ai născut. Adevăr la care se înalță rugă, adevăr pe care-l hulim sau adevăr care nu există. Tu, fiule, ești născut din adevărul dintâi și vei fi împărat, dar va trebui să lupti împotriva șoarecelui, căci șoarecele e purtătorul adevărului râvnit pe ascuns, de cei născuți din al treilea adevăr. El roade din toate temeliile, fără deosebire, până ce le surpă, că roade din foame! Ai înțeles fiule? „Înțeles”, a răspuns fiul. – „Atunci, de cum vei auzi chițcăitul sau îi vedea urma, atât tu cât și oamenii tăi, degrabă să-l omorâți, dar fără să afle poporul că ai ucis vreun adevăr, că asta nu-i place. Ai să te arăți iubitor la toate, dar, în ascuns, să nu ierți. Iar în ce privește pe supuși, ei țin partea șoarecelui, că la bordeiele lor nu roade”. După ce împăratul muri, strașnic se înfricoșă fiul și toți câți îi urmară, ba, de la o vreme, începură a tăia și spânzura și în rândul supușilor, că mulți erau șoareci la suflet, ba și mai rău. Nenorocirea e că „dihania” e de nestăpânit, așa că trebuie mare grijă, încheie Clucerul.

- Nu-i treabă ușoară să fii împărat!

- Dar ce-ai crezut? Află de la mine, că mai ales mână dreaptă de împărat să fii, nu-i ușor. Ferească-ne Dumnezeu de vremuri cu șoareci! Se repezi atunci, că se auzea glasul disperat al Majestății Sale. Nu-nțelegeam ce strigă, așa că m-am grăbit și eu într-acolo.

- Am auzit! Săriți! Șoarecii!

Mă uitai în cameră. Majestatea Sa se urcase pe noptieră și arăta cu disperare către un colț unde într-adevăr se zărea o gaură; nu putea fi de șoarece. Iar acum părea părăsită de cel puțin 150 de ani.

- Acolo! Acolo! zbieră Majestatea Sa.

Clucerul se repezi ca un nebun, zău, cu toată îngăduința mea, în clipa aceea nu cred că mai era în toate mințile, se izbi cu capul de zid și începu să hohotească într-o disperare de nedescris.

- Știam eu, bestia! Tocmai acum ți-ai găsit! Tocmai cu mine! Vai! Vai! Ce nenorocire!

- Săriți! Ajutor! Spânzurați-l! zbieră de pe noptieră Majestatea Sa.

- Faceți loc! N-auzi, dobitocule! urlă Bășică și mă împinse cât acolo din ușă.

Ajuns în cameră, Clucerul se dădu la o parte și Bășică îi luă locul. La cererea acestuia, că avea nevoie de liniște, Majestatea Sa făcu un semn și toată lumea tăcu. Bășică începu să scormonească ceva acolo și oricât mă străduiam, nu reușeam să văd. Mă cuprinse îngrijorarea că nu zăresc pe nimeni din personal și, convins că ei vor face mai mult decât Bășică, dacă situația era așa de gravă, am alergat la bucătărie. Acolo tocmai se terminase predarea, bănuiesc că Amiralul plecase, nu l-am zărit, iar omul ce trebuia să fie Pavel, cu încă doi infirmieri, adunau și puneau totul la loc. Relatai pe scurt tot și veniți imediat.

Între timp, Bășică reuși, cu piciorul metalic al unui scaun, să scoată o cărămidă și acum începuse să o disloce pe următoarea. Pavel și cei doi infirmieri îi trimiseră pe toți la locurile lor și apoi, cu diverse argumente, îi făcură Majestății Sale o injecție. După ce îl duseră pe sus pe Bășică, la reîntoarcere îl găsiră pe Majestatea Sa întins pe pat, iar Clucerul îi sărută talpa piciorului și se tânguia:

- Nu sunt eu de vină, iertare! Majestate, iertare!

„Ingrată meserie și cluceria asta regală, ba săruți dreapta, ba săruți talpa”, mi-am zis scârbit. Pavel îl ridică pe Clucer și, mai de voie, mai de nevoie, acesta o porni cu el.

Ușa rămase deschisă. Un infirmier puse totul în ordine, mătură molozul și se așază pe un scaun. Veni apoi Pavel și trase ușa, iar mie-mi spuse:

Du-te și dumneata, poate are Isus nevoie de ceva!

Eram preocupat de problema șoarecelui, încercând s-o înțeleg în profunzime, mă bucuram totuși, spre stupoarea mea, că l-ar putea mătura pe Majestatea Sa, parcă așa-mi spusese Clucerul. Nu prea îl iubeam pe împăratul acesta, nici când nu era „uzurpat”, și cu atât mai mult, acum, căci părea prea prost.

În ce-l privește pe Clucer mi-era simpatic, ce era însă să-i fac, fiecare slujbă avea riscurile ei. Venea tocmai spre mine Albastru, care îmi spuse că mă aștepta cineva în auditoriu. Alergai acolo; venise fata. Mi-am amintit de necazurile, de speranțele lui Isus și am uitat de celelalte. De n-ar fi fost Isus poate nici nu m-aș fi dus.

- V-am adus tulpinile de trandafir, m-a întâmpinat ea, știți, nu se prea gădesc, sunt încă îngropate. Cum vă simțiți?

- Ca orice mort. Mulțumesc pentru trandafiri. Mă enerva că nu reușeam să-mi amintesc de unde o cunosc, din care etapă a vieții mele, și pe urmă, părea o femeie matură deja, iar eu tot „fata” îi spuneam în mintea mea. De ce? Mă enerva neputința asta. Voiam întâia oară voiam, să-mi amintesc de viața mea rămasă-n urmă. Nu știu cum îmi veni gândul acesta, dar, pentru o clipă, curiozitatea ce-mi era caracteristică nu se dezminți:

- Cum mai e la voi?

„Fata” păru surprinsă de interesul meu și îmi făcu impresia că o bucură întrebarea mea. Răspunse însuflețită:

- Bine, avem atâtea de făcut. Nu vii?

- Morții nu se întorc...

- Știu, știu, dar moartea nu-i chiar definitivă, a șovăit, am simțit că șovăie.

- Crezi cumva în înviere? am întrebat-o surprins. Îl cunoști pe Isus?

- Sigur, cum aş putea să nu cred.
Îmi făcu apoi impresia că minte:
- Pe Isus nu-l cunosc.
- A, de unde să-l cunoşti...
- Dar, domnule... (deveni nerăbdător, ce rost avea toată scena asta?), cred că vă veţi face bine. Noi vă aşteptăm!

Care „noi”?

- Morţii nu învie niciodată dacă sunt cinstiţi, domnişoară...

Îmi venea să râd, atât de mult semăna cu Irina, cu modul de-a gândi al Irinei.

- O să-ncerc odată, domnişoară, am vrut s-o bucur şi am reuşit.

- Ştiam eu! zise veselă. Mai pot să vin?

- Cum vreţi.

Mă plictiseam.

- Dar la morţi poţi veni oricând!

Părea că se revoltase de propriul ei argument.

- Atunci, desigur...

Fără să-i mai dau nici o atenţie, adevărul e că am uitat o clipă de ea, i-am întors spatele şi, nemaivăzând-o înaintea mea, am crezut că plecase şi am uitat-o de tot.

Consultul se terminase. Pe Isus l-am găsit radiind în mijlocul patului.

- S-a hotărât, plec! A adus trandafirii?

- Adus! şi i-am întins tulpinile.

- Ura! zbiră Isus, cum nu l-am mai auzit niciodată şi mi le smulse pur şi simplu din mână. Îngenunche în mijlocul patului şi, cu ochii scăldaţi în lacrimi, se rugă unui tată imaginar, căruia îi promitea că acum se va reîntoarce. Când termină, se zvârli pur şi simplu în pat, se acoperi până peste cap şi îmi făcu impresia că adormise. Ce mai era şi asta, unde s-a hotărât să plece? „Nu ştiu, răspunse Irina, nimeni nu ştie, medicii sunt noi, nu spun nimic”.

Am mâncat la repezeală și m-am culcat. Mă hotărâsem să trec după-amiaza pe la omul cu floarea, aveam atâtea să-i spun.

Și așa, în timp ce porneam în somn, văzui chipul fetei, tulpinile de trandafiri, pe Isus rugându-se, pe Irina dând din umeri. Simții conștient că golul din mine se îmbolnăvisese de moarte, de ceva neștiut încă de nimeni, că începe să se umple cu o viață ce nu era a mea.

Alegai la oglindă și, întâia oară, mi se păru că, dacă aș sparge-o, fisurile nu s-ar mai produce niciodată, că aș rămâne întreg acolo, în celulele solide, și apoi aș rămâne împrăștiat în bucățile dispersate și nimeni n-ar mai reuși niciodată să mă reînchege, nimeni niciodată n-ar fi putut să-mi ceară să fiu o clipă necinstit, pentru că ar fi fost imposibil. Am ridicat pumnul și am dat cu putere. Oglinda s-a spart în zeci de bucăți. Cât de ușor a fost totul! Dispăruse un mit pentru totdeauna. Am simțit o mare satisfacție.

În schimb, în clipa imediat următoare m-a cuprins disperarea și am început să adun cioburile și să refac totul. Nu mi dădeam seama de ce, dar simțeam că asta devenise acum unica mea șansă. Probabil din cauza zgomotului, când oglinda se făcuse praf, intrase Pavel. Isus se întoarse abia atunci și-l privi cu atenție.

- El e Pavel, am spus.

- A venit și Pavel din Tars, răspunse Isus și se reîntoarse la perete.

Pavel privi spatele uscat al lui Isus, se duse și-l acoperi.

- Nu mai e mult, Pavele, zise Isus.

Pavel se apropie de mine și, fără un cuvânt, adună cioburile și mă bandajă, unde mă tăiasem. Mă apucase disperarea că n-am încercat să rețin cioburile, dar peste o clipă Pavel reapăru cu o altă oglindă pe care o fixă în locul gol. După ce ieși, mă repezi să văd; eram convins că-mi voi vedea făptura în cioburi dar nu mică mi-a fost surpriza să mă regăsesc intact.

Deci totul era posibil din nou? Sau în morți persistau mult timp obișnuințele vieții? Care era adevărul?

XXXIII. - Zici că s-a speriat de șoareci?

- Da, pe cuvântul meu, se urcase sus pe noptieră și striga: „Săriți! Șoareci!”. Atunci am năvălit înăuntru:

- Ha! Ha! Șoarece istoric! Ce-a înțeles dobitocul! râdea bătrânul, foarte atent însă ca floarea să nu se miște sau să nu cadă cumva. Ha! Ha! râdea bătrânul. Nu mai vorbesc că-i o neghiobie și mai mare nu numai să te crezi împărat, dar chiar să mai speri c-ai putea fi!

- Aici nu se schimbă nimic, am spus. De ce n-ar domni?

- Îți face impresia. De altfel aici poate domni cât vrea.

Aici, desigur! Ha! Ha!

- Dar noi suntem morți?

- Și ce dacă suntem? Spunem: „trăim într-o lume moartă, deci nu putem fi decât morți”; spunem: „trăim într-o lume vie, deci nu putem fi decât vii”. Legile însă rămân aceleași.

Venisem spre seară la bătrân, care era foarte bine dispus în ziua aceea, în schimb, în capul meu, era un talmeș-balmeș și pe deasupra mă durea îngrozitor.

- Zicem: moartea e un accesoriu al vieții, pentru că îi urmează, dar tot așa viața e un accesoriu al nașterii, al apariției, iar apariția e o urmare a întâmplării, adică suma a nu știu câte generații, deci aceeași lege e în toate. Orice schimbare pe orice treaptă se perpetuează, așa că nu văd de ce noi, care trăim într-o lume moartă, n-am exista în continuare.

- Deci, eu aș putea exista? am zis.

- Depinde de întâmplarea care ți-a dat naștere. Vezi, mai demult, omul își petrecea viața într-o continuă rugăciune și mizerie, pentru că moartea era lumea vie și nu viața care era moartea pe care trebuie s-o trăiești. Unii însă au găsit că trecerea asta poate să-i ferească și i-au speriat pe ceilalți cu

„păcatele” ce se plătesc. De aici – pedeapsa, nu din dorința de a menține o ordine prestabilită, ci, desigur, din grija pentru soarta semenului incapabil, doamne sfinte, să sesizeze primejdiile ce l-ar pândi. Astfel, moartea deveni o realitate prin brutalitatea vieții. Apoi au venit „diverși” ce voiau să înfrumusețeze brutalitatea, dar brutalitatea rămâne aceeași, crede-mă! Iar, pentru a o înlătura, trebuia uneori chiar să și mori, iar moartea era amenințarea datorită căreia atâția au suportat-o. Zici: „noi suntem morți!”. Dar câtă conștiință în moartea aceasta! Înțelegi? Trebuie ca viața să devină unica finalitate, pentru că moartea este o finalitate a vieții. Atunci, de ce nu s-ar schimba totul? Însă pentru asta trebuie să dispară pentru totdeauna brutalitatea, altfel nu se poate.

- Trăim, deci.

- Sigur. Asta e indiscutabil.

- Deci totul e arbitrar, inutil.

- Nu chiar. Uite, dacă Majestății Sale i-ai fi spus că portretul său a fost doborât de pe zid, el ar fi încetat să mai existe. Pe urmă, Isus, de ce crede în înviere? pentru că există un precedent. Credințele au promis o viață viitoare fericită, altfel n-ar fi fost suportată brutalitatea, în schimb, nu le-a trecut prin cap să ofere un precedent palpabil. Aici e secretul, dar nu adevărul.

- Dar care e adevărul?

- Adevărul e conștiința întâmplării.

- Cum asta?

- Există conștiința dispariției noastre ca sumă și nu conștiința uriașă a întâmplării, ce-și duce lungă ei existență, noi fiind pentru ea o clipă a nădejzii, amestecată cu disperarea. Noi suntem, în schimb, singura etapă a existenței ei când forma ce și-a aflat-o are conștiința existenței. De ce n-am folosi acest prilej?

- Ce rost mai are atunci să veghezi această floare?

- E simplu. Semințele, pierzându-și calitatea naturală a înmulțirii, au moștenit eroarea ce sălășluiește în evoluția omului, pentru că brutalitatea este o eroare în evoluție. Ei, ca s-o înlături, trebuie să începi cu produsele tale. Deci, lăsând această floare să se dezvolte singură, fără conștiința mea, ea va deveni o plantă nouă, neîmbolnăvită de conștiința noastră.

- Deci faptul că n-a atins pământul a scutit-o de a-și însuși eroarea?

- Exact! spuse mulțumit. De acum nu mai rămâne decât să devină milioane de semințe, destul de puternice ca să distrugă eroarea din pământuri. Nu ne vom mai hrăni atunci din eroare, deci netemători de moarte, ci, conștienți de uriașa existență a întâmplării, vom înlătura brutalitatea. Țasta e secretul vieții mele, și să nu-ți închipui că-i ușor să ții această plantă pe genunchi, mai ales că într-o zi poate fi un univers întreg, o lume cu soarele ei, cu noaptea ei.

Am vrut atunci să iau floarea pe genunchii mei, să-i ușurez povara.

- Nu, nu se poate, ești tânăr, mai târziu, când vei fi bătrân. Numai atunci vei fi destul de înțelept să-i vezi puterea. Acum ai obosi și n-ai mai crede. Ai pune-o jos pentru o clipă și totul ar fi inutil. Te mai supără marea?

Nu-mi așteptă răspunsul și continuă:

- Nu, cred că nu poți s-o străbați singur. Trebuie, și a început să râdă, să-ți cumperi bilet, să-ți aștepti rândul, să-ți ocupi locul ce ți se cuvine, oricât te-ar enerva asta și să mori disciplinat, dacă trebuie, căci altfel nu poți învinge. Asta e bine. Trebuie să mergi mai departe, pentru că, în aprecierea victoriei, depinde alături de cine stai. Să nu crezi că e chiar indiferent, mai ales că într-o zi planta o vei duce tu. Problema e cum și pe ce rută. Ruta e secretul viitorului. Îmi pare rău de Isus, dar într-o zi se va dovedi că gestul lui a fost inutil. Crede-mă, cu totul inutil. Majestatea Sa e un caraghios... Și acum, e timpul...

Știam că trebuie să plec, în curând urma să vină infirmierul cu cina. Mă despărțeam cu atâta părere de rău! Îl salutai cu mult respect: nu știu de ce, uneori bătrânul mi se părea un zeu, iar în alte clipe credeam că e într-adevăr singurul nebun din lumea noastră. Atunci, toate teoriile lui rămăneau atât de absurde, e drept, presărate cu lucruri bine gândite, dar în totalitatea lor absurde. În schimb, floarea continua să fie un argument prin creșterea ei. Oricum ar fi fost, pentru mine, după-amiezile pe care de la îmbolnăvirea lui Isus, le petreceam în tovărășia sa, erau clipe de neuitat, dacă îmi deveniseră de la o vreme indispensabile.

Floarea era totuși un argument...

XXXIV. - Doamne! Dumnezeule mare! Vai ce nenorocire!

Irina alerga de colo-colo și se tânguia și striga de parcă i s-ar fi luat copiii.

Am sărit grăbit din pat, mi-am luat halatul și am ieșit pe coridor. Isus dormea sau se prefăcea că doarme. În ultimele zile, probabil pentru a nu vorbi cu mine, l-am observat că, de îndată ce intram în cameră, închidea ochii.

În dimineața aceasta, să fi fost înainte de ora șase, pe coridor era o hărmălaie de nedescris. Irina stătea cu o oală în mână și plângea. M-am grăbit spre ea și am întrebat-o:

- Ce s-a întâmplat, Irina?

- L-au omorât... se tânguia ea.

- Pe cine? am strigat ca trăsnit.

- Pe Clucer... L-au omorât pe săracu...

- Cine, când?

- Azi-noapte, ticăloșii! Și începu din nou să plângă.

Doamne, ce nenorocire!

Văzând că nu pot scoate nimic de la Irina, m-am îmbulzit și eu unde era lume mai multă, în ușa Majestății Sale. Acesta stătea în picioare pe noptieră, iar Bășică îngenunchease

în fața lui. În cameră era o mare dezordine, iar în colțul din stânga, lângă țevile de la încălzirea centrală, l-am zărit, atârând cu capul într-o parte, pe Clucer. Cum încă nu se făcuse dimineață și becul, ardea amestecat cu începutul de ziuă, Clucerul arăta vânăt în albul camerei. Toată scena părea de domeniul fantasticului, mai ales că Reporterul se oprise acolo în colț, în mână cu o foaie de hârtie, și striga, trăgându-l pe Clucer de mână: „Spune-mi! Spune!”. Deveni mai calm: „Te rog, hai, spune, am fost prieteni!” „Mori, dobitocule! Spune-mi! E dreptul meu, e șansa mea!”. Îngenunche și-l imploră: „Te rog, hai spune două cuvinte de acolo, hai, poate Ucisul...”.

Apărură ca din pământ câțiva infirmieri care îl luară pe Reporter, ce se zbătea în mâinile lor și zbigera: „E dreptul meu! E șansa mea! O aștept de zece ani! N-aveți dreptul!”.

Când se făcu liniște, Majestatea Sa zise:

- Să fie de învățătură! Îngenuncheați!

Îngenuncheați.

- Cine va ține partea șoarecelui așa va păți!

Pavel își făcu loc printre noi și se apropie de Majestatea Sa. Albastru ne făcu semn și ieșirăm cu toții pe coridor. Ușa se închise. Dinăuntru se auzeau strigăte și bușituri. După zece minute, apărură Pavel cu Majestatea Sa în cămașă de forță, care striga: - „N-aveți dreptul! Sunt rege! Rege! Puteam să-l scap, două minute, numai să fi vrut!”.

În clipa aceea am simțit că mă prăbușesc fulgerat de un gând ce mi se părea înfricoșător: „Doamne, sunt nebuni!”. M-am sprijinit de zid, toată lumea tăcea, apoi se deschise ușa și apărură doi infirmieri ducându-l pe targă pe Clucer. Gândul meu se suprapuse acestei imagini și atunci mi-a venit să iau targa și s-o sfărâm și să strig și să mă bat cu capul de pereți. N-am făcut nimic din toate astea, doar am plâns, poate pentru prima oară cu sinceritate.

Când Irina și-a mai revenit și din ce s-a mai aflat de la Bășică, discusut serios de Pavel, am aflat cum se întâmplase.

Seara precedentă șoarecele nu-și făcuse apariția, ba dimpotrivă, cum nu se auzise nimic de câteva zile, lucrurile se liniștiseră și toată lumea se întorsese la treburile și paturile sale. Infirmierul nu mai veghea în fața ușii și, cum nu erau semne de îngrijorare, ușa rămase deschisă. În timpul nopții, Clucerul se furișă conform obiceiului său în camera Majestății Sale să-i vegheze somnul. Pe la 2-3 noaptea, i se păru însă și lui c-aude chițcăit de șoarece și chiar c-ar zări o urmă. Întrucât Majestatea Sa dormea și nu îndrăzneă să-l trezească, Clucerul ieși în vârful picioarelor și-l trezi pe Bășică, acesta veni de îndată, fericit de orice misiune care să-i confirme calitățile lui miraculoase. Clucerul veghea mai departe somnul Majestății Sale: Bășică, în ungherul cu pricina, urmărea apariția șoarecelui. Ce s-a întâmplat, nu se știe exact: a apărut cu adevărat un șoarece sau Bășică vrând să-și dea importanță a născocit totul? Cert e că Bășică a strigat: „Șoarecii!”, la care Clucerul s-a urcat pe dulap. Majestatea Sa, deșteptându-se, l-a zărit pe Clucer pe dulap și l-a auzit pe Bășică strigând, apoi Majestatea Sa s-a urcat pe noptieră. Așa relatează Bășică faptele. Ce s-a întâmplat pe urmă? Bășică spune că l-ar fi acuzat pe Clucer că, din cauza fricii sale, se urcase pe dulap, șoarecele s-a speriat și a fugit, că altfel l-ar fi prins și că din pricina lui n-o să mai apară, ba dimpotrivă, că începea să roadă în zid și să se înmulțească. Auzind vorbele acestea, Majestatea Sa s-ar fi înfuriat și l-ar fi declarat pe Clucer trădător, hotărând, după o scurtă judecată, că trebuia spânzurat. Clucerul se supuse ordinului regal, iar Bășică se oferi, că el în „două clipe” și termină. Clucerul fu urcat pe scaun cu cearșaful legat de țevă și de gât, apoi Bășică trase scaunul. Majestatea Sa îi ceru lui Bășică să continue pândă. Totul s-a petrecut în mare liniște și mai târziu se aflase că infirmierul de noapte, neglijent, adormise. În ce-l privește pe Clucer, în marele său devotament pentru Majestatea Sa și-n dragostea ce i-o purta, nu găsisese nimic rău, ba dimpotrivă, se bucurase că un împărat îi acordase atâta importanță.

Totul mi se părea de necrezut, odios.

Când am ajuns în cameră, l-am găsit pe Isus împletind tulpinile de trandafiri pătate cu sânge. Pe jos, de asemenea picături. Pe masă, toate lucrurile lui erau adunate.

Uitasem că azi Isus trebuia să plece și m-a apucat deznădejdea. Voiam să-i spun ceva și nu puteam să vorbesc nici un cuvânt, găseam că totul e inutil și că el știe. M-am așezat pe marginea patului și am continuat să plâng, iar el să împletească trandafirii. Atunci, mi-am dat seama, privind tulpinile pătate cu sânge, că Isus făcea o coroană, iar, când în prag a apărut frizerul cu Pavel, cuvintele ce le strigă Isus m-au alungat afară:

- Batjocoriți-mă!

M-am tot ferit să ies pe coridor, până când o forță irezistibilă m-a smuls de acolo și-am alergat în camera noastră, am deschis geamul și, apucându-mă cu deznădejde de gratii, am apucat să-l văd pe Isus urcând în mașină cu coroana înșângerată pe frunte.

- Batjocoriți-mă!

Auzii mult timp cuvintele lui și, când m-am desprins de geam, am zărit petele de sânge uscate pe ciment. M-am aplecat și le-am sărutat.

XXXV. Dimineața mi-a fost imposibil să mă scol. Dormisem prost și eram indispus. Pe deasupra, patul gol al lui Isus mă chinuia. Aveam senzația că mă asemăn cu un criminal obligat să-și petreacă tot restul existenței pe locul unde-și săvârșise crima. Și-am simțit că trebuie să ies de aici, să plec, să mă nasc din nou...

- Crede-mă, convenția ne-a obișnuit cu unicitatea nașterii și morții. Nu ne putem naște decât o dată, nu putem să murim decât o dată, dar, la urma urmei, de câte ori nu ne naștem sau murim de-a lungul unei vieți? Depinde pentru ce ne

naștem, pentru ce murim. Ce voință ne îndeamnă la aceasta și, mai ales, ce vrem să ascundem sau să afirmăm?

- Crezi în voința omului? l-am întrebat pe bătrân.

- E unica voință pe care n-o pot contesta. Mă interesează doar la ce servește ea.

- Și la ce servește?

- La puterea sa asupra lui și asupra lumii, răspunse.

După-amiezile, după întâmplările tragice prin care trecusem, nu mă mai dezlipeam din camera bătrânului. Stăteam și, alături de el, începusem să regret că fata aceea nu mai fusese de două zile să-mi aducă țigări.

- Primăvara, morții se umplu mai ușor de buruieni. De ce nu vii mai des?

- Am uitat că e primăvară, îmi răspunsesse ea, ultima oară când venise. Dar nu mai venise de mult și simțeam pentru prima oară că aș fi dorit să vie. Poate pentru că mă înfricoșaseră întâmplările, sau poate începusem să cred într-o înviere, de ce nu? O mare, cum spuneam mai demult, în care să am libertatea deplină. Pentru că bătrânul spunea: „noi asupra noastră trebuie să lucrăm, restul se schimbă în raport cu victoriile sau înfrângerile pe care le avem în veșnica luptă cu noi înșine”.

Mi-am sprijinit fruntea de gratii și mi-am fixat ochii în pământul uscat. Se vedea din fereastră urma adâncă a roților mașinii care l-a dus pe Isus. În urma aceea se ivise un fir de iarbă, fragil și verde. M-am legat în clipa aceea de el, cu speranță că firul acela va acoperi totul într-o zi, toate urmele.

- Uitarea nu e utilă, fiule, ea e o scuză a lașității.

- Suntem lași, așa-i că suntem lași? Lași și egoiști.

Nu numai zilele care au trecut, dar mai ales oamenii pe care-i cunoscusem aveau să hotărască viitorul meu. Pentru că începuse să mă preocupe viitorul, ba chiar nu mi-ar fi fost indiferent să fie oricum, ideea atât de disprețuită mai demult de sufletul meu.

Diminețile le petreceam ca mai înainte. Venea Irina de mă chema să-i ajut. Ne feream să amintim de cele întâmplute, doar uneori Irina vorbea de ei. Mi se părea atât de ciudat să nu-i mai văd și să nu-i mai aud vorbind! Pentru mine ei fuseseră oameni, și încă din cei adevărați, prin sinceritatea suferinței lor, prin naivitatea de a-și concepe lumea, de-a muri pentru ea. Nu era în fond asta viață adevărată?

Uneori, rar, intram în camera Reporterului. Din ziua morții Clucerului, stătea pe un scaun în dreptul ferestrei, cu mâinile părăsite de-a lungul corpului, cu ochii stinși, ce lăcrămau într-una. Uneori, ca pentru sine, buzele lui rosteau: „Ce șansă! Ce șansă, Dumnezeu!” Ocolem camera aceea, nu numai imaginea lui. Părea un om a cărui viața se sfârșise iremediabil. Irina îi așeza câteodată un măr pe măsuță. După două-trei zile îl lua de acolo, putred, și-l arunca.

Privind mărul descompus, pe care-l știam atât de împlinit abia câteva zile înainte, îmi aminteam că și în trupul Reporterului timpul a ros la fel, dar încă nu se vedea nimic, până într-o zi, când, mă gândeam, cineva îl va lua pe Reporter de pe scaunul său și-l va arunca, și scaunul va avea aceeași soartă, și casa, și pământul, și Dumnezeu!

- Păcat, jocul are un singur sens, cum îmi spunea Savantul mai demult, când a declanșat maimuța de pe stativ.

Jocul te distrează, are un sens, deci, iar noi trebuie să facem același lucru, să avem un sens, să producem ceva, așa cum asupra noastră jocul acela produce răs sau amărăciune, replicase bătrânul la povestea mea.

Nu mai credeam nici în restabilirea Reporterului, de altfel aveam convingerea că nici nu crezusem vreodată.

Irina era tot atât de bună cu mine ca înainte și îmi aducea zilnic câte ceva. Tot în zilele acelea Albastru ne părăsi, găsindu-și alt serviciu; „că n-o să stau toată viața cu nebunii ăștia”, zicea. Albastru a fost pentru mine dintre aceia despre care nu știi nimic, dar nici nu dorești să afli.

După ce terminam cu deșertatul oalelor, mă întorceam în camera mea. Primul gând îmi era pentru firul de iarbă. Mă repezeam la gratii și-l căutam cu ochii; cum dădeam de el simțeam că mă inundă bucuria și încercam să măsoz cu privirea cât crescuse. Făceam treaba asta de câteva ori pe zi și întotdeauna constataam că firul crescuse, câștigase-n vigoare și erau semne că va dobândi o victorie asupra țărânei și va rămâne.

Soarele încălzea, rareori bătea vântul, pământul începuse să rodească și câinii să nu mai latre atât de înfricoșător. Experiențele continuau însă fără succes

Câteodată îl ajutam pe bătrân la igiena florii. „Învață, într-o zi va trebui s-o îngrijești”, spunea el. Eu mă gândeam tot mai des să ies de aici și să ud firul de iarbă. Insistența cu care mă preocupa gândul acesta se datora, probabil, secetei de afară.

Totul îmi părea pustiu și cenușiu, nu-mi găseam locul nicăieri, începuse să mă apese singurătatea. Obișnuiam, atunci să-mi spun: „trebuia totuși să mai iau pe cineva, e destul de plictisitor să străbați astfel marea”.

Dar gândurile acestea treceau așa cum veneau, rămânea o singură preocupare: firul de iarbă.

XXVI. La douăsprezece, Pavel intră din cameră în cameră și toată lumea trebui să părăsească încăperea și să se adune într-o sală ce fusese de curând amenajată.

- Toată lumea în sala de mese! spunea Pavel.

- Ce, nu se mai servește în camere? am întrebat.

- E mai bine așa, că uită omul pe ce lume trăiește și se crede de capul lui, zise Irina, apoi adăugă: Așa a hotărât profesorul.

Deci, iată-ne cu toții împreună.

Bătrânul veni cu floarea în brațe și nimic nu l-a putut convinge s-o lase în cameră.

Reporterul nu scotea nici un cuvânt. Majestatea Sa și Bășică fuseseră mutați în alt pavilion și nimeni nu mai știa de ei, deși toți erau de acord că n-aveau nici o vină, însuflețiseră doar un principiu folosit și de alții.

În total eram treizeci în jurul unei mese lungi și albe. Eu stăteam lângă Filozof, apoi Reporterul, iar, în dreapta mea, Savantul și încă douăzeci și cinci, pe care nu-i cunoșteam. Un singur loc era gol, al lui Platt, care, ca de obicei, avea de lucru. Mâncarea mi se părea deosebit de bună în ziua aceea, mâncam în liniște și tresăream uneori de uniformitatea cu care lingurile loveau în farfuriile de tablă. Irina ne aducea felurile și-o făcea cu multă plăcere. Pentru fiecare avea câte un cuvânt bun și mă mira constatarea că nu eram singurul care o prețuiam pe Irina. Pavel, dezvelindu-și dinții mici, stătea cu mâinile în șolduri, vădit satisfăcut: „E bună, mă?” – „Bună”, răspundeam în cor, și totul părea să ne indice că va fi o zi frumoasă.

- Surpriză! strigă fericită Irina și apărură cu o tavă mare cu griș cu lapte. Apoi ne puse la toți. Era într-adevăr o zi frumoasă!

Când masa se termină, Pavel dădu dispoziție ca toată lumea să se întoarcă în camere. ne ridicarăm și începurăm să ieșim și atunci infirmierul cel nou voi, nu știu cum, să-l țină de mână pe Reporter (l-am blestemat pentru clipa aceea); acesta, surprins, nebănuind intenția infirmierului, se smuci și lovi glastra cu floarea din brațele bătrânului, care sub ochii noștri îngroziți zbură prin aer și se făcu țandări pe ciment. Aveai impresia că toți ne-am prefăcut, într-o clipă, în lavă și curgeam cu repeziciune pe ciment în direcția florii zdrobite. Primul care a vorbit a fost Pavel.

- Floarea!

Apoi ne cutremură glasul, de o sălbăticie înfiorătoare, al bătrânului, ce se aruncă cu câteva fracțiuni de secundă înaintea lui Pavel, zbură prin aer și căzu peste cioburi, pământ și floare.

- Ați ucis-o! și privindu-ne continuă, având o expresie de ură de nesuportat.

- Ucigașilor! Ha! Ha! Credeți că ați ucis-o pe ea? Pe voi! Tâlharilor! Era salvarea voastră.

Bătrânul continuă să plângă și din palme îi curgea sânge. Apoi începu să scuipe și să ne lovească cu pumnii. L-au imobilizat. Pavel a adus degrabă un nou ghiveci și a pus resturile florii, cu pământ în el.

- Uite, nu s-a întâmplat nimic, totul e bine!

- E prea târziu, va muri... E prea târziu, n-o mai poate salva nimeni... Doamne! Cât am crezut!

Atunci mi-am amintit de voința la care se referise bătrânul în ultima noastră discuție și tot ce-mi spusese el. Bătrânul filozof era în fond un farsor din moment ce-n lumea reală ideile sale nu aveau nici o putere.

Ieși, dus de infirmieri.

Reporterul se întoarse în camera lui. Am rămas zdrobit, rezemat de ușă și îmi era ciudă pe mine că, deși mă durea îngrozitor ce se întâmplase, eram fericit că firul de iarbă nu fusese în brațele bătrânului, eram atât de fericit.

Irina însă tăcu multă vreme, apoi luă ghiveciul și vru să-l azvârle prin geam afară. Se opri în dreptul grătilor, apoi căută un loc mai potrivit și, zărind castronul mare în care se adunaseră resturile de la masa copioasă din ziua aceea, aruncă acolo trupul încă verde al florii.

- Ce se face cu resturile de la masă? l-am întrebat peste câteva zile pe Pavel.

- Se aruncă la porci!

Îmi era indiferent.

XXXVII. Nu știu, dar nu m-am putut abține să nu-l vizitez pe Reporter. Mă simțeam legat de chinul lui și știrile tot mai alarmante ale Irinei m-au convins definitiv. Reporterul nu

refuză să mă primească, așa că mă așezai pe marginea patului lui și căutai să-i arăt tot interesul.

- Nu se mai poate face nimic. Judecătorul a dat sentința...

Privindu-i fața, simțeam că era un chin să porți o asemenea sentință, dar parcă nu toată viața noastră de aici e un chin!

- Nu se mai poate face nimic? l-am întrebat.

- Nu, e prea târziu. Dacă Clucerul ar fi vorbit, dar așa Judecătorul a zis că nu mai e nici o șansă.

- Cum a fost?

Luă o hârtie și fără să-mi răspundă începu să citească:

Judecătorul: Gata, m-am săturat! (aruncă zarurile, apoi către halebardier) Pune-i cătușele!

Ucișul întinde plictisit mâinile, nu mai e de loc tânăr.

- Întrucât grefier n-avem, să concluzionăm:

Ucișul blond, cu ochii albaștri... a! aici am greșit (corectează), alb, cu ochii stinși... așa... l-a lăsat cu capul în tocană...hâm... (foarte plictisit). Se poate, se poate... (înveselit): dar ai avut o baftă la zaruri, măi, ce să-ți spun, mor împăcat! (Apoi iar cu seriozitate): Întrucât Ucișul nu s-a prezentat, dovadă că n-a fost ucis, nu se știe precis care a fost efectul tocanei, așa încât, neexistând probe la dosar... (Judecătorul se ridică cu greu): în numele legii etc., etc. te declar uciș nevinovat, conform articolului 27, paragraf II, aliniat b. Sentința este definitivă. (Se așeză, aruncă cât colo dosarele ce ridicară un nor de praf și apoi): Halebardier, scoate-i imediat cătușele.

Halebardierul: Da, Excelență!

Judecătorul: (își freacă cu satisfacție mâinile): Acum lasă-ne singuri (Halebardierul încearcă să se întoarcă, dar, de bătrânețe, se prăbușește mort. Apoi către Ucișul, care privește îngrozit): Ei, și-acum să mai facem o partidă, poate mai apucăm. Ai zarurile?

Uciगाșul: Am, Excelență!

Judecătorul: Atunci, repede, nu vezi ce bătrân ești?

Se așează amândoi cu mare greutate, și încep să dea, preocupați cu zarurile. Încep să râdă de la o vreme cu hohote și să se îmbrățișeze: „Hai, bătrâne, trăim, trăim, dă-i! Că tu urmezi!”. Zarurile fac zbâr, zbâr și ei, cu fiecare rostogolire, râd mai fericiți.

Reporterul scăpă foaia, aproape aș zice o aruncă cu scârbă.

- Așa a fost... De-ar fi vorbit Clucerul, era doar cu un pas în lumea morților. Dacă?

Înțelesei că, într-adevăr, nu mai era nimic de făcut. Reporterul se scufundă într-o meditație vecină cu moartea, de părea că doarme. M-am ridicat cu grijă și am luat mărul din fața lui, era complet putred. Multe ore după aceea îmi vâjâiau urechile de rostogolirea zarurilor, ce făceau zbâr, zbârrr, urmate de hohote de râs.

XXXVIII. - Pe Reporter l-au îngropat cu mare pompă, spuse Irina, în orașul său, undeva în Nord.

Plecă într-o zi și bătrânul – „omul cu floarea”, undeva într-un mare oraș, dus la un spital de seamă. Plecarea i se hotărî într-o dimineață, cu mult înainte de a mă trezi. Odată cu el fusese programat și Savantul, care însă s-a opus cu îndârjire.

Îmi părea rău că nu-i mai întâlnisem, floarea se dovedise o aberație bună de hrănit porcii, iar bunul Savant rămânea un imaginar, un romantic, după care lumea trebuia să rămână sub teroarea unui arc ce se putea strica, de altfel, ca și floarea.

Existam, asta era principalul, existam din nou; uneori nu mă gândeam la cauza „învierii” (ca să folosesc o expresie dragă neînfricatului meu Isus), oglinda îmi dovedise că nimic nu poate dura, nici chiar moartea sau puterea, aș zice, doar îndârjirea ce o învățasem din lupta firului de iarbă cu țărâna.

Totul era posibil, și aici bătrânul om cu floarea a avut dreptate: „Voința e totul, chiar și conștiința întâmplării”.

Irina era nelipsită.

- Irina, vrei să-ți arăt ceva? am întrebat-o într-o duminică.

- Ce?

- Spune, vrei?

- Da, spune odată, că n-am timp!

- Dacă nu-mi zici „vreau”, nu-ți spun, mă maimuțării eu.

- Bine, uite: Vreau! și se așeză.

M-am dus atunci la fereastră și am deschis geamul. Lângă firul meu de iarbă apăruseră alte câteva fire. Am chemat-o pe Irina și i le-am arătat. Ea s-a uitat mult, dar parcă în adâncul ei, mă luă apoi de după umeri și privirăm la firele acelea, viguroase acum, și la soarele rotund și roșu, ce începuse să răsară.

- Știi, Irina, aș vrea să le ud.

Ochii ei străluciră de mare bucurie.

- Vrei tu asta?

- Vreau, Irino.

- Atunci azi mergem cu găleata și le uzi.

- Vai, ce bine-mi pare, Irino! De-ai ști!

O porni atunci spre ușă cu o mutră serioasă, după care o apucă râsul și îmi strigă:

- Ei, lasă lingușirile, minciună întruchipată, și vino odată că se împut oalele și ne omoară Pavel cu nasul lui fin.

Am urmat-o de îndată.

După-amiază, Pony îmi spunea cu ochii în lacrimi: „Ninette era o femeie admirabilă, toată ziua croșeta funde, toată camera era plină de funde încât și amintirile ei purtau funde! Săraca Ninette, ce rău îmi pare de ea, ce de funde ar fi avut azi! Ascultă, vrei să cântăm împreună?”.

- Cum să nu, cu plăcere.

El se bucură nespus de mult; în fața consternată a lui Pavel, ce nu cunoștea cântecul, zbierarăm:

-Je suis Ninette...

Je fais pipi, je fais caca

Dans la cuvette!

- Biata Ninette, ziceam, de-ar fi aici să ne audă, ce s-ar bucura!

- Ar plânge, sărmana, răspunse Pony și începu din nou:

„Je suis Ninette...”

Simțeam că-i vine să plângă, așa că zbierai cu și mai mare nădejde, până ce Pavel deprinse și el melodia și începu să cânte cu noi. În clipa aceea eram atât de fericit că existam, încât l-am sărutat pe Pony, apoi pe Pavel, și amândoi pe mine. Ce importanță aveau toate teoriile dacă eram cu adevărat mort? Am zbierat cu mare disperare, să audă și ultima îndoială, ce-ar mai fi putut să zacă ascunsă în sufletul meu. Astfel urlând, cu Pavel în frunte, intrarăm în sala de mese, unde toți, ca la un semnal, începură să urle cu noi.

XXXIX. Am umplut găleata, vârf, cu apă și am ieșit cu mare timiditate, ascunzându-mă după ziduri, ca nu cumva să mă vadă cineva și să zică „uite, un mort ce își udă iarba”.

Irina și Pavel, în ziua aceea, m-au însoțit. Am vărsat apa cu grijă să nu strivesc cumva firele plăpânde, apoi m-am reîntors în camera mea.

Rămas singur, în camera vecină de asemenea nu mai era nimeni, Platt se mutase cu totul la subsol, m-am gândit la Isus, la omul cu floarea... Le regretam lipsa, aș fi vrut să le spun că „nimic nu e veșnic pe lume, nici chiar moartea”. Totul era să fii cinstit cu tine însuși. Și-n clipa aceea am înțeles că trăiesc, că s-ar putea să fie altfel și să nu mai fiu niciodată, niciodată. Îmi venea să sar, să strig, să urlu, bucuria mea lumii întregi, voiam să-i spun că nu există nimic pe lumea aceasta

mai prețios decât viața. Căutam cu deznădejde în toate colțurile ascunse ale sufletului meu, gândurile și speranțele mele și mi se părea că tot ce pentru mine reprezentase moartea era o mare eroare, o frică și o neputință în fața greșitei orânduiri a lumii.

Există ceva mai presus de toate neputințele noastre, de toate temerile și toate speranțele, de toate nopțile în care visul ne poartă în lumi ciudate, de toate zilele ce ne amestecă cu timpul. Există ceva mai presus de singurătate, egoism, minciună și nedreptate, există ceva mai presus de libertate și jertfă, dragoste și deșertăciune. Eu, cu adevărat, am găsit acest lucru în sufletul meu, în sufletul celorlalți și vă spun că această unică și neegalată bogăție e viața. Nu știu prin ce miracol s-a născut în sufletul meu această realitate, numai acum mă îngrozesc la ideea că aș fi putut muri cu adevărat, nefericit, căutând cu disperare un sens și o împlinire fără să știu că totul e în mine și în toți deopotrivă. Mă gândii la Isus și la ceilalți și mi-a fost atât de dor de ei, c-am început să plâng. Ei păreau oameni adevărați, prin credința lor că lumea nu e pierdută, că faptele sunt spre vindecare, prin simplitatea și puterea lor de a deveni la nevoie Criști și Judecători.

Afară era de mult primăvară. Mi se părea inutil în clipa aceea să mai stau aici. De ce mai eram aici? Trebuia să ies, să caut drumul pe unde trece viața.

Veni Irina și îmi aduse mâncarea. Stătu cu mine până am terminat, apoi mă acoperi și am adormit. Visam că văd globul pământesc, strălucind în beznă, planeta încărcată de iarba puternică și verde, venind ca un bolid spre mine. Am stat însă foarte liniștit, știind că sunt prea infim pentru ca să i se poată întâmpla ceva. zilele trecură astfel una după alta și, într-o dimineață, m-am trezit că din firul meu de iarbă se făcuse o pajiște întreagă. Simțeam că înnebunesc dacă nu mă trântesc imediat acolo. Toată ziua am pândit un moment. Nici Irinei și nici lui Pavel nu-i cerusem să mă lase, întrucât făcusem febră cu o seară înainte. După-amiază am prins momentul prielnic și

am ieșit în ploaia ce nu contenea. M-am tăvălit prin iarbă atât de fericit de parcă mă născusem atunci.

Irina și Pavel m-au adus înăuntru. M-au frecat bine cu cârpe uscate, mi-au dat un ceai fierbinte. În ziua aceea privind-mă în oglindă, nu mi-am mai regăsit chipul. Sticla a rămas limpede, numai dinăuntru ei răzbeau afară niște sunete ce până la urmă le-am recunoscut a fi acelea pe care le fac zarurile când se rostogolesc: zbârr, zbârr, zbârr! Dar tot mai stins, tot mai departe. Însemna că Judecătorul mai trăiește și poate va reuși să-l bată pe Ucigaș, iar apoi cu orgoliul mulțumit va avea în fine timp să se ocupe și de adevărul lumii. Deși Reporterul murise, îmi dădeam seama că, într-o zi, procesul lui, a cărui sentință îl dezamăgise, se va rejudeca și dreptatea se va naște. Am adormit cu tristețea că sunt bătrân și mi-a apărut în vis Isus care, obosit, s-a dat jos de pe cruce (a aflat, desigur, că Dumnezeu e mort și el nu va ajunge în ceruri niciodată!) și a aprins o țigară. Nu știu de unde a apărut paharul lui, mic cât o unghie, plin cu rom, pe care l-a sorbit. S-a uitat la mine și a zis: „Apoi am văzut un cer nou și un pământ nou, pentru că cerul dintâi și pământul dintâi pieriseră și marea nu mai era”. După aceea mi-a întors spatele lui osos, așa cum făcea întotdeauna, a luat coroana însângerată de pe cap, a agățat-o de cuiul care îi străbătuse câteva veacuri tălpile, s-a înfășurat într-o mantie ca albastrul cerului și, șchiopătând, a început să coboare Golgota spre cetate.

Mă uitam în urma lui cum mergea cu greu din cauza rănilor, și-mi dădeam seama că va mai umbla mult timp astfel până ce toate rănilile se vor închide.

În loc de postfață

În urmă cu zece ani (cum au trecut, Doamnel!), discutam cu Romulus Guga despre soarta cărților sale, una deloc de invidiat. Pe atunci cine s-ar fi gândit că Romulus Guga va pleca brusc și brutal dintre noi, lăsând în urmă nu numai cărți nescrise, ci și o operă asupra căreia autorul însuși ar fi dorit să revină, pe care și-ar fi dorit-o reeditată, pentru a intra într-un circuit normal de valori. Timpul n-a avut însă răbdare cu Romulus Guga (1939 – 1983), rămânând de datoria noastră, cei care l-am cunoscut și prețuit, să-l readucem pe Romulus Guga în actualitate. Cât de justificat este gestul, reiese cu claritate și din acest fragment de interviu, realizat de subsemnatul, la 24 februarie 1981 și publicat în **Echinox** nr. 4 – 5/1981.

- **Cum apreciați modul în care critica a primit și decodificat opera d-voastră? A fost ea simțită, în ce are mai important, mai valoros?**

- Am avut șansa ca la debutul meu în revista **Steaua** să cunosc mari poeți precum Anatol Baconsky, Aurel Rău, Aurel Gurgianu care au făcut foarte mult pentru mine și au însemnat multe obstacole depășite prin poezia lor. Dar dacă aș vorbi de modul de receptare, ar trebui să spun că am avut mereu șansa ca aparițiile mele să fie urmate de represalii neliterare. În 1959, după debut, Rosa del Conte mi-a tradus două poezii într-o culegere a poeziei românești contemporane, ce a apărut în Italia, și asta a făcut-o pentru că i-au plăcut poeziile și nu pentru că aș fi fost eu la acel moment un poet reprezentativ, dacă există așa ceva. O vreme n-am mai scris. Pe urmă a apărut **Nebunul și floarea**, după zece ani, carte care la apariție i s-a părut unui funcționar stalinist neconformă cu necesitățile și care a schimbat titlul acestei cărți din **Isus și ceilalți** în **Nebunul și floarea**, astfel încât pe coperta cărții e un titlu și în pagini e un altul. Dar nici asta n-ar fi fost o tragedie din moment ce cartea a apărut, iar funcționarul a plecat de mult

dintre cei vii, odată cu spiritul și practicile de acest fel. Mai rău a fost că despre carte s-au scris foarte multe cronici, comentarii, etc., a primit Premiul Uniunii Scriitorilor, după care a nimerit pe o listă, nici azi nu știu de ce, și iar nu s-a mai scris și nu s-a mai pomenit de dânsa, atunci când ar fi fost necesar pentru un scriitor ca el să intre în discuție cu confracții săi. După o vreme, sigur, lucrurile s-au îndreptat. O nouă ediție își așteaptă acum, la trecerea a mai bine de doisprezece ani de atunci, ziua nașterii. Însă, între timp au apărut niște probleme cu reeditările, a venit și criza de hârtie și poate va reapare după ce mă va cuprinde și pe mine o criză cardiacă, căci anii trec și, din păcate, nu sunt nemuritor. Al doilea roman, **Viața post mortem**, are lipsă vreo sută de pagini, mai exact, subsolul său care este jurnalul și, dacă vreți, a doua istorie a textului tipărit. Desigur, un roman apărut în lume pe un picior poate fi înțeles într-un fel sau altul. Nu e vorba aici de ideea unui parvenitism ci de componentul unui sistem, despre nevoia de demnitate și principii morale și, în ultimă instanță, de felul în care ideea de om poate supraviețui la sfârșitul acestui mileniu. Puteam să nu public această carte așa cum a apărut. Printre alții, chiar Marin Preda m-a sfătuit s-o fac spunând că în momentul acela literar cartea însemna ceva nou, deschizând drumul literaturii spre o problematică importantă, de recuperare a ceea ce astăzi lumea numește deja, după părerea mea într-un mod manieristic, „obsedantul deceniu”. Scriitorul nu este curajos, el nu face istorie, el poate medita eventual asupra istoriei dar, din păcate, pagini care trebuiau scrise de mult în istoria națională stau răspândite prin cărți de literatură. Asta e însă o altă problemă. Cât privește teatrul, debutul meu cu **Speranța nu moare în zori** s-a încadrat perfect în celelalte. Piesa s-a jucat o dată, pe urmă a beneficiat de un tratament al unor impostori locali, ca atare nu s-a mai jucat, a luat o grămadă de premii într-un festival național și s-a montat la televiziunea română într-un spectacol de bună ținută, care a primit, la rândul său, premii la

Festivalul internațional de teatru de televiziune care s-a ținut la Praga în 1975. A fost atât de minunată premiera la care mă refer, încât, multă vreme după aceea, dacă m-ar fi întrebat cineva cu ce te poți vindeca de boli literare i-aș fi răspuns, fără îndoială, cu promptitudine, că cea mai sigură cale e îndeplinirea devizei secolului al XX-lea: Scrieți, scrieți, băieți! Cred în democrația literară, dar cred în cultura care se face sub semnătură, cu demnitate, conștiință, personalitate și sacrificii. Iar incultura semnată: un grup de cititori sau anonimi este spiritul bătei, mojiției și resturilor unor practici murdare din vremuri când se murea de ciumă brună, iar cărțile erau privite cu suspiciune și dacă erau legate în piele se foloseau pentru pavarea trotuarului. Este îngrozitor că în secolul nostru s-a gândit enorm de mult cu picioarele și s-a scris istoria cu viața nevinovată a sute de oameni. De aceea mă bucur când astăzi oamenii trăiesc în casele lor și mă supăr îngrozitor când nu sunt conștienți ce drum au străbătut, de ce beneficiază, și ce trebuie mai ales să facă cu bunurile care astăzi le au. Firește, nu e vorba de autoturism, frigider, locuință la bloc, colesterol și gușă. Cred în scriitorii tineri, în talentul și cultura lor, dar aș voi să cunoască mai bine ceea ce reproșează colegilor lor mai vârstnici și cu înțelepciune și cumpătate să ducă mai departe câștigurile timpului nostru. Nu poți fi scriitor însuflețit de marile principii la masa ta de lucru și să treci nepăsător, indiferent, pe lângă omul din tine care, întâmplător, a căzut în genunchi pe stradă. Nu mă refer la un anumit tip de scriitori ci la o anume îmbolnăvire trecătoare, desigur, a unui fel de conștiință.

Târgu-Mureș, 1 decembrie 1991

Nicolae BĂCIUȚ

Nebunul și floarea e o carte care la apariție i s-a părut unui funcționar stalinist neconformă cu necesitățile și care a schimbat titlul acestei cărți din **Isus și ceilalți** în **Nebunul și floarea**, astfel încât pe coperta cărții e un titlu și în pagini e un altul. Dar nici asta n-ar fi fost o tragedie din moment ce cartea a apărut, iar funcționarul a plecat de mult dintre cei vii, odată cu spiritul și practicile de acest fel. Mai rău a fost că despre carte s-au scris foarte multe cronici, comentarii etc., a primit Premiul Uniunii Scriitorilor, după care a nimerit pe o listă, nici azi nu știu de ce, și iar nu s-a mai scris și nu s-a mai pomenit de dânsa, atunci când ar fi fost necesar pentru un scriitor ca el să intre în discuție cu confracții săi..

O nouă ediție își așteaptă acum, (...) ziua nașterii.

ROMULUS GUGA

editie on-line www.cartesiarte.ro

Aceasta carte poate fi comandata la adresa :nbaciut@yahoo.com